

ATATÜRK
UNIVERSITY
PUBLICATIONS

Journal of International Relations Studies

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi

Official journal of Atatürk University Faculty of Economics and Administrative Sciences

Volume 5 • Issue I • June 2025

EISSN 2791-724X
dergipark.org.tr/en/pub/jirs

Journal of International Relations Studies

Editor

Mehmet Sait DİLEK

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: msdilek@atauni.edu.tr

Editorial Board

Ali Servet ÖNCÜ

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: aliservetoncü@atauni.edu.tr

Vakur SÜMER

Department of International Relations, Selçuk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Konya, Turkey
E-Mail: vsümer@selcuk.edu.tr

Duman ZHEKENOV

Department of International Relations, Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan
E-Mail: Duman.Zhekenov@kaznu.kz

Gülşen AYDIN

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: gulsenaydin@atauni.edu.tr

Mustafa Tayfun ÜSTÜN

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: tayfun.ustun@atauni.edu.tr

Hulusi Ertuğrul UMUDUM

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: ertugrul.umudum@atauni.edu.tr

Müge YÜCE

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: muge.yuce@atauni.edu.tr

Sinem ÇELİK

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: sinem.tan@atauni.edu.tr

Murat KURUN

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: murat.kurun@atauni.edu.tr

Şeyma BİÇER HAZIR

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: s.bicerhazir@atauni.edu.tr

Buşra ERİMLİ

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: busraerimli@atauni.edu.tr

Book Review Editor

Ahmet Furkan ÖZYAKAR

Department of International Relations, Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey
E-Mail: ahmetfozyakar@atauni.edu.tr

Journal of International Relations Studies

Advisory Board

Hayati AKTAŞ

Department of International Relations, Akdeniz University, Faculty of
Economics and Administrative Sciences, Antalya, Turkey
E-Mail: hayatiaktas@akdeniz.edu.tr

Barış ÖZDAL

Department of International Relations, Uludağ University, Faculty of
Economics and Administrative Sciences, Bursa, Turkey
E-Mail: ozdalb@uludag.edu.tr

Ghia NODIA

Iliia State University, International School for Caucasus Studies,
Tbilisi, Georgia
E-Mail: ghian@iliauni.edu.ge

Sagyngali Zholamanuly AYDARBAYEV

Department of International Law, Al-Farabi Kazakh National
University, Kazakhstan
E-Mail: aydarbaevs@gmail.com

Mohammad Hassan KHANI

Department of Politics & Islamic Studies, Imam Sadiq University,
Tehran, Iran
E-Mail: khani@isu.ac.ir

Journal of International Relations Studies

AIMS AND SCOPE

Journal of International Relations Studies is a scientific, open access, online-only periodical published in accordance with independent, unbiased, and double-blinded peer-review principles. The journal is an official publication of the Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, and published biannually in June and December. The publication languages of the journal are Turkish and English.

Journal of International Relations Studies aims to contribute to the literature by publishing manuscripts at the highest scientific level in politics and international relations studies. The journal publishes research articles, letters to the editor, book reviews and critiques that are prepared in accordance with ethical guidelines.

The scope of the journal includes but not limited to relevant to the topics of political history, political science and public administration, international relations, international law, political sociology, conflict resolution and mediation, migration and migrant issues, and regional studies and all other related interdisciplinary theoretical research.

The target audience of the journal includes researchers and specialists who are interested or working in all fields in the journal's scope.

Journal of International Relations Studies is currently indexed in EBSCO, ERIH Plus, DOAJ and Gale Cengage.

The editorial and publication processes of the journal are shaped in accordance with the guidelines of the Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE), and National Information Standards Organization (NISO). The journal is in conformity with the Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing (doaj.org/bestpractice).

All expenses of the journal are covered by the Atatürk University. Processing and publication are free of charge with the journal. No fees are requested from the authors at any point throughout the evaluation and publication process. All manuscripts must be submitted via the online submission system, which is available at <https://dergipark.org.tr/en/pub/jirs>. The journal guidelines, technical information, and the required forms are available on the journal's web page.

Disclaimer

Journal of International Relations Studies is an open access publication, and the journal's publication model is based on Budapest Access Statements or opinions expressed in the manuscripts published in the journal reflect the views of the author(s) and not the opinions of the editors, editorial board, and/or publisher; the editors, editorial board, and publisher disclaim any responsibility or liability for such materials.

Open Access Statement

Journal of International Relations Studies is an open access publication, and the journal's publication model is based on Budapest Access Initiative (BOAI) declaration. All published content is available online, free of charge at <https://dergipark.org.tr/en/pub/jirs>. Authors retain the copyright of their published work in the Journal of International Relations Studies. The journal's content is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial (CC BY-NC) 4.0 International License which permits third parties to share and adapt the content for non-commercial purposes by giving the appropriate credit to the original work.

From January 2023 onwards, content is licensed under a Creative Commons CC BY-NC 4.0 license. The journal's back content was published under a traditional copyright license however the archive is available for free access.

You can find the current version of the Instructions to Authors at <https://dergipark.org.tr/en/pub/jirs>

Editor in Chief: Mehmet Sait DİLEK

Address: Atatürk University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Erzurum, Turkey

E-mail: msdilek@atauni.edu.tr

Publisher: Atatürk University

Address: Atatürk University, Yakutiye, Erzurum, Turkey

Journal of International Relations Studies

AMAÇ VE KAPSAM

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi; bağımsız, tarafsız ve çift-kör hakem değerlendirme ilkelerine bağlı yayın yapan, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin açık erişimli bilimsel elektronik yayın organıdır. Dergi Haziran ve Aralık aylarında olmak üzere yılda iki sayı olarak yayınlanmaktadır. Yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir.

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi, siyaset ve uluslararası ilişkiler çalışmaları alanlarında yüksek bilimsel kaliteye sahip özgün araştırma, editöre mektup, kitap incelemesi ve eleştirisi türündeki makalelerle literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Dergi kapsamına siyasi tarih, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler, uluslararası hukuk, siyaset sosyolojisi, çatışma çözümü ve arabuluculuk, göç ve göçmen sorunları, bölgesel çalışmalar gibi konular girmektedir.

Derginin hedef kitlesini derginin kapsamındaki alanlarda araştırma yapan bilim insanları, amatör ve profesyonel olarak çalışanlar ve bu alana ilgi duyan tüm kişiler oluşturmaktadır.

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi EBSCO, ERIH Plus, DOAJ ve Gale Cengage'de indekslenmektedir.

Derginin editöryel ve yayın süreçleri Council of Science Editors (CSE), Committee on Publication Ethics (COPE), European Association of Science Editors (EASE) ve National Information Standards Organization (NISO) kılavuzlarına uygun olarak biçimlendirilmiştir. Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin editöryel ve yayın süreçleri, Akademik Yayıncılıkta Şeffaflık ve En İyi Uygulama (doaj.org/bestpractice) ilkelerine uygun olarak yürütülmektedir.

Derginin tüm masrafları Atatürk Üniversitesi tarafından karşılanmaktadır. Makale değerlendirme ve yayın işlemleri için yazarlardan ücret talep edilmemektedir. Tüm makaleler <https://dergipark.org.tr/en/pub/jirs> sayfasındaki online makale değerlendirme sistemi kullanılarak dergiye gönderilmelidir. Derginin yazım kurallarına, gerekli formlara ve dergiyle ilgili diğer bilgilere web sayfasından erişilebilir.

Sorumluluk Reddi

Dergide yayınlanan makalelerde ifade edilen bilgi, fikir ve görüşler Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi, Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı'nın değil, yazar(lar)ın bilgi ve görüşlerini yansıtır. Baş Editör, Editörler, Yayın Kurulu ve Yayıncı, bu gibi yazarlara ait bilgi ve görüşler için hiçbir sorumluluk ya da yükümlülük kabul etmemektedir.

Açık Erişim Beyanı

Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi yayınlanma modeli Budapeşte Açık Erişim Girişimi (BOAI) bildirgesine dayanan açık erişimli bilim-sel bir dergidir. Derginin arşivine <https://dergipark.org.tr/en/pub/jirs> adresinden ücretsiz olarak erişilebilir. Yazarlar Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nde yayınlanmış çalışmalarının telif hakkını elinde tutar. Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin içeriği, Creative Commons Atıf-GayriTicari (CC-BY-NC) 4.0 Uluslararası Lisansı ile yayınlanmaktadır. Söz konusu telif, üçüncü tarafların içeriği uygun şekilde atıf vermek koşuluyla, ticari olmayan amaçlarla paylaşımına ve uyarlamasına izin vermektedir.

2023 Ocak'tan itibaren dergi Creative Commons CC BY-NC 4.0 lisansı ile yayın yapmaya başlamıştır. Bu tarihten önceki dergi içeriği ücretsiz erişime açık olmakla birlikte geleneksel telif sistemiyle yayınlanmıştır.

Yazım Kuralları'na <https://dergipark.org.tr/en/pub/jirs> adresinden ulaşabilirsiniz.

Baş Editör: Mehmet Sait DİLEK

Adres: Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Erzurum, Türkiye

E-mail: msdilek@atauni.edu.tr

Yayıncı: Atatürk Üniversitesi

Adres: Atatürk Üniversitesi, Yakutiye, Erzurum, Türkiye

CONTENTS

Araştırma Makaleleri / Research Articles

- 1 Can Singapore's Development Model Be Successful in Rwanda?
Singapur'un Kalkınma Modeli Ruanda'da Başarılı Olabilir mi?
Oğuzhan BAL
- 15 İklim Değişikliğinin Güvenleştirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Kümeleme Analizi
The Securitization of Climate Change: Cluster Analysis in the Eastern Black Sea Region
Fatih DEMİR, Fevzi KIRBAŞOĞLU, Muhammet NEGİZ

Derleme Makaleler / Review Articles

- 28 Türkiye's Pivot to the East: Motivations and Key Challenges for Possible BRICS Membership
Türkiye'nin Doğu Açılımı: Olası BRICS Üyeliği için Gerekçeler ve Önündeki Başlıca Zorluklar
Özge KOTAN
- 40 Deniz Güvenliği Bağlamında Karadeniz: Rusya-Ukrayna Savaşı Sonrası Riskler ve Tehditler
The Securitization of Climate Change: Cluster Analysis in the Eastern Black Sea Region
Ekrem OK

Kitap İncelemesi / Book Review

- 53 Hedging Strategy in Foreign Policy: Saudi Arabia's Relations with the US, China, and Russia after the Cold War, NEU Press, 2023, p. 229
Dış politikada korunma (Hedging) stratejisi: Soğuk Savaş sonrası Suudi Arabistan'ın ABD, Çin ve Rusya ile ilişkileri, NEU Press, 2023, s. 229
Hamdullah BAYCAR

Acknowledgement of Reviewers / Hakemlere Teşekkür

- 55 Acknowledgement of Reviewers

EDİTÖRÜN NOTU

Kıymetli Okurlarımız,

Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü akademisyenlerinin editörlüğünde hazırlanan Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin (UIÇD) dokuzuncu sayısını takdirlerinize sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Bu sayıda güncel konular ışığında alan uzmanlarından Özge KOTAN "Türkiye's Pivot to the East: Motivations and Key Challenges for Possible BRICS Membership"; Ekrem OK ise "Deniz Güvenliği Bağlamında Karadeniz: Rusya-Ukrayna Savaşı Sonrası Riskler ve Tehditler" temalı derleme çalışmalarını okuyucuların dikkatine sunmuşlardır.

Fevzi KIRBAŞOĞLU, Fatih DEMİR ve Muhammet NEGİZ isimli akademisyenler disiplinlerarası bir çalışma kapsamında "İklim Değişikliğinin Güvenlikleştirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Kümeleme Analizi" başlıklı araştırma makalesini kaleme almışlardır. Oğuzhan Bal ise "Can Singapore's Development Model Be Successful in Rwanda? sorusuna cevap aramıştır. Kitap kritiği kısmında Hamdullah Baycar, "Hedging Strategy in Foreign Policy: Saudi Arabia's Relations with the US, China, and Russia after the Cold War" isimli çalışmayı değerlendirmeye tabi tutmuştur.

Son olarak; ERIH PLUS, DOAJ, EBSCO ve GALE CENGAGE gibi indekslerde taranan Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Dergisi'nin dokuzuncu sayısında makaleleriyle katkı sağlayan yazarlarımıza, kıymetli görüşleriyle değerlendirmelerde bulunan hakemlerimize ve yayın kurulunda görev yapan değerli bilim insanlarına katkılarından ötürü teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Mehmet Sait DİLEK

Haziran 2025

EDITORIAL NOTE

Dear Readers,

We are pleased to present the ninth issue of the Journal of International Relations Studies (UİÇD), edited by the academics of the Department of International Relations, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Atatürk University. This issue includes a total of five academic studies in the field of international relations: two research articles, two reviews articles and one book review. In this issue, in the light of current issues, Özge KOTAN, one of the experts in the field presents "Turkey's Pivot to the East: Motivations and Key Challenges for Possible BRICS Membership" and Ekrem OK "The Black Sea in the Context of Maritime Security: Risks and Threats in the Wake of the Russia-Ukraine War" to the attention of the readers.

Academics named Fevzi KIRBAŞOĞLU, Fatih DEMİR and Muhammet NEGİZ have written a research article titled "The Securitization of Climate Change: Cluster Analysis in the Eastern Black Sea Region" within the scope of an interdisciplinary study. Oğuzhan Bal, on the other hand, searched for an answer to the question "Can Singapore's Development Model Be Successful in Rwanda? In the book review section, Hamdullah Baycar evaluated the study titled 'Hedging Strategy in Foreign Policy: Saudi Arabia's Relations with the US, China, and Russia after the Cold War'.

Finally, we would like to thank the authors who contributed to the ninth issue of the Journal of International Relations Studies, which is indexed in ERIH PLUS, DOAJ, EBSCO and GALE CENGAGE, as well as the reviewers who provided valuable feedback and the esteemed scientists who served on the editorial board.

Prof. Dr. Mehmet Sait DİLEK

June 2025

Can Singapore's Development Model Be Successful in Rwanda?

Singapur'un Kalkınma Modeli Ruanda'da Başarılı Olabilir mi?

Oğuzhan BAL

Karadeniz Technical University,
Institute of Social Sciences,
Department of International Relations,
Trabzon, Türkiye

ABSTRACT

Singapore has become a country that attracts attention not only in its region but also around the world with its economic development success. The present study examines the reasons behind Singapore's success by focusing on Lee Kuan Yew's policies following his assumption of government in Singapore. It is evident that the implementation of a meritocracy approach by Yew resulted in the effective resolution of a significant national challenge, namely corruption. In addition, a comprehensive restructuring of the country's education and infrastructure was implemented with the objective of enhancing its global competitiveness. Moreover, he elevated the nation to a position of prominence in the global trade arena through the implementation of a free market economy and the strategic investment in ports. Similarly, the efforts of Paul Kagame following his rise to power in Rwanda in 2000 to prevent the country from reliving its past sufferings and to gain a respectable place in the international system are emphasized. Adopting the motto "Singapore of Africa", Kagame's approach centered on the development of technology and service sectors, with the objective of reducing the country's reliance on the agricultural economy. The two countries are evaluated and compared on the basis of similarities such as colonial past, geographical smallness and authoritarian leadership. The present study provides a comparative perspective to understand the intersection of local dynamics and global integration in the development strategies of disadvantaged Singapore and Rwanda. The study's central argument concerns the question of whether Rwanda, adopting Singapore as a paradigm of economic success, might also attain comparable levels of prosperity within the framework of authoritarian modernization theory.

Keywords: Authoritarian Modernization Theory, International System, Economic Development

ÖZ

Singapur, ekonomik kalkınma başarısıyla sadece bölgesinde değil tüm dünyada dikkat çeken bir ülke haline gelmiştir. Bu çalışmada Lee Kuan Yew'in Singapur'da yönetimi devraldıktan sonraki politikalarına odaklanılarak Singapur'un başarısının ardındaki nedenler incelenmektedir. Yew'in meritokrasi anlayışı sayesinde ülkenin en büyük sorunlarından biri olan yolsuzluk çözülmüştür. Ayrıca Yew, ülkedeki eğitim ve altyapıyı küresel bir rekabete girebilecek şekilde yeniden yapılandırmıştır. Buna ek olarak serbest piyasa ekonomisi ve stratejik liman yatırımları sayesinde ülkeyi küresel ticaretin merkezlerinden biri haline getirmiştir. Benzer şekilde Paul Kagame'nin 2000 yılında Ruanda'da yönetimi devraldıktan sonra ülkenin geçmişte yaşadığı acıları tekrar yaşamaması ve uluslararası sistemde saygın bir yer edinmesi için gösterdiği çabalar üzerinde durulmaktadır. Kagame, "Afrika'nın Singapur'u" mottosuyla, ülkede tarımsal ekonomiye bağımlılığı azaltmak için teknoloji ve hizmet sektörlerini geliştirmeye odaklanmıştır. Her iki ülke, sömürge geçmişi, coğrafi küçüklük ve otoriter liderlik gibi benzerlikler temelinde değerlendirilmekte ve karşılaştırılmaktadır. Bu çalışma, dezavantajlı koşullara sahip Singapur ve Ruanda'nın kalkınma stratejilerinde yerel dinamiklerin ve küresel entegrasyonun kesişimini anlamak için karşılaştırmalı bir perspektif sunar. Çalışma özünde Singapur'un ekonomik başarısını rol model olarak alan Ruanda'nın benzer bir başarıyı yakalayıp yakalayamayacağını otoriter modernleşme teorisi kapsamında tartışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otoriter Modernizasyon Teori, Uluslararası Sistem, Ekonomik Kalkınma

Geliş Tarihi/Received 06.11.2024
Kabul Tarihi/Accepted 05.05.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2025

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Oğuzhan BAL
E-mail: oguzhanbaltr@gmail.com

Cite this article:

Bal, O. (2025). Can Singapore's Development Model Be Successful in Rwanda?. *Journal of International Relations Studies*, 5(1), 1-14.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Introduction

After the decolonization process, the states that gained their independence came to the world stage. While some of these states have been dealing with their own internal conflicts, others have endeavored to take the necessary steps to earn a place in the international system. One of the most notable of these states is Singapore due to its extraordinary economic success. Lee Kuan Yew, the founding leader of Singapore, which gained its independence after the British colonization, is the architect of the country's success today, despite his authoritarian rule. Lee Kuan Yew analyzed Singapore's current situation very well and succeeded in attracting capital by finding the most suitable economic breakthrough system for his country. Singapore's trademark is not only its economic success, but also the fact that the country has far exceeded its potential. This success story has attracted the attention of many other states, especially those with similar characteristics. Rwanda, the other subject of this study, is one of these countries. When Paul Kagame came to power in Rwanda, he wanted to change the country's image of its genocidal past in the international community. One of the pillars of such a radical change is the economic prosperity of the country. Kagame, who was determined to develop Rwanda, took Singapore as a role model for his country and believed that Rwanda could achieve the same success in Africa as Singapore did in Asia. Singapore and Rwanda share several similarities, including their colonial past, geographical disadvantages and authoritarian leaders. These factors suggest a plausible and realistic scenario in which one country could serve as a source of inspiration for the other.

Singapore ranks at the top of the Asian Tigers¹ in terms of per capita income. It is also very successful in terms of education, ease of doing business, anti-corruption and technology. The secret of Singapore's success depends on many parameters. The turning point for Singapore was the rise of Lee Kuan Yew to power. After coming to power, Lee Kuan Yew believed that poverty was not destiny for his country and that he could change it. This motivation is the basis for Singapore's success today.

Singapore's example could potentially serve as a valuable model for Rwanda, another developing country striving for economic growth and development. The study of Singapore's successful strategies in the areas of education, infrastructure development, and government policies can potentially identify the most suitable methodology for Rwanda, allowing it to apply similar approaches to the promotion of sustainable economic growth and development. Furthermore, the significance Singapore attaches to innovation, entrepreneurship, and attracting foreign investment could also prove beneficial to Rwanda, which is attempting to increase its economic income sources and reduce its dependence on traditional sectors such as agriculture. Furthermore, the efficient and transparent structure of Singapore, along with its strong focus on technological advancement and skilled workforce development, provides a model that could inform the transformation of Rwanda into a viable country for foreign investors and a nation with a more balanced economic base. The lessons learned by Singapore in developing a knowledge-based economy, promoting stability and good governance, and prioritising human capital development offer insights that could guide Rwanda on its path towards economic success and sustainable development. Ultimately, despite the existence of distinctive attributes and obstacles in each state, the prosperity of Singapore serves as an exemplary model to be emulated by Rwanda, which is striving to attain its own economic prosperity while enhancing the well-being of its citizens.

The purpose of this study is to analyze the dynamics of Singapore's extraordinary economic and social success since independence. The study will analyze how Singapore, under the leadership of founding leader Lee Kuan Yew, has achieved a remarkable development miracle despite facing numerous disadvantages. The study also seeks to interrogate the applicability of Singapore's success in the Rwandan context. In this context, the economic and social steps taken by Rwanda to recover from the devastating effects of the 1994 genocide will be evaluated. Finally, the Singapore-Rwanda comparison will be used to facilitate an understanding of the intersection of local dynamics and the global system in the development roadmaps of states facing disadvantaged conditions. The objective of this initiative is to establish a framework that will empower these states to realize their potential on the global stage. The present study focuses on understanding the development strategies of disadvantaged countries using a methodology based on comparative history. Secondary data sources are also analyzed to support the arguments. The fundamental rationale for employing authoritarian modernization theory in this study is that Singapore and Rwanda exhibit notable parallels in their developmental models, characterized by centralized governance,

¹ The countries of Taiwan, Singapore, Hong Kong and South Korea, which underwent a rapid process of industrialisation and development following the Second World War, are referred to as the 'Asian Tigers'. These countries have become significant players in the global economy, exhibiting high growth rates and serving as a model for economic development, according to numerous authoritative sources (Kırbaşoğlu, & Tüfekçi, 2020, pp. 52-53).

economic prioritization, and the curtailment of political freedoms. This theoretical framework is instrumental in elucidating the impact of political regime choices on the developmental trajectories of 'disadvantaged' countries.

In first part of this study, the authoritarian modernization theory will be discussed; second part will examine the secret of Singapore's success; third part will provide information about the steps taken by Rwanda and its future vision; and finally, the similarities and differences between Rwanda and Singapore will be mentioned. In the initial section of this study, an examination of authoritarian modernization theory will be conducted. The subsequent section will involve an analysis of the factors that have contributed to Singapore's success. The third section will encompass an investigation into the measures implemented by Rwanda and its future strategic aspirations. The final section will draw parallels and differentiate between the two nations, Rwanda and Singapore.

Authoritarian Modernization Theory

A subcategory of undemocratic rule is the concept of authoritarian modernism. The country in question shares with the broader universe of authoritarianism significant restrictions on civil and political freedoms. Furthermore, if elections are held at all, they are not free and/or fair. The main difference, however, is that this non-democratic form of government coexists with a highly developed economy and a high degree of social differentiation. In other words, economics and modernization coexist with significant constraints. There are some differences between authoritarian modernism and modernization theory. Modernization theory is community-centered and structuralist in nature. It examines the manner in which economic progress and social diversity give rise to political trends. Conversely, an authoritarian approach to modernism is state-centered and voluntarist. This perspective analyses the ways in which autocratic leaders resist liberalization and democratization despite accelerated modernization and the increasing complexity of social life. They attempt to neutralize civil society and justify the continuation of authoritarian rule in the context of modernity (Thompson, 2019, p. 7).

Nevertheless, it is erroneous to posit that authoritarian modernism is in contradiction with modernization theory. In fact, there is a dialectical relationship between the two. Regimes that seek to become authoritarian are, in fact, modern. They face a "modernization trap," however, in that socioeconomic developments in society and the rise of new social forces make it difficult to sustain non-democratic governments. However, authoritarian regimes are cautious against dangers that may pose a threat to them in society. Although modernization and authoritarian rule are unlikely to coexist for long, Meiji Japan and Singapore are exceptions. It is argued by modernization theorists that rapid economic development will inevitably trigger democratic demands, but a change may occur as the existing authoritarian regime loses legitimacy and control over the population. Only if an authoritarian leadership successfully suppresses major social actors while legitimizing undemocratic rule can a non-democratic modernity project succeed (Thompson, 2019, p. 8).

Although it is a matter of curiosity whether the authoritarian modernization that Singapore achieved under the leadership of Lee Kuan Yew can be achieved under the leadership of Kagame in Rwanda, it can be said that both countries have a lot in common. The Democracy Index is a study prepared by the Economist Intelligence Unit (EIU), the research department of The Economist newspaper. The index is designed to assess the state of democracy in 167 countries and categorize them into five fundamental groups. In the scoring system out of 10, Singapore is listed as a flawed democracy in the 70th place with 6.22 points, while Rwanda is listed as an authoritarian regime with 3.10 points (The Economist Democracy Index, n.d.). Although the reason why Rwanda received lower points than Singapore is that Kagame has been ruling the country since 2000, in Singapore, power only passed from the founding leader Lee Kuan Yew to his son Lee Hsien Loong.

The Secret to Singapore's Modernization

Located at the southern tip of the Malaysian peninsula, Singapore has a smaller surface area than Yalova, Turkey's smallest province. Until sixty years ago, it was a country with public order problems on its streets and struggling with internal turmoil. In 1965, Singapore gained its independence from Malaysia and had a per capita income of only 500 United States (US) dollars. In addition, Singapore was a city-state² where half of its people were illiterate and unemployment was high (Çakmak, 2022, p. 68).

In August 1965, Singapore was compelled to secede from the Federation of Malaysia and become an independent nation. At the time, the future of the nascent state remained uncertain. This was particularly evident in the mind of the then-Prime Minister, Lee Kuan Yew. Lee (2000) wrote in his memoirs: "We were requested to leave Malaysia and make our own way.

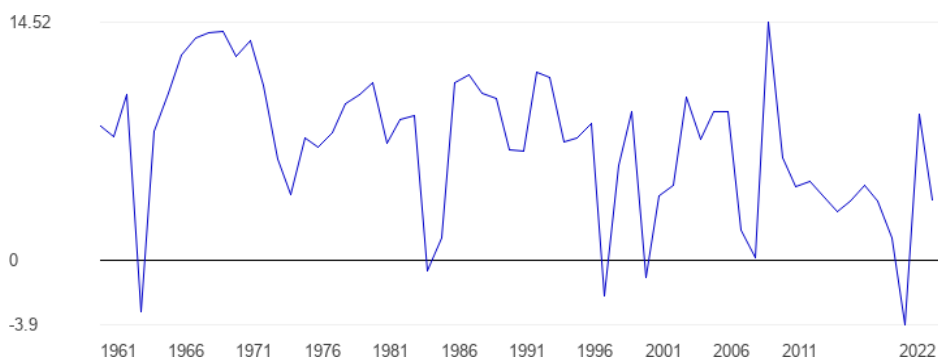
² A city-state, also known as a city-republic, is an independent state that consists of a city as its capital, with subordinate territories under its jurisdiction. Today, Singapore, the Vatican and Monaco are examples of city-states (Encyclopedia Britannica, n.d).

We were faced with enormous difficulties where the chances of survival were incredible. [...] On that August 9th day in 1965, with great fear. I set out with concern for the future of my country. However, Lee's concerns about his country's future turned out to be misplaced, and his country not only survived but also rose from failed state status to strong state status. (Quah, 2018, p. 5).

The period from 1965 to 1973 saw unprecedented economic growth for the city-state. The average annual growth of real GDP during this period was 12.7 percent (Patterns of Development, n.d.). The city-state has experienced GDP growth rates among the highest in the world, with an average of 7.7% since its independence and a peak of 9.2% in the first 25 years. In the early 1970s, Singapore reached full employment, a state that was maintained for approximately a decade. This period of sustained economic growth led to Singapore's inclusion in the ranks of other newly industrializing economies in Asia, including Hong Kong SAR, the Republic of Korea, and Taiwan (The World Bank in Singapore, n.d.). Figure 1 presents a chronicle of Singapore's economic growth rates. While there is a steady rise in the figure, there are also cyclical fluctuations.

Figure 1.

History of Singapore's Economic Growth Rates

Source: Singapore: Economic growth

How Singapore made such a leap is a dynamic process that depends on many parameters. In this article, certain parameters will be mentioned in the spirit of the study. These are meritocracy, education, ease of doing business and anti-corruption.

Meritocracy: The concept, which is formed by the combination of the words "merit" and "cracy", means that those with merit can obtain power. It is believed that meritocratic practices were first introduced in Germany with the steps of the Prussian King Frederick I. Because Frederick I made multiple practices and conditions mandatory, such as making law education compulsory and applying exams, for admission to state positions (Topdemir & Öncel, 2020, p. 565). At the same time, meritocracy is a social system that is still evolving. Within the same society, the concept of virtue may vary depending on culture or environment. The practice of meritocracy shows many varieties across Asian and Western countries. One of the most meritocratic countries today. Lee Kuan Yew, known as the founding father of Singapore, believed in the need for a culture of meritocracy in order to initiate economic development along with social progress and to establish an effective public service (Kim & Choi, 2017, p. 118). Lee Kuan Yew, who ruled Singapore for nearly 30 years from 1959 to 1990 and was the first Prime Minister of the country, emphasized the importance of good leadership in his memoirs: "Asian experience has shown me that for good government we need good people. No matter how good the system of government is, bad leaders harm their people. The only decisive factor for Singapore's development was the skill/talent of its ministers and the high quality of the staff who assisted them." (Quah, 2018, p. 7).

Education: The Singaporean education system, which is consistently evolving in terms of educational advancement, commences with pre-school education, during which nearly 100% of students are enrolled in school. While preschool education is not legally required in Singapore, it is widely perceived as beneficial for children and therefore desired by their parents and other guardians. The subsequent stage, primary education, encompasses a total of 10 years, with the first stage comprising six years (ages 7-12) and the second stage four years (ages 13-16). Upon completion of the initial stage, which entails the implementation of a comprehensive curriculum for all students, a final examination is administered, designated as the "Primary School Completion Examination." Those who demonstrate proficiency on the examination are permitted to proceed to the second stage. At this level, students may choose from a variety of courses, including private, express, and standard (academic or technical). Students enrolled in express and private courses are permitted to take the final

examination at the conclusion of the fourth academic year. As a general rule, individuals who are in the normal course are entitled to first take the final examination of their own course and then, at the end of a one-year period, take the examination for the next level (Bakioğlu & Göçmen, 2013).

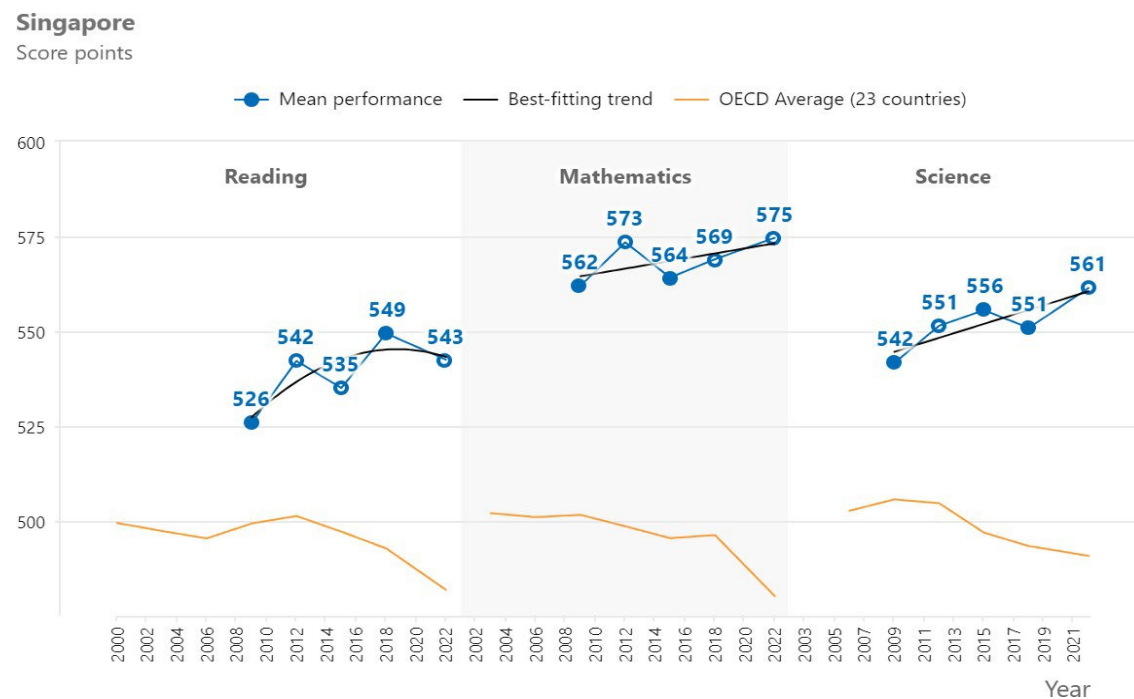
Singapore has endeavored to mitigate the consequences of its limited natural resources by investing heavily in educational initiatives, with the objective of augmenting the skills and abilities of its population. According to Singapore, education has been identified as a crucial factor in the long-term future of the population. The government of the United States of America, recognizing the value of education as a national investment, increased its expenditure on education to 63.4 million dollars in 1959. It managed to increase approximately 200 times from the US dollar to 12.6 billion US dollars in 2016. This intense investment in education and training has led to significant increases in the quality of the population (Quah, 2018, p. 12).

Singapore, which is not a member of the OECD; He did not participate in the PISA exams held in 2000, 2003 and 2006. Participating in Programme for International Student Assessment (PISA) 2009 for the first time, in which 65 countries participated, Singapore attracted all the attention with the scores it received in all three areas. In 2009, Singapore was ranked second in mathematics, fourth in science, and fifth in reading. With 526 points in reading, it achieved higher scores than countries whose native language is English, such as the United States and England (MOE, 2010). In PISA held in 2012, Singapore ranked second in mathematics with 573 points and third in reading and science, ranking in the top three in all three areas. According to the PISA 2012 results, Singaporean students are aware of what the 21st century requires; Research has shown that they have skills such as establishing cause-effect relationships and solving real-life problems (MOE, 2014).

According to the PISA test results conducted in 2015, Singapore ranked first in all three fields by collecting 556 points in science, 535 points in reading and 564 points in mathematics (OECD, 2016). In the 2018 PISA test results, Singapore ranked second with 551 points in science, 569 points in mathematics and 549 points in reading (OECD, 2019). According to the 2022 PISA test results, it ranked first with 561 points in science, 575 points in mathematics and 543 points in reading (OECD, 2023a). As illustrated in Figure 2, the data pertaining to Singapore's performance in mathematics, reading and science, as measured by the Programme for International Student Assessment (PISA) tests, is presented. This performance signifies that Singapore has achieved a level of success that surpasses the OECD average.

Figure 2.

Singapore: Trends in Performance in Mathematics, Reading and Science

Source: PISA 2022 Results (Volume I)

Singapore Management University, Singapore University of Technology and Design, National University of Singapore and Nanyang Technological University (Nanyang). There are four autonomous universities in Singapore, including the Technological University. Among these, the National University of Singapore and Nanyang Technological University managed to enter the list of the top hundred universities in 2010. The entry requirements for public universities in Singapore are quite rigorous, reflecting a culture where the pursuit of excellence and the achievement of success in academic settings are highly valued. This emphasis on academic rigor and success is seen as a key factor in identifying and nurturing the potential of students (Bakioğlu & Göçmen, 2013).

Ease of Doing Business: The data set for the ease of doing business index of countries is obtained by the World Bank through surveys conducted on employees of private and public institutions. The data obtained are sent to the World Bank's country offices in the member countries and to the governments of the member countries to enable them to contribute. The calculation of country scores in the ease of doing business index is done in two steps. In the first step, indicators under 10 different headings are reduced to a common unit. Best and worst performance values are renewed every 5 years based on the data collected in the index. In the second step in the calculation of the ease of doing business index, the simple arithmetic average of each indicator in the index is taken. Indicators are assigned equal weight. This process is done separately for 10 main indicators and sub-indicators. After this process, each country is given a performance score between 0 and 100. The value 0 represents the lowest possible performance, while the value 100 represents the highest possible performance (MTF, 2023). The Ease of Doing Business Index, which has been prepared regularly by the World Bank every year since 2004, evaluates the business regulations affecting the investment climate in member countries. According to the 2019 Report, Singapore ranks 2nd among 190 economies. As illustrated in Figure 2, the data pertaining to Singapore's performance in mathematics, reading and science, as measured by the Programme for International Student Assessment (PISA) tests, is presented. This outcome signifies that Singapore has attained a level of success that surpasses the mean average of OECD countries. Table 1 presents data pertaining to Singapore's performance in the World Bank's 2020 Ease of Doing Business Report. Singapore's policies have been instrumental in propelling the nation to a position of global prominence, as evidenced by its attainment of second place in the aforementioned list.

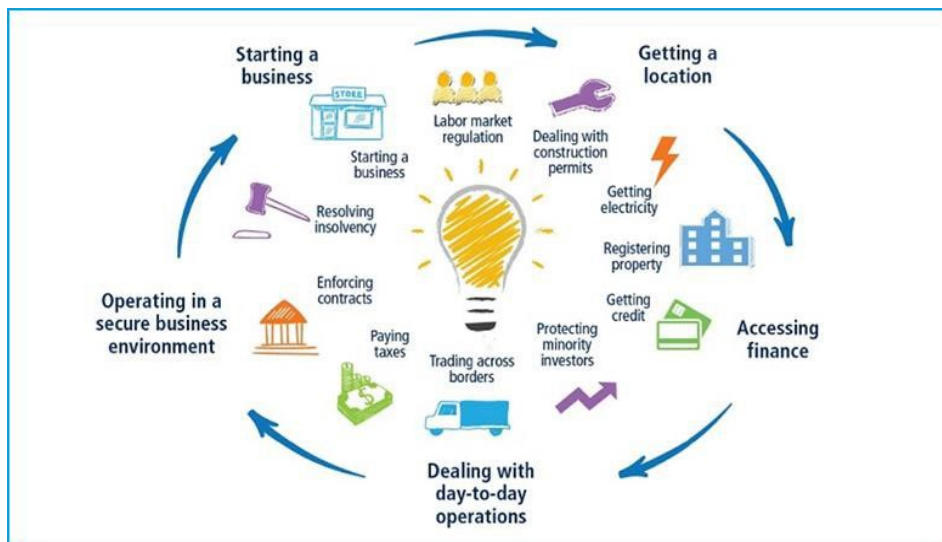
Table 1.

Economy Rankings

Rank	Country	Score
1	New Zealand	86.8
2	Singapore	86.2
3	Hong Kong, SAR China	85.3
4	Denmark	85.3
5	Korea, Rep.	84.0
6	United States	84.0
7	Georgia	83.7
8	United Kingdom	83.5
9	Norway	82.6
10	Sweden	82.0

Source: Ease of Doing Business rankings, 2020

The Doing Business Index measures the regulations that enable private sector businesses to start, operate and grow. The “Doing Business Index” report evaluates the economies of 190 countries. While in 2003 only 5 indicators were taken into account, the number of indicators has increased to 11. This measurement is made using the indicators in figure 3: (1) Starting a business, (2) Obtaining construction permits, (3) Electricity, (4) Registration in the land registry, (5) Obtaining loans, (6) Protection of minority shareholder investors, (7) Payment of taxes, (8) Cross-border business transactions, (9) Enforcement of contracts, (10) Resolution of bankruptcy, (11) Flexibility of employment legislation and quality of work (doingbusiness.org, 2017).

Figure 3.*Training for Reform*

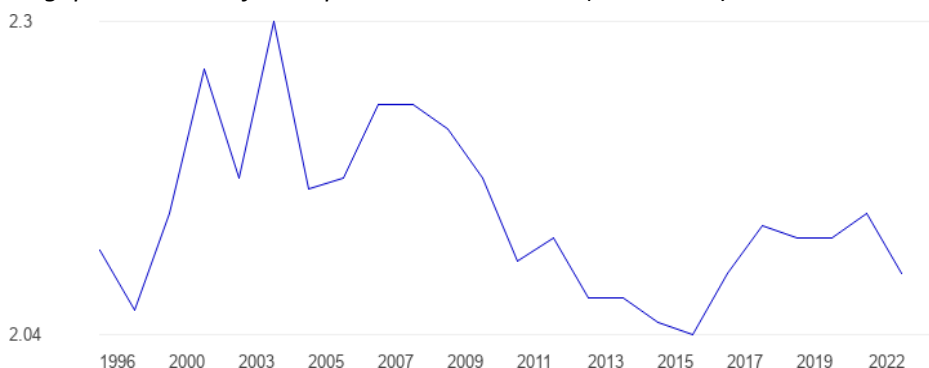
Source: Doing Business, 2019

The conduct of business on an international scale is a phenomenon that is not merely a means of motivating domestic investors; it is also an instrument that is employed with the objective of attracting foreign investors. The International Monetary Fund has defined foreign direct investment as follows: "FDI refers to investments made by enterprises in other countries to acquire permanent interests". This definition suggests that the investment climate indicators provided in the Doing Business database can be important proxies when explaining FDI inflows in a country. Countries with an investment climate that firms perceive as business-friendly and in which they feel more comfortable attract more FDI (Singh, 2015, 13).

Fight Against Corruption: When we look at the definitions of the concept of corruption, there are generally three. It seems that this element is brought to the fore. These are private interests, public power and abuse. Private interest, money or valuables is closely related to acquisition and also increases power or status. Sometimes it is directly directed at the person, sometimes it is close to the person. Promises are made in favor of friends or relatives is the subject. Public power is exercised by bureaucrats and elected politicians through public services, subsidies, customs permits, public procurement and. It is used extensively in areas such as privatization. Another element of corruption is abuse. The concept of abuse is defined as the deviation in the duties and behavior of elected or appointed persons by preferring narrow interests instead of broad public interests (Lambdsdorff, 2007, p. 18).

In order to analyze Singapore's success in the fight against corruption the approach of the governments in the country to corruption in the historical process focus. An important turning point here was in 1952 leading to the establishment of the Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB) the Opium Smuggling Scandal (Quah, 2007, pp. 2-3). Corruption was a significant concern in Singapore during the British colonial period, largely due to the government's lack of political resolve and the ineffectiveness of the Anti-Corruption Branch (ACB), which had a limited number of personnel (17 staff members). Upon assuming power in 1959, the People's Action Party (PAP) enacted the Prevention of Corruption Act (POCA) on June 17, 1960. This legislation strengthened the Corrupt Practices Investigation Bureau (CPIB) by conferring upon it greater legal authority, personnel, and financial resources. The effectiveness of the CPIB and the impartial application of POCA has led to the minimization of corruption in Singapore. The punishment for those convicted of corruption offenses is uniform and does not depend on the individual's position, status, or political affiliation (Quah, 2018, pp. 10-11).

Singapore government's implementation of constitutional and legislative changes ability of the ruling PAP government to influence the political system sovereignty. Since 1965, Singapore has been a sovereign republic with a parliamentary system of government that is modeled on the Westminster system. From 1968 to 1981, the People's Action Party (PAP) government enjoyed a majority of more than two-thirds in parliament. This gave the PAP government considerable leeway to implement radical and rapid changes to Singapore society through the legal system (Tan, 2000, p. 93). The figure 4 below presents Singapore's corruption control data for the period 1996-2022. Singapore's average is 2.14, with a reference range of -2.5 weak and +2.5 strong. In 2022, the average of 193 countries is -0.04.

Figure 4.*Singapore Control of Corruption Historical Chart (1996-2022)***Source:** Singapore: Control of Corruption

Rwanda: History, Development and Future

Rwanda, the most developed state in the African lakes region and the favorite of international development projects in 'Black Africa', is composed of two different ethnic groups, Hutu and Tutsi. In Rwanda, which was an independent state before colonial activities, the Hutus, who are among the indigenous people and make up 90% of the population, lived under the domination of the Tutsis, who made up 10% of the population, for many years. In this process, the attitude of Tutsis towards Hutus laid the foundations of the genocide that took place in 1994, and although they spoke the same language, the policy followed by the colonial powers was effective in creating this hostile approach between Hutus and Tutsis. Because when the colonial powers, who were determined to dominate new living spaces with their discoveries, first came to Rwanda, they were surprised by the culture and civilization here and, as they did everywhere for the continuation of the colonial policy, they first brought the people who settled in the region to the forefront, gave them the administration, and then ruled the majority with the hands of a minority. This policy was first realized when Rwanda was left to the Germans after the Brussels Treaty of 1890, and a shadow administration was provided by supporting the Tutsis. However, in the period following the departure of the Germans from the region, the Belgians, who came to Rwanda as a colonial power after World War I, continued this policy and sowed the seeds of hatred among them by drawing ethnic divisions. On the contrary to the Germans, the Belgians directly intervened in the administration of the country, forcing the people to drink coffee, sending them to the gardens, and punishing those who did not do what they wanted (UHIM, 2012, p. 108).

The anti-colonial movements that spread in Africa in the early 1950s were also welcomed by Rwanda. Rwanda's ruling elite, the Tutsis, sought independence and the Belgians realizing that the Hutus, the minority group in the country, were being raised and supported as the middle class. As a result, the Hutus believed that "the Tutsis had subjugated the Hutus for hundreds of years based on historical claims" and the Hutu Liberation Party (PARMEHUTU) was established (Kuperman, 2001, p. 6). While, on the one hand, Tutsis were struggling for liberation from colonial rule with the support of communist countries, on the other hand, Hutus' struggle against Tutsi domination began. These struggles led to great violence in 1959 when the Hutu tried to seize power (Kuperman, 2001, p. 7). In this process, the Hutus, with the support of Belgium, engaged in the burning of houses, the killing of hundreds of Tutsis, and the forced migration of thousands of Tutsis to Uganda, Burundi, Tanzania, and Zaire. In the end, Rwanda gained its independence in 1962 under the control of the Hutu who seized power (Kuperman, 2001, p. 7). Meanwhile, Tutsi refugees attempted to return to their country and initiated attacks with the objective of gaining power. These attacks were met with persecution of the Tutsis in Rwanda by the Hutu regime. The main objective of the Hutu extremist regime was to deter the Tutsis from rebellion (Kuperman, 2001, p. 7). The Hutus under President Kayibanda perceived a threat when Tutsis from Burundi approached the capital Kigali in 1963. However, President Kayibanda's response in 1964 was that "If the Tutsis try to gain political power again, they will find that the entire Tutsi race will be wiped out" (Grunfeld, 2007, p. 31) and as a result, 20,000 Tutsis were killed and 300,000 fled between 1959 and 1967 (Kuperman, 2001, p. 7).

Economic austerity began in Rwanda in the mid-1980s (Jefremovas, 2004, p. 30). The sharp drop in coffee prices, which accounted for about 75% of Rwanda's foreign trade, shook the country's economy (Des Forges, 1999, p. 41). At the same time, Rwanda experienced a minor drought in 1988-89 and cut its social services budget (Prunier, 1997, p. 87). The turmoil that had been unfolding for some time led the Tutsi refugees to decide to attack Rwanda. On October 1, 1990, the Rwandan Patriotic Front (RPF), led by Tutsi refugees, initiated an incursion from Uganda (Prunier, 1997, p. 93). On October 2,

President Habyarimana requested assistance from the French. Upon the French military's arrival to provide support to the Presidential Guard, their primary objective was to facilitate the evacuation of foreign nationals (Kuperman, 2001, p. 9). The European powers were therefore initially reluctant to enter the war; however, "to dramatize the perceived seriousness of the situation, the Presidential Guard staged a mock attack on Kigali by "enemy" troops" (Prunier, 1997, p. 101). With the support of the European powers, the Habyarimana regime began the hunt for Tutsis. In fact, the operations were directed not only against Tutsis but also against dissident Hutus. Around 10,000 educated Tutsis were arrested and the army threatened the RPF that all detainees would be killed if they entered the capital Kigali (Prunier, 1997, pp. 108- 109). Although the RPF did not emerge triumphant from the war, it demonstrated its capacity for military action, and from that point forward, President Habyarimana incorporated this into his considerations regarding political reforms (Prunier, 1997, p. 120).

In August 1993, the Arusha Agreement was signed between the ruling MRND (National Republican Movement for Democracy and Development) and the RPF. This agreement set out the terms of the transitional government. Subsequently, UNAMIR (United Nations Assistance Mission in Rwanda) was deployed to the region in accordance with UN Security Council Resolution 872 of October 5, 1993. UNAMIR is a 2,500-strong peacekeeping force composed of Belgium, France and Canada. As the Hutu attacks on Tutsis continued, the RPF first withdrew from the government and then stepped up its attacks. Despite all warnings, necessary measures were not taken. The International Human Rights Investigation Committee documented the massacres in the region and found that Tutsis were subjected to ethnic discrimination and massacred. In addition, a special report prepared by the UN drew attention to genocide and human rights violations against civilians (Reber, 2016, pp. 159-160).

The downing of the plane of Rwandan President Habyarimana and Burundi's Hutu President Ntaryamira in April 1994 marked the beginning of a human tragedy that will go down in history in Rwanda. In the aftermath of the plane crash, nearly one million people, 1/6 of Rwanda's inhabitants and 2/3 of its Tutsis, were brutally massacred. UNAMIR reported that the genocide could have been stopped by sending 5,000 more troops to the region. However, after the killing of 10 Belgian soldiers, the number of troops in the region was reduced from 2,700 to 270 in accordance with UN Security Council Resolution 912 of April 21, 1994. Therefore, UNAMIR became even more disadvantaged in stopping the genocide in the region. The then UN Secretary-General Boutros Gali called on the Security Council to send troop reinforcements to the region, but the US, which supported the Tutsis, and France, which supported the Hutus, could not reach a consensus within the Security Council. In the ongoing clashes, the pro-Tutsi RPF took control of the country and the Hutus fled to neighboring countries or to areas held by the MRND. Since the forces in the region were not sufficient, the genocide could not be stopped. In less than six months, 3,500,000 Rwandans were displaced and had to leave the country. The international community failed to take the necessary action steps in a timely manner. Therefore, the crisis in the region could not be prevented (Kalaycı, 2010, pp. 154-156, 159-160; Reçber, 2016, pp. 156-161, 168). The Rwandan Patriotic Front under the command of Paul Kagame came to the country and put an end to the genocide. After the events were resolved, the Rwanda Patriotic Front entered the elections in 2000 and won, and Paul Kagame became the president of the country (National Unity and Reconciliation Commission, 2016).

When the Kagame government came to power, it faced a series of problems stemming from both the general structure of Rwanda and its colonial past. These include;

- Although agriculture accounted for more than 90% of the labor force, yields and productivity were very low.
- Rwanda is a landlocked country, situated a considerable distance from ocean ports. This factor contributes to elevated transportation costs for both exports and imports.
- In 2000, Rwanda's main exports were coffee and tea. The government realized that increased productivity and exports in these areas alone would not be enough to grow and develop the country's economy.
- Institutional capacity was weak due to a lack of solid institutions and competent staff.
- The dearth of adequately trained personnel constituted the most significant impediment to the advancement of the sectors. The scarcity of skilled personnel in agriculture and animal husbandry has impeded the modernization of this sector, while the lack of technicians and competent managers has significantly constrained the expansion of the secondary and tertiary sectors.
- In 2000, Rwanda's public debt stood at approximately US\$1.5 billion, which was greater than the country's current national GDP of US\$1.3 billion. Approximately 75% of this debt was with the World Bank, which constituted a significant obstacle to the country's economic development.

- The 1994 genocide had a profound impact on Rwanda's economy and population. The country's GDP declined by 50% in a single year, with 80% of the population falling into poverty. Additionally, vast tracts of land were destroyed, and most livestock were wiped out. The genocide also resulted in the complete destruction of Rwanda's already weak productive structure, leaving the nation without a generation of educated teachers, doctors, public servants, and private entrepreneurs. Consequently, the consequences of the genocide had a devastating impact on the social, political, and economic fabric of Rwanda (Ministry of Finance and Economic Planning, 2000).

The Kagame government has built specific goals to solve the above problems and take the necessary steps for Rwanda's future. The Vision 2020 initiative is designed to facilitate the transformation of Rwanda from a low-income to a middle-income country by the year 2020. The primary development strategy of Rwanda is to transform the country into a developed nation. Rwanda's prioritization in this plan prepared by taking into account the extremely scarce resources and divided into sections under short, medium and long term objectives (Ministry of Finance and Economic Planning, 2000).

In the near term, it was determined that macroeconomic stabilization and wealth creation would be beneficial in reducing the country's dependence on external assistance. In 2000, Rwanda was burdened by an unsustainable debt burden and dependent on foreign aid. To reduce this dependence, it was decided that effective strategies should be developed to broaden the tax base, attract foreign investors, and address the debt situation. In addition, incentives should be announced to expand exports. The implementation of these policies is anticipated to mark the advent of a transformation in the economy from one that relies on subsistence agriculture to one that is based on the knowledge economy (Ministry of Finance and Economic Planning, 2000).

In the medium term, the goal is to transform from an agricultural to a knowledge-based economy. Although the agricultural sector may undergo significant transformation, the potential for this sector to become a significant contributor to economic growth is limited. Therefore, a comprehensive exit strategy from the dependence on labor-intensive and capital-intensive sectors should consider the role of agriculture, industry, and services in this transition. But it is not only a question of agriculture, industry or services. strategy, but rather to identify and capitalize on Rwanda's comparative advantage to focus on strategies to address the shortage of cheap labor. One example is the abundant supply of cheap labor, strategic location as a gateway between East and Central Africa as well as infrastructure that it was a small country, which would make it easier to build (Ministry of Finance and Economic Planning, 2000).

In the long term, the objective is to foster the creation of a productive middle class and to encourage entrepreneurship. Incentives will be provided to productive entrepreneurship in order to fulfill its traditional role of creating wealth, jobs, and vital innovations through profit opportunities. The provision of high-quality educational services in science and technology will be essential to consolidate the development gains achieved in the short and medium term. Additionally, Rwanda aspires to establish itself as a regional telecommunications hub. The implementation of these reforms will result in a transformation of Rwanda's economy from a subsistence agricultural base to a knowledge-based society with a flourishing entrepreneurial class (Ministry of Finance and Economic Planning, 2000). As illustrated in Table 2, Rwanda's Vision 2020 encompasses key objectives and associated targets.

Table 2.*Vision 2020 Objectives*

Vision 2020 Main Objectives	Vision 2020 Parallel Objectives
1. Good Governance and a Capable State	1. Gender equality 2. Environmental Protection and Sustainable Natural Resource Management 3. Information Communication Technologies/Science and Technology
2. Human Resource Development and Knowledge-Based Economy	
3. A Private Sector-Led Economy	
4. Infrastructure Development	
5. Productive and Market Oriented Agriculture	
6. Regional and International Economic Integration	

Source: Ministry of Finance and Economic Planning, 2000.

In his article (2019) by Uwizeyimana from the University of Johannesburg, where he evaluates the indicators and results of Vision 2020, he says that although Rwanda has shown some success in social and economic indicators, overall it has failed. Uwizeyimana stated that at the time he wrote his article, the data of most indicators were a few years behind, and that he still predicted that the general picture would fail in 2020. He estimated that this unsuccessful picture was not given sufficient care in determining realistically achievable targets for Vision 2020, and said that the Rwandan government denied that they were wrong in determining the development targets, based on the fact that the Asian tiger countries have similar initial conditions but are successful today. He stated that only the authoritarian management style was taken as an example from Singapore. Uwizeyimana considers indicators that do not fully reach the targets as completely unsuccessful, no matter how close they are to success.

Takeuchi (2019) from Tokyo University also says that the main factor that enables the country's rapid growth is the authoritarianism of the government and that rapid growth may stop if political conditions change. Steady (2019) from Wellesley University says that Rwanda has made great progress despite some shortcomings in the development process, and that the biggest share in the development is Paul Kagame, whom he calls the "benevolent dictator". However, he adds that the building of strong and effective institutions must continue in order to sustain the gains achieved so far. It is beyond the scope of our study to examine how authoritarian Paul Kagame is or to determine whether the practices against dissidents in Rwanda are justified. The common point put forward by the above researchers is that Paul Kagame or the Rwandan government has an authoritarian structure and the impact of this situation on development may be negative in the future.

Popa and Betco (2020) from the University of Moldova found Rwanda's development process, especially after the genocide, to be quite successful in their study. They draw particular attention to the high growth rates achieved in the economic field. Rwigema (2022), also from Jomo Kenyatta University, finds Rwanda's development process in social and economic fields generally very successful. However, it only relies on annual average growth figures and the corruption index for economic development.

Singapore & Rwanda: Similarities and Differences

Singapore, which gained independence from British colonial rule in 1965, encountered significant economic challenges in the early years of its independence due to its limited natural resources. Nevertheless, it is evident that the meritocracy model which was adopted by Lee Kuan Yew was instrumental in the development of the country (Vogel, 1991). The Belgian colonial legacy in Rwanda proved to be a catalyst for ethnic conflict, ultimately leading to the 1994 genocide that resulted in the deaths of hundreds of thousands of people. Following the genocide, Paul Kagame ascended to power and has pursued an economic development agenda modelled on Singapore's success (Kinzer, 2008). The pursuit of economic development by both countries was characterized by the adoption of authoritarian governance (Longman, 2017). Singapore attracted the

attention of multinational companies by adopting a free market economy and offering the advantage of low taxes after the Lee Kuan Yew government (World Bank, 1993), while Rwanda was able to increase investment in its country thanks to the ease of doing business offered to foreign investors after the Paul Kagame government (World Bank, 2022). Singapore's aspirations to evolve into a pivotal logistics hub, underpinned by its strategic port location (Huff, 1995), stand in contrast to Rwanda's ambitious pursuit of a leadership position in African technology, exemplified by its Kigali Innovation City and the deployment of drone technology (Mazzucato, 2021). It is evident that both countries have taken significant measures in their respective efforts to combat corruption. Singapore has been ranked 5th in Transparency International's 2023 index, a feat attributable to the Anti-Corruption Bureau (CPIB). Conversely, Rwanda has ascended to 54th position in the index, a noteworthy achievement attributable to the nation's zero-tolerance policy towards corruption under Kagame's leadership.

Nevertheless, it should be noted that there are some differences between the two countries. Singapore, a densely populated island state measuring 728 square kilometers, stands in stark contrast to Rwanda, a vast, landlocked country spanning 26,338 square kilometers (World Bank, 2023). Singapore's economic structure is predicated on the service and financial sector, with a GNI per capita of USD 88,450. Conversely, Rwanda's economic structure is based on agriculture and small-scale industry, with a GNI per capita of USD 1030 (IMF, 2023). In conclusion, Singapore and Rwanda are two countries that have pursued development despite their shared traumatic past, adopting a similar strategy for achieving this objective. However, Rwanda, which considers Singapore as a role model, is likely to require a more protracted period of time.

Conclusion

Singapore has made a revolution with its extraordinary development success. It has done so far from the democratic traditions that Western states hold sacred. However, what Singapore has done is not a challenge to the West, but an attempt to adopt the development model that best suits it. Although the authoritarian modernization adopted by Singapore brought with it many prohibitions and oppression, it played a crucial role in Singapore's development. In other words, Singapore, which has lived under colonial rule for many years and has a cosmopolitan population, would be unlikely to develop with an unstable government. The fact that Singapore has been run by the same party in a planned and programmed manner for many years has been very effective in the development of the country and the sustainability of this success. Thanks to the accurate analysis of Lee Kuan Yew, the founding leader of the country, Singapore went from being a failed state to a strong state in a short period of time. This success of Singapore, which realized its development without any underground wealth that it could export, motivates countries in similar situations.

Singapore's development success has been a source of inspiration for Rwanda as it seeks to erase the traces of its genocidal past. In 2000, Paul Kagame, who came to power in Rwanda, often cited Singapore's success as a reference to his desire to make Rwanda the Singapore of Africa, and upon taking office, Rwanda embarked on an intensive development effort. Although Rwanda has been criticized for failing to meet its Vision 2020 targets, it has been successful in achieving an average growth rate of 7% in recent years, reducing the crime rate, preventing corruption, breakthroughs in the health sector and increasing the average human life expectancy. Like Singapore, Rwanda has taken steps towards authoritarian modernization and political stability has led to long-term plans for the country's development. With the ease of doing business offered to investors, it is aimed to make Rwanda an economic and financial center.

The present study discusses the question of whether Singapore's development success is possible for Rwanda, and underlines the similarities between the two countries. Singapore's transformation since the 1960s serves as a paradigm of an island country's transition into a preeminent global financial and trade centre. Despite the fact that the Vision 2020 targets aspire to emulate a developmental process analogous to that of Singapore, Rwanda's economic performance is significantly inferior to that of Singapore at this juncture. It is evident that Rwanda continues to face significant challenges pertaining to per capita income and income distribution inequality. Nevertheless, it would be erroneous to evaluate the development process of a nation exclusively with economic indicators. Despite its comparatively lower economic performance, Rwanda has achieved notable social progress. In order to promote Rwanda and attract visitors, campaigns such as 'Visit Rwanda' have been organized to attract the attention of the international public, and Rwanda Airlines has attempted to facilitate travel to the country. Furthermore, Rwanda has been recognized as a global leader in this regard, with 61.3% representation of women in parliament. The country has demonstrated a commitment to sustainability by implementing environmental policies, including the prohibition of plastic bags, and aspires to be a trailblazer in Africa's digital infrastructure through the 'Smart Rwanda' initiative. In the contemporary era, Rwanda has evolved into a destination that caters to a diverse demographic, encompassing scientists and travelers alike. Consequently, although the replication of Singapore's developmental model appears improbable within the present circumstances, Rwanda possesses the capacity to devise a comparable developmental

narrative by adapting investments to its specific conditions. Singapore's history demonstrates to Rwanda that the seemingly impossible can be achieved, but only through flexible and long-term planning that is appropriate to local realities.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

References

- Bakioğlu, A., & Göçmen, G. (2013). Singapur eğitim sistemi. A. Bakioğlu (Ed.), *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri* (pp. 127-155). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Britannica (n.d.). City State. <https://www.britannica.com/topic/city-state>
- Çakmak, U. (2022). Fundamental dynamics of Singapore's economic miracle: 1965-1995. *Ekonomik Yaklaşım*, 33(122), 67-112. <https://doi.org/10.5455/ey.21007>
- Des Forges, A. L. (1999). *Leave none to tell the story: Genocide in Rwanda*. Human Rights Watch.
- Grunfeld, F., & Huijboom, A. (2007). *The failure to prevent genocide in Rwanda: The role of bystanders*. Brill.
- Huff, W. G. (1995). *The Economic growth of Singapore: Trade and development in the twentieth century*. Cambridge University Press.
- IMF (2023). World Economic Outlook Database, October 2023 Edition. "GDP per capita, current prices (U.S. dollars)" – Singapore. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2023/October>
- Jefremovas, V. (2004). Socioeconomic factors, not ethnic hatred, led to the genocide. In C. Fisanick (Ed.), *The Rwanda genocide: At issue in history* (pp. 29-39). Greenhaven Press.
- Kalaycı, R. (2010). Kore: Doğu Asya'da yükselen çatışma ya da kısıtlı tirmandırma. In K. İnât, B. Duran, & M. Aratan (Eds.), *Dünya çatışmaları: Çatışma bölgeleri ve konuları* (pp. 389-416). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kim, C.-H., & Choi, Y. (2017). How meritocracy is defined today? Contemporary aspects of meritocracy. *Economics & Sociology*, 10(3), 112-121. <https://doi.org/10.14254/2071-789x.2017/10-1/8>
- Kinzer, S. (2008). *A Thousand hills: Rwanda's rebirth and the man who dreamed it*. Wiley.
- Kırbaçoğlu, F., & Tüfekçi, Ö. (2020). Avrupa Birliği'nin yükselen güçler politikası: BRICS ve MİKTA ülkelerinin meydan okumaları. *Novus Orbis: Siyaset Bilimi Ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 2(1), 39-70.
- Kuperman, A. J. (2001). *The limits of humanitarian intervention: Genocide in Rwanda*. Brookings Institution Press.
- Lambsdorff, J. G. (2007). *The institutional economics of corruption and reform: Theory, evidence, and policy*. Cambridge University Press.
- Longman, T. (2017). *Memory and justice in post-genocide Rwanda*. Cambridge University Press.
- Mazzucato, M. (2021). *Mission economy: A moonshot guide to changing capitalism*. Allen Lane.
- Ministry of Education Singapore. (2010, December). International OECD study affirms the high quality of Singapore's education system. Access Date: 03.01.2024, <https://www.moe.gov.sg/media/press/2010/12/programme-for-international-student-assessment-2009.php>
- Ministry of Education Singapore. (2014). Speeches. Access Date: 07.01.2024, <https://www.moe.gov.sg/media/speeches/2014>
- Ministry of Finance and Economic Planning. (2000). *Vision 2020*. Republic of Rwanda.
- Ministry of Treasury and Finance. (2023). Ease of doing business index. <https://www.hmb.gov.tr>
- National Unity and Reconciliation Commission. (2016). History of Rwanda (D. Byanafashe, & P. Rutayisire, Eds.). Ministry of Finance and Economic Planning.
- OECD. (2016). PISA 2015 results in focus. <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>
- OECD. (2019). PISA 2018 results. <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results.htm>
- OECD. (2023a). PISA 2022 results. https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i_53f23881-en.html

- OECD. (2023b). PISA 2022 results: Singapore. https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/singapore_2f72624e-en.html
- Patterns of Development. (n.d.). Patterns of development in Singapore. <https://countrystudies.us/singapore/28.htm>
- Popa, M., & Betco, D. (2020). Rwanda's prosperous economic upgrade: From genocide to a fast-growing economy. *CSEI Working Paper Series*, (20), 34-44.
- Prunier, G. (1997). *The Rwanda crisis: History of a genocide*. Columbia University Press.
- Quah, J. S. T. (2007). *Combating corruption Singapore-style: Lessons for other Asian countries*. School of Law, University of Maryland.
- Quah, J. S. T. (2018). Why Singapore works: Five secrets of Singapore's success. *Public Administration and Policy*, 21(1), 5-21. <https://doi.org/10.1108/PAP-06-2018-002>
- Reçber, S. (2016). *İnsancıl müdahale ve koruma sorumluluğu* (1st ed.). Oniki Levha Yayıncılık.
- Rwigema, P. C. (2022). Leadership and governance for economic development. *The Strategic Journal of Business & Change Management*, 2(9), 1177-1192.
- Singh, G. (2015). Relationship between doing business index and foreign direct investment. In *International Conference on Ease of Doing Business: Contemporary Issues, Challenges and Future Scope*. Ahmedabad.
- Steady, F. C. (2019). Rwanda: African success story or hype? *Natinpasadvantage*. https://www.natinpasadvantage.com/World_Affairs/Rwanda-African_success_story_or_hype.html
- Takeuchi, S. (2019). Development and developmentalism in post-genocide Rwanda. In Y. Takagi & T. S. Veerayooth Kanchoochat (Eds.), *Developmental state building: The politics of emerging economies* (pp. 121-134). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-13-2904-3_6
- Tan, E. K. B. (2000). Law and values in governance: The Singapore way. *Hong Kong Law Journal*, 30(1), 91-119.
- The Economist Democracy Index. (n.d.). <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2023/>
- The Global Economy. (n.d.). Singapore: Control of corruption. https://www.theglobaleconomy.com/Singapore/wb_corruption/
- The World Bank. (1993). *The East Asian Miracle: Economic Growth and Public Policy*. Washington, DC: World Bank Publications. <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/975081468244550798/main-report>
- The World Bank. (2019). *Doing business 2019: Training for reform*. https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2019-report_web-version.pdf
- The World Bank. (2022). *Doing Business 2022: Comparing Business Regulation in 190 Economies*. Washington, DC: World Bank Publications <https://www.worldbank.org/en/programs/business-enabling-environment>
- The World Bank. (2023). *World Development Indicators 2023*. Washington, DC: World Bank Publications. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>
- The World Bank. (n.d.). Ease of doing business rankings. <https://archive.doingbusiness.org/en/rankings>
- The World Bank. (n.d.). The World Bank in Singapore. <https://www.worldbank.org/en/country/singapore/overview>
- Thompson, M. (2019). *Authoritarian modernism in East Asia*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-51167-6>
- Topdemir, T. A., & Öncer, A. Z. (2020). Politik yetinin örgütsel sapma davranışı üzerindeki etkisinde meritokrasinin rolü. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 15(54), 555-585.
- Transparency International (2023). *Corruption Perceptions Index 2023*. Berlin: Transparency International Secretariat.
- Uluslararası Hak ihlalleri İzleme Merkezi (UHiM). (n.d.). Yirminci yüzyılda soykırım ve katliamlar. Access Date: 20.01.2024. <https://uhim.org/Uploads/GenelDosya/yirminci-yuzyilda-soykirim-ve-katliamlar-9617-d.pdf#page=107>
- Uwizeyimana, D. E. (2019). Progress made towards achieving Rwanda's Vision 2020 key indicators' targets. *International Journal of Management Practice*, 12(1), 4-46. <https://doi.org/10.1504/IJMP.2019.10017272>
- Vogel, E. F. (1991). *The Four Little Dragons: The Spread of Industrialization in East Asia*. Harvard University Press.

İklim Değişikliğinin Güvenikleştirilmesi: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Kümeleme Analizi

The Securitization of Climate Change: Cluster Analysis in the Eastern Black Sea Region

Fatih DEMİR

Karadeniz Teknik Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü,
Trabzon, Türkiye

Fevzi KIRBAŞOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü,
Trabzon, Türkiye

Muhammet NEGİZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü,
Trabzon, Türkiye

Bu makale, 2025 yılında gerçekleştirilen 8. Uluslararası Karadeniz Kongresi'nde "Bölgesel İklim Krizinin Güvenikleştirilmesi: Doğu Karadeniz Örneği" başlığıyla bildirisi özet olarak sunulmuştur.

Geliş Tarihi/Received 30.05.2025
Kabul Tarihi/Accepted 24.06.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2025

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:

Fevzi KIRBAŞOĞLU

E-mail: fkirbasoglu@ktu.edu.tr

Cite this article:

Demir, F., Kırbaşoğlu, F. ve Negiz, M. (2025). İklim Değişikliğinin Güvenikleştirilmesi: The Securitization of Climate Change: Cluster Analysis in the Eastern Black Sea Region. *Journal of International Relations Studies*, 5(1), 15-27.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Öz

Bu çalışma, Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki yedi ilde (Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon) 2009-2021 yılları arasındaki iklim değişikliği ve çevresel göstergelerin güvenlik perspektifinden değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Disiplinler arası bir yaklaşımla, K-means (K-ortalama) kümeleme analizi ve temel bileşenler analizi (PCA) kullanılarak sıcaklık anomalileri, PM10 konsantrasyonları, tehlikeli atık üretimi ve net göç hızı değişkenleri analiz edilmiştir. Toplam 91 gözlemden oluşan veri seti üzerinde gerçekleştirilen analizler, bölgede üç farklı çevresel risk kümesinin varlığını ortaya koymuştur. Trabzon'un yüksek risk profiliyle belirgin şekilde ayrıştığı, Artvin-Bayburt-Giresun grubunun düşük risk seviyesinde konumlandığı tespit edilmiştir. Bulgular, Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde, bölgede iklim değişikliğinin güvenlikleştirilmesi için gerekli unsurların mevcut olduğunu göstermektedir. Çalışma, iklim değişikliğinin bölgesel etkilerinin heterojen yapısını ortaya koyarak, tek tip politika yaklaşımları yerine il bazında farklılaştırılmış güvenlik stratejilerinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güvenikleştirme, Kümeleme Analizi, K-means, Doğu Karadeniz, İklim Değişikliği

ABSTRACT

This study aims to evaluate climate change and environmental indicators from security perspective between 2009 and 2021 in seven provinces (Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon) in the Eastern Black Sea Region of Türkiye. In this study, an interdisciplinary approach was used to analyze temperature anomalies, PM10 concentrations, hazardous waste generation, and net migration rate variables using K-means cluster analysis and principal component analysis (PCA). Analyses performed on dataset consisting of a total of 91 observations revealed the existence of three different environmental risk clusters in the region. It has been determined that Trabzon stands out clearly with its high risk profile, while the Artvin-Bayburt-Giresun group is positioned at a low risk level. When evaluated within the framework of the Copenhagen School's securitization theory, the findings show that the necessary elements for the securitization of climate change are present in the region. The study highlights the heterogeneous nature of the regional impacts of climate change and emphasizes the need for differentiated security strategies at the provincial level instead of a one-size-fits-all policy approach.

Keywords: Securitization, Cluster Analysis, K-means, The Eastern Black Sea Region, Climate Change

Giriş

İklim değişikliği, 21. yüzyılın en kritik uluslararası sorunlarından biri olarak, sadece çevresel fenomen değil aynı zamanda güvenlik, ekonomi ve sosyal yaşamı derinden etkileyen çok boyutlu bir tehdit haline gelmiştir. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin son raporları, iklim değişikliğinin etkilerinin bölgesel düzeyde farklılaştığını ve yerel özelliklere bağlı olarak değişken güvenlik riskleri yarattığını ortaya koymaktadır (Dağ ve Tüfekçi, 2022). Bu bağlamda, iklim değişikliğinin bölgesel etkilerinin sistematik olarak analiz edilmesi ve güvenlik perspektifinden değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Güvenikleştirme teorisi, güvenlik çalışmalarında inşacı bir yaklaşım sunarak, güvenlik tehditlerinin söz-edim (speech act) yoluyla inşa edildiğini savunur (Buzan vd., 1998). Güvenikleştirme, belirli bir konunun gündelik siyasetin ötesine taşınarak, varoluşsal tehdit olarak sunulması ve olağanüstü önlemler alınmasını meşrulaştırma sürecidir. Dolayısıyla bir konunun siyasi otorite tarafından güvenlik sorunu olarak tanımlanmasıyla olağanüstü tedbirlerin önünü açan ve meşrulaştıran güvenikleştirmenin *güvenikleştirici aktör*, *referans nesnesi* ve *işlevsel aktörler* olmak üzere üç farklı unsuru bulunmaktadır¹ (Wæver, 1995). İklim değişikliği bağlamında güvenikleştirme, çevresel sorunların nasıl güvenlik meselelerine dönüştüğünü açıklamada kritik bir çerçeve sunar. Özellikle gıda güvenliği, göç ve kaynak kıtlığı gibi iklim kaynaklı riskler, devletlerin ve toplumların geleceğini tehdit eden unsurlar olarak güvenikleştirme sürecine tabi tutulmaktadır (Trombetta, 2008).

Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi, kendine özgü coğrafi yapısı, iklim tipi ve sosyo-ekonomik dinamikleriyle iklim değişikliğinden etkilenen önemli bölgelerden biridir. Son yıllarda bölgede gözlemlenen sıcaklık anomalileri, hava kirliliği, göç hareketleri ve çevresel bozulma gibi faktörler, birbirleriyle etkileşim halinde karmaşık bir risk örüntüsü oluşturmaktadır. Teorik açıdan Doğu Karadeniz Bölgesi'nin incelenmesi üç temel gerekçeye dayanmaktadır: Birincisi, bölgenin coğrafi yapısı ve iklimsel özellikleri, küresel ısınmanın etkilerini ve çevresel riskleri artırmaktadır; bu durum, güvenikleştirme açısından referans nesnesinin (bölge halkı ve ekosistem) varoluşsal tehdit altında olduğunu göstermektedir. İkincisi, bölge ekonomisinin tarım, balıkçılık ve turizm gibi iklime duyarlı sektörlerle bağımlılığı, iklim değişikliğinin ekonomik güvenlik boyutunu ön plana çıkarmaktadır. Bu sektörlerdeki bozulmalar, göç hareketlerini tetikleyerek demografik güvenlik sorunlarına yol açabilmektedir. Üçüncüsü, bölgesel düzeyde entegre iklim politikalarının eksikliği, mevcut risklerin yönetilmesinde koordinasyon sorunlarına neden olmaktadır. Bu durum, güvenikleştirme teorisi kapsamında olağanüstü önlemler önlemlerin uygulanmasını zorlaştırmaktadır.

Mevcut literatür incelendiğinde, Türkiye'de iklim değişikliğinin güvenlik boyutlarını ele alan çalışmaların genellikle ulusal düzeyde kaldığı, bölgesel analizlerin yetersiz olduğu görülmektedir. Özellikle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde iklim değişikliğinin çok boyutlu etkilerini veri odaklı yöntemlerle analiz eden ve güvenikleştirme teorisi çerçevesinde yorumlayan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı hedefleyerek, ampirik verilere dayalı K-means kümeleme analizi ile güvenlik çalışmalarını birleştiren disiplinler arası bir yaklaşım sunmaktadır. Çalışmada K-means kümeleme analizi, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde seçilen illerin çevresel ve demografik özelliklerine göre homojen gruplara ayrılması ve risk profillerini belirleyerek hedeflenmiş politika önerilerinin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. K-means, büyük veri setlerinde benzer özelliklere sahip gözlemleri gruplandırmada etkin bir öğrenme yöntemidir. Yöntemin temel avantajları arasında hesaplama verimliliği, ölçeklenebilirlik ve yorumlanabilirlik yer alırken, küme sayısının önceden belirlenmesi gerekliliği ve aykırı değerlere duyarlılık gibi sınırlılıkları mevcuttur.

Bu çalışmanın temel amacı, 2009-2021 yılları arasında Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki yedi ilde (Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon) toplanan iklim ve çevresel verileri K-means kümeleme yöntemiyle analiz ederek, bölgedeki iklim değişikliği kaynaklı güvenlik risklerini güvenikleştirme teorisi çerçevesinde değerlendirmektir. Çalışma, veri odaklı yaklaşımla elde edilen ampirik bulguları teorik çerçeveye harmanlayarak, bölgesel iklim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Çalışmanın temel araştırma soruları şunlardır: "Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki iller, çevresel ve demografik özelliklerine göre nasıl kümelenmektedir?", "Bu kümeleme paternleri, bölgesel güvenlik dinamikleri açısından ne anlama gelmektedir?", "Elde edilen ampirik bulgular, iklim değişikliğinin güvenikleştirme teorisi çerçevesinde analiz edilmesini gerektirecek düzeyde kritik midir?"

Disiplinler arası nitelik taşıyan bu çalışmada, yukarıdaki araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla K-means kümeleme analizi, temel bileşenler analizi (PCA) yöntemiyle birlikte kullanılmıştır. Bu yöntemlerle elde edilen ampirik bulgular,

¹ Güvenikleştirici aktör, bir konuyu varoluşsal tehdit olarak tanımlarken, referans nesnesi bu güvenikleştirilen konunun tehdit ettiği unsur olarak belirlenmiştir. İşlevsel aktörler ise basılı ve sosyal medya gibi araçlar aracılığıyla güvenikleştirme sürecini kolaylaştıran birimler olarak tanımlanmıştır.

güvenlikleştirilmenin kavramsal çerçevesi içinde yorumlanarak, iklim değişikliğinin bölgesel etkilerinin hem teknik hem de güvenlik boyutlarının bütüncül olarak anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın birinci bölümünde, iklim değişikliği, çevresel bozulma ve göç dinamikleri ile güvenlikleştirme üzerine literatür taramasına yer verilmektedir. Ardından, veri seti ile K-means kümeleme yönteminin metodolojisi açıklanmaktadır. Dördüncü bölümde ise analiz bulguları tablolar ve görseller aracılığıyla sunulmaktadır.

Literatür Taraması

İklim değişikliği, çevresel bozulma ve göç dinamikleri arasındaki karmaşık etkileşim, günümüz iklim bilimi ve güvenlik çalışmalarının kesişim noktasında kritik bir araştırma alanı oluşturmaktadır. Bu çalışmanın odaklandığı Doğu Karadeniz Bölgesi özelinde, çevresel değişkenlerin mekânsal kümelenmesi ve zamansal dinamiklerinin analizi, hem yerel politika yapıcılar hem de güvenlik uzmanları için giderek daha kritik hale gelmektedir. Literatürde yer alan çalışmalar, hava kirliliği ve sıcaklık anomalileri başta olmak üzere çevresel stres faktörlerinin bireysel ve toplu göç kararlarını önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır (Chen vd., 2017; Guo vd., 2022).

Hava kirliliğinin göç üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar, farklı coğrafyalarda değişken ve bazen çelişkili sonuçlar sunmaktadır. Çin özelinde gerçekleştirilen kapsamlı çalışmalar, kırsal alanlardan kentsel bölgelere gerçekleşen göçün hane bazlı hava kirliliğini ciddi ölçüde azalttığını göstermektedir (Aunan ve Wang, 2014; Shen vd., 2017). Bu azalmanın temel nedeni, geleneksel biyokütle yakıt kullanımından modern enerji kaynaklarına, özellikle doğal gaz ve elektriğe geçişle ilişkilendirilmiş ve göçün dolaylı ancak önemli sağlık faydalarına işaret edilmiştir. Buna karşılık, Latin Amerika bağlamında Carrasco-Escobar vd. (2020) tarafından Peru’da yürütülen araştırma, iç göçün ince partikül madde (PM2.5) maruziyetini artırarak erken ölümlerde ciddi bir artışa yol açtığını ortaya koymuştur. Bu zıt bulgular, göç yönünün ve hedef bölgenin endüstriyel yapısının hava kirliliği düzeyleri üzerindeki belirleyici etkisini vurgulamaktadır.

Mikro düzeyde gerçekleştirilen analizler, çevresel faktörlerin bireysel göç kararları üzerindeki etkisini daha detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır. Liu ve Yu (2020) tarafından Çin’in büyük şehirlerinde yürütülen araştırma, hava kirliliğinin geçici göçmenlerin kalıcı yerleşme istekliliğini ciddi ölçüde azalttığını, bu etkinin özellikle yaşlı bireyler ve kırsal kökenli göçmenler arasında daha belirgin olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde, Guo vd. (2022) bireylerin göç kararlarını etkileyen çevresel faktörleri mikro düzeyde incelemiş ve PM2.5 konsantrasyonlarındaki artışın bireysel göç eğilimini sistematik olarak artırdığını ampirik kanıtlarla ortaya koymuştur. Yakın dönemde Çelik ve Akça (2024) tarafından dünyanın en kirli on ülkesi için gerçekleştirilen panel veri analizinde, PM2.5 düzeylerinin uluslararası göçü istatistiksel olarak anlamlı biçimde tetiklediği gösterilmiş, özellikle düşük gelirli ülkelerde çevresel koşulların göç kararlarında belirleyici bir faktör olduğu vurgulanmıştır.

Bu noktada, çevresel sorunların güvenlik boyutuyla ilişkilendirilmesi kritik önem taşımaktadır. Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen güvenlikleştirme teorisi, bir konunun nasıl güvenlik meselesi haline getirildiğini açıklayan kapsamlı bir teorik çerçeve sunmaktadır. Buzan, Wæver ve de Wilde (1998, ss. 23-24) güvenlikleştirmeyi, belirli bir konunun siyasetin normal kurallarının ötesine taşınması ve varoluşsal bir tehdit olarak sunulması süreci şeklinde tanımlamaktadır. İklim değişikliği bağlamında bu süreç, çevresel sorunların ulusal ve uluslararası güvenlik gündeminin merkezine yerleştirilmesiyle somutlaşmaktadır. Bu teorik yaklaşım, Doğu Karadeniz Bölgesi’ndeki çevresel değişimlerin neden sadece teknik bir mesele olarak değil, aynı zamanda güvenlik perspektifinden de ele alınması gerektiğini açıklamaktadır.

Trombetta (2008, ss. 585, 588) iklim değişikliği gibi çevresel sorunların güvenlikleştirilmesine ilişkin üç temel boyut tanımlamaktadır. Bu boyutların ilki, çevresel bozulmanın doğrudan güvenlik tehdidi olarak sunulmasıdır. İkinci boyut, acil ve olağanüstü önlemlerin meşrulaştırılması sürecidir. Üçüncü boyut ise çevresel meselelere dair artan farkındalığın, potansiyel çatışma ve istikrarsızlık kaynağı olarak dönüştürücü bir şekilde gösterilmesidir. Doğu Karadeniz Bölgesi özelinde bakıldığında, sıcaklık anomalileri, yüksek hava kirliliği seviyeleri ve karmaşık göç dinamikleri bu üç boyutun tamamında gözlemlenebilir etkiler yaratmaktadır. Özellikle bölgedeki illerin farklı çevresel baskılara maruz kalması, güvenlikleştirme sürecinin heterojen bir yapıda gerçekleştiğini göstermektedir.

McDonald (2013, s. 49) iklim güvenliği kavramının temel sorularını “kimin güvenliği, neye karşı güvenlik ve hangi araçlarla güvenlik?” şeklinde formüle etmektedir. Bu sorular, güvenlikleştirme sürecinin aktörlerini, tehdit algılarını ve müdahale mekanizmalarını belirleme açısından kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada analiz edilen veriler, Doğu Karadeniz Bölgesi’nde bu soruların yanıtlarının il bazında önemli farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, yüksek PM10 seviyelerine sahip illerde güvenlik tehdidi öncelikle halk sağlığı üzerinden tanımlanırken, yoğun göç veren illerde sosyo-ekonomik güvenlik boyutu ön plana çıkmaktadır.

İklim değişikliğinin tetiklediği göç hareketlerinin güvenlik boyutları konusunda Reuveny (2007, s. 656) beş temel risk kategorisi tanımlamaktadır. Bunlar sırasıyla kaynak rekabeti, genel güvensizlik ortamı, etnik kimlik temelli anlaşmazlıklar ve çatışmalar, yerinden edilmiş nüfusun yarattığı demografik ve toplumsal baskı ve sosyo-ekonomik istikrarsızlıktır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde gözlemlenen ve %118.97 ile %121.52 arasında değişen negatif net göç hızları, bu güvenlik risklerinin bölgesel düzeyde somut bir şekilde ortaya çıktığını göstermektedir. Özellikle yüksek negatif göç hızına sahip illerde, beyin göçü ve genç nüfusun kaybı gibi faktörler uzun vadeli güvenlik risklerini artırmaktadır.

Homer-Dixon (1999, ss. 134-137) tarafından geliştirilen çevresel kıtlık ve şiddet modeli, çevresel bozulmanın göç hareketlerini tetiklediğini ve bunun da hedef bölgelerde grup kimliği çatışmalarına yol açabileceğini ortaya koymaktadır. Bu teorik çerçeve, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde tespit edilen kümeleme paternlerini açıklamada mühim bir perspektif sunmaktadır. Benzer çevresel baskılara maruz kalan illerin benzer güvenlik riskleriyle karşı karşıya kalması, Homer-Dixon'ın modelinin bölgesel ölçeğe geçerliliğini göstermektedir. Ayrıca, bu kümeleme paternleri, bölgesel politika yapıcılarının benzer sorunlarla karşı karşıya olan illeri birlikte ele alması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Dalby (2009, s. 166) iklim güvenliğinin sadece askeri veya geleneksel güvenlik meselesi olmadığını, aynı zamanda kritik altyapıların korunmasını da içeren kapsamlı bir yaklaşım gerektirdiğini vurgulamaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde tespit edilen ve 89.78 µg/m³'e kadar yükselen PM10 seviyeleri ile yıllık 4.259 tona ulaşan tehlikeli atık üretimi, bölgesel altyapının ciddi çevresel baskılar altında olduğunu göstermektedir. Bu durum, Wæver'in (1995, s. 54) toplumsal güvenlik kavramıyla doğrudan örtüşmekte ve çevresel tehditlerin toplumun özünü oluşturan kimlik, kültür ve yaşam biçimlerini tehdit ettiğini ortaya koymaktadır. Özellikle Trabzon gibi yüksek kirlilik seviyelerine sahip illerde, hava kalitesinin bozulması sadece sağlık riski değil, aynı zamanda yaşam kalitesi ve toplumsal refah açısından da bir güvenlik tehdidi oluşturmaktadır.

Yakın dönemde gerçekleştirilen araştırmalar, insan hareketliliği ve çevresel kalite arasındaki ilişkinin karmaşıklığını daha da belirgin hale getirmektedir. Zhan vd. (2020) tarafından COVID-19 pandemi dönemi verilerine dayalı olarak yapılan çalışma, insan hareketliliğinin azalmasının hava kalitesinde kısa vadeli ancak önemli iyileşmeler sağladığını ortaya koymuştur. Ancak aynı çalışmada, göç ve hava kirliliği arasında doğrudan ve güçlü bir nedensellik ilişkisi bulunamamıştır. Bu durum, bölgesel sanayi yapısı, yerel enerji kullanım kalıpları ve topografik özellikler gibi diğer değişkenlerin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nin kendine özgü coğrafi yapısı ve sanayi dağılımı, bu karmaşık ilişkilerin anlaşılmasında bölgeye odaklanan analizlerin önemini artırmaktadır.

Avrupa ölçeğinde gerçekleştirilen yenilikçi bir çalışmada, Săndică vd. (2018) geleneksel insan gelişimi endekslerinin çevresel bileşenlerle, özellikle PM2.5 konsantrasyonları ve hava kirliliğine bağlı ölüm oranlarıyla bütünleştirilmesi gerektiğini savunmuş ve Gezegenel Baskılara Uyarlanmış İnsani Gelişim Endeksi'ni (PHDI) önermiştir. Bu yaklaşım, çevresel kalitenin insan gelişiminin ayrılmaz bir parçası olduğunu ve geleneksel kalkınma göstergelerinin çevresel faktörleri içerecek şekilde yeniden tanımlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi için yapılan bu çalışmada PM10 düzeyleri, tehlikeli atık üretimi ve net göç hızları gibi değişkenlerin K-means algoritmasıyla bütünlük olarak değerlendirilmesi, literatürdeki bu çok boyutlu ve disiplinler arası yaklaşımlarla güçlü bir paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak, mevcut literatür iklim değişikliği, çevresel bozulma ve göç dinamikleri arasındaki ilişkinin hem mikro hem de makro düzeyde karmaşık ve çok boyutlu olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle Trabzon gibi bazı illerin yüksek PM10 seviyeleriyle açık bir şekilde ayrışması ve göç hareketleriyle çevresel baskıların birlikte analiz edilmesi gerekliliği, küresel literatürdeki bulgularla uyumlu bir görünüm sergilemektedir. İklim değişikliği ve güvenlikleştirme ilişkisine odaklanan Türkiye merkezli çalışmalarda literatür taraması, söylem analizi ve doküman inceleme yöntemlerinden yararlanıldığı ve konuya iklim göçmenleri, iklim mülteciliği, iklim kaynaklı göçün güvenlikleştirilmesi, politik sürdürülebilirlik, siyasi söylemler açılarından bakıldığı gözlemlenmektedir (Vural, 2018; Özerdem ve Barlas, 2021; Tutar, 2023; Sönmez-Kaya ve Ilgit, 2021; İzol ve Kaval, 2023). Dolayısıyla, Doğu Karadeniz Bölgesi'ne odaklanan bu çalışma, hem bölgesel politika yapımına katkı sağlama hem de elde edilen ampirik bulgular ışığında iklim değişikliğinin yerel etkilerinin güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde analiz edilmeye değer olup olmadığını ortaya koyma açısından literatürdeki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Metodoloji

Veri Seti

Bu çalışmada, Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki yedi il (Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon) için 2009-2021 dönemini kapsayan yıllık veriler kullanılmıştır. Verilerin yayınlanmasındaki eksiklikler sebebiyle bütün veri setinin kesiştiği aralık olan 2009-2021 yılına ait veriler kullanılmıştır. Veri seti, iklimsel, çevresel ve demografik değişkenlerden

oluşmaktadır. Analizde kullanılan değişkenler ve veri kaynakları aşağıda sunulmuştur:

- Sıcaklık Anomalisi (°C): İl bazında yıllık ortalama sıcaklık anomalisini ifade etmekte olup, sıcaklık ortalamasındaki sapmayı °C cinsinden göstermektedir. Veriler meteoblue.com (2025) platformundan temin edilmiştir.
- Net Göç Hızı (%): İllere ilişkin yıllık net göç hızını göstermekte olup, ‰ (binde) cinsinden ifade edilmiştir. Veriler, Türkiye İstatistik Kurumu’nun MEDAS veri portalından elde edilmiştir (MEDAS, 2025).
- Tehlikeli Atık Miktarı (ton): İl bazında yıllık tehlikeli atık miktarını ton cinsinden göstermektedir. İlgili veriler T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından sağlanmıştır (CED, 2025).
- PM10 Konsantrasyonu (µg/m³): Havadaki partikül madde (PM10) konsantrasyonunu µg/m³ cinsinden ifade etmektedir. Hava kalitesini temsil eden partikül madde konsantrasyonu verileri, T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın Sürekli İzleme Merkezi sisteminden temin edilmiştir (SİM, 2025).

Veri Ön İşleme

Veri setindeki değişkenler farklı ölçeklerde olduğundan, K-means algoritmasının performansını artırmak için normalizasyon işlemi uygulanmıştır. Her bir değişken için Z-Skor Standardizasyonu kullanılarak ölçeklendirilmiştir (El Khattabi vd., 2024, s. 2990):

$$z = \frac{x - \mu}{\sigma}$$

z: Standardize edilmiş (ölçeklenmiş) değer

x: Ham veri değeri (örneğin bir ilin yıllık PM10 değeri)

µ: İlgili değişkenin aritmetik ortalaması

σ: İlgili değişkenin standart sapması

Bu işlem sonucunda her değişken aynı ölçekte olacak şekilde dönüştürülür. Bu sayede, farklı ölçeklerdeki değişkenler (örneğin “tehlikeli atıklar (ton)” ile “net göç hızı (%)” aynı ağırlıkta değerlendirilmiş olur. Bu formül, özellikle K-means gibi mesafeye dayalı algoritmaların sağlıklı çalışması için kritik öneme sahiptir.

K-Means Kümeleme Analizi

K-Means kümeleme algoritması, n gözlemi k kümeye ayırmak için kullanılan yaygın bir kümeleme algoritması olarak tanımlanmaktadır (Hu vd., 2023, s. 1). K-Means algoritması, basitliği, büyük veri kümelerine ölçeklenebilirliği ve her zaman yakınsama özelliği nedeniyle yaygın olarak tercih edilen bir kümeleme yöntemidir (Oliveira vd., 2017, s. 45). K-Means kümeleme yöntemi, standartlaştırılmış dört değişken -anomali, net göç hızı, tehlikeli atık ve PM10- temelinde uygulanmıştır. Bu yöntem, her bir gözlemi, kümeler içindeki varyansı minimize edecek biçimde belirlenen k sayıda kümeye atamaktadır (Liu vd., 2023, s. 9150).

K-Means algoritmasının işlem basamakları şu şekildedir (Çolak vd., 2016, s. 317);

- Küme Merkezlerinin Belirlenmesi: Başlangıçta, veri setinden rastgele K adet nokta seçilmekte veya tüm nesnelerin ortalaması alınarak merkez noktalar belirlenmektedir.
- Nesnelerin Kümelere Yerleştirilmesi: Her nesnenin seçilen merkez noktalara olan uzaklığı hesaplanmakta ve nesneler kendilerine en yakın olan kümeye yerleştirilmektedir.
- Yeni Küme Merkezlerinin Hesaplanması: Oluşan kümelerin yeni merkez noktaları, o kümedeki tüm nesnelerin ortalama değeri ile değiştirilmektedir.
- İterasyon: Merkez noktalar değişmeye kadar 2. ve 3. adımlar tekrarlanmaktadır.

Optimal küme sayısının belirlenmesinde Elbow (Dirsek) Yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, farklı küme sayıları için toplam küme içi kareler toplamını (Within-Cluster Sum of Squares, WCSS) hesaplayarak optimal noktayı grafiksel olarak belirlemektedir (El Khattabi vd., 2024, s. 2992; Oti vd., 2021, s. 65). K-Means algoritması, rastgele seçilen k merkez noktasıyla başlayarak, her veri noktasını en yakın merkeze atamakta ve merkezleri iteratif olarak güncellemektedir. Bu süreç, küme merkezlerinin konumları sabitlenene kadar devam etmektedir (Ay vd., 2023, s. 3).

Temel Bileşen Analizi (PCA) Temelli Görselleştirme

Temel Bileşen Analizi (PCA - Principal Component Analysis) temelli görselleştirme, özellikle büyük ve yüksek boyutlu veri setlerinde araştırmacıların veriyi daha kolay anlamasına ve yorumlamasına olanak tanımaktadır. Yüksek boyutlu veriler doğrudan görselleştirilemediği için, PCA gibi boyut indirgeme teknikleri, veriyi 2 veya 3 boyuta indirgeyerek görselleştirilebilir hale getirmektedir (Gewers vd., 2021, s.2; Doğanay vd., 2022, s. 1580). PCA veri görselleştirmede şu faydaları sağlamaktadır;

- Veri setindeki gizli yapıları, desenleri ve ilişkileri ortaya çıkarmaya yardımcı olmaktadır.
- Kümeleme veya sınıflandırma algoritmaları uygulanmadan önce verinin boyutunu azaltarak bu algoritmaların performansını artırabilmekte ve hesaplama yükünü düşürebilmektedir.
- Verideki gürültüyü azaltarak daha anlamlı özelliklerin ortaya çıkmasına yardımcı olabilmektedir.

Analiz, Python programlama dili aracılığıyla ve scikit-learn kütüphanesi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmada ilk olarak değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de sunulmaktadır. Tanımlayıcı istatistiklere göre değişkenlerde eksik değer bulunmadığı görülmektedir. Tüm değişkenler için 91 gözlem mevcuttur. Sıcaklık anomalileri -0.8°C ile 3.7°C arasında değişmekte ve ortalama değer 1.26°C’dir. Net göç hızı değerleri oldukça geniş bir aralıkta (%-118.97 ile %121.52) dağılmakta ve ortalama değer %-0.48’dir. Tehlikeli atık üretimi 3 ton ile 4.259 ton arasında değişmekte ve ortalama değer 907.76 tondur. PM10 seviyeleri ise 11.72 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ile 89.78 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ arasında değişmekte ve ortalama değer 43.80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ’tür.

Tablo 1.

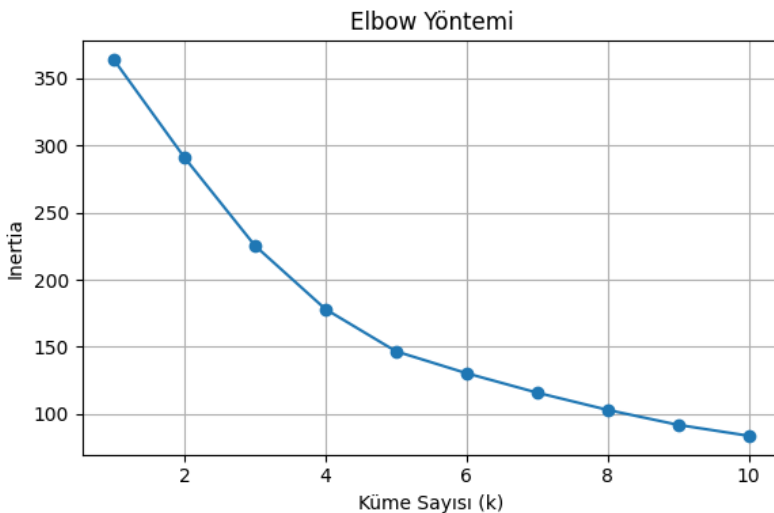
Değişkenlerin Tanımlayıcı İstatistikleri

Değişken	Minimum	Maksimum	Ortalama	Gözlem Sayısı
Anomali	-0,8	3.7	1.26	91
Net Göç Hızı	-118,97	121,52	-0,48	91
Tehlikeli Atıklar (Ton)	3	4,259	907,76	91
PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	11,72	89,78	43,80	91

Elbow grafiğinde, eğrinin belirgin biçimde kırılma yaptığı nokta genellikle optimal küme sayısını gösterir. Grafik 1’e göre $k = 3$ veya $k = 4$ noktalarında belirgin bir ‘dirsek’ olduğu gözlemlenmektedir. Bu da optimum küme sayısı olarak bu değerlerin uygun olabileceğine işaret etmektedir. Elbow Yöntemi sonucunda ve veri setinin daha iyi yorumlanabilmesi için optimal küme sayısı $k=3$ olarak belirlenmiştir.

Grafik 1.

Elbow Grafiği

Kümelerin ayırt edici nitelikleri, her bir değişkenin küme içi ortalama değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir (Azevedo vd., 2024, ss. 98-99). Elde edilen bulgular, çevresel göstergeler ile göç dinamikleri arasındaki ilişkiler çerçevesinde ve bölgesel farklılıklar dikkate alınarak yorumlanmıştır.

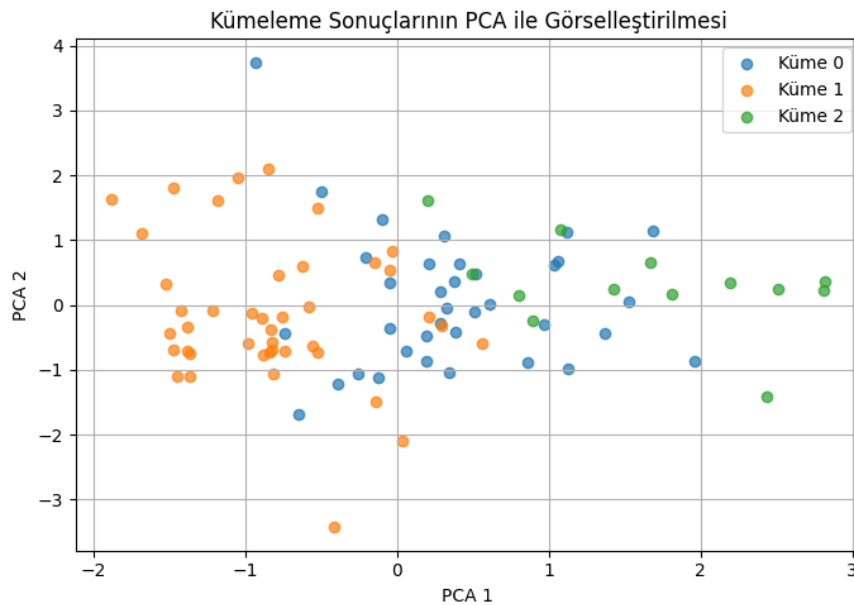
Çalışmada öncelikle dört çevresel ve demografik değişken standardize edilerek, değişkenler arası ölçek farkları giderilmiştir. Ardından, Elbow yöntemi ile belirlenen en uygun küme sayısı olan 3 küme ($K = 3$) kullanılarak K-Means algoritması uygulanmıştır. Kümeleme sonucunda her bir gözlem üç kümeye ayrılmıştır.

PCA temelli görselleştirmede, her bir nokta bir gözlemi temsil etmekte ve renkler farklı kümeleri göstermektedir (Jeong vd., 2009, s. 770). Grafik 1 incelendiğinde küme sınırlarının oldukça net ayrıldığı görülmektedir, bu da K-means algoritmasının veriyi başarılı biçimde ayırdığını göstermektedir.

Yüksek boyutlu verinin iki boyutlu düzlemde görselleştirilebilmesi amacıyla uygulanan Başlıca Bileşenler Analizi (PCA), verideki en yüksek varyansı açıklayan iki yeni bileşen üretmiştir. Bu iki bileşen (PCA 1 ve PCA 2), kümeler arası ayrışmanın görsel olarak analiz edilmesini mümkün kılmaktadır.

Şekil 1.

PCA Tabanlı Kümeleme Görselleştirmesi

Şekil 1’de kümeler arasında belirgin bir ayrışma eğilimi gözlemlenmektedir. Özellikle Küme 1 gözlemleri, PCA 1 ve PCA 2 düzleminde genellikle sola ve yukarıya yönelmiş olup, bu küme diğer kümelerden uzamsal olarak daha ayrı bir konumda yer almaktadır. Bu durum, Küme 1’e ait gözlemlerin diğer kümelere göre farklı bir profil sergilediğine işaret etmektedir. Küme 0 daha merkezi bir konumda, yoğunlaşmış biçimde dağılım göstermektedir. Bu da bu kümenin daha homojen bir yapıya sahip olabileceğini düşündürmektedir. Küme 2 daha az sayıda gözlem içermekte olup, genellikle pozitif PCA 1 değerlerinde yer almakta ve kısmen dağınık bir yapı arz etmektedir. Bu dağılım, kümeler arasında öz nitelikler bakımından farklılıklar olduğunu ve PCA’nın bu farklılıkları başarılı biçimde ortaya koyduğunu göstermektedir.

Tablo 2’de kümelere ait değerler sunulmaktadır. Gerçek ortalama değerler; her küme için orijinal ölçekteki ortalama değerler ve gözlem sayıları verilmiştir. Standartlaştırılmış değerler; her küme için, standartlaştırılmış (z-skoruna göre) ortalama değerler yer almaktadır. Kümelere ait değerler incelendiğinde; Küme 0, pozitif göç alan, hava kirliliği yüksek ama tehlikeli atık miktarı düşük bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Küme 1, negatif göç veren ve en düşük PM10 değerine sahip olmasına rağmen atık ve anomali seviyesi orta düzeyde olan bir grubu temsil etmektedir. Küme 2, çok yüksek tehlikeli atık seviyesi ile belirginleşmesine rağmen göç hızı nötr, anomali ve PM10 değerleri orta düzeyde bulunmaktadır.

Tablo 2.

Küme İstatistikleri

	Gerçek Ortalama Değerler				Standartlaştırılmış Değerler			
	Anomali	Net Göç Hızı	Tehlikeli Atıklar (Ton)	PM10	Anomali	Net Göç Hızı	Tehlikeli Atıklar (Ton)	PM10
Küme0	0,57	7,35	551,22	52,03	-0,74	0,28	-0,33	0,54
Küme1	1,81	-7,06	502,26	34,7	0,6	0,24	-0,38	-0,6
Küme2	1,35	-0,88	3205,15	50,44	0,11	0,01	2,16	0,43

İllerin yıllara göre küme dağılımı Tablo 3’te gösterilmektedir. Tabloda her bir ilin belirli yıllarda hangi kümeye dâhil olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda illerin zaman içerisindeki çevresel ve iklimsel koşullar bakımından nasıl bir küme yapısı içinde yer aldığını izleme imkânı sunmaktadır. Bu tablo, mekânsal-temporal düzeyde illerin çevresel baskılar, iklim anomalileri veya ilgili göstergeler bakımından benzerlik gösterdiği dönemlerin belirlenmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, kümeler arası geçişler, çevresel dinamiklerdeki değişimleri yansıtmaktadır. Bu kapsamda, söz konusu küme dağılımı, yalnızca mevcut durumun analizine değil, aynı zamanda çevresel politika ve müdahale stratejilerinin geçmişteki etkilerinin

değerlendirilmesine de katkı sağlamaktadır. Özellikle zamana yayılan bu küme hareketliliği, illerin hangi dönemlerde benzer yapılarla gruplaştığını ve hangi yıllarda farklılaştığını ortaya koyarak, bölgesel düzeydeki iklim ve çevre temelli ayrışmaları daha sistematik biçimde analiz etmeye olanak vermektedir. Bu bulgular, özellikle çevresel baskılar (atık ve hava kirliliği) ile sıcaklık anomalilerinin küme farklılaşmasına güçlü katkı sağladığını göstermektedir.

Tablo 3.

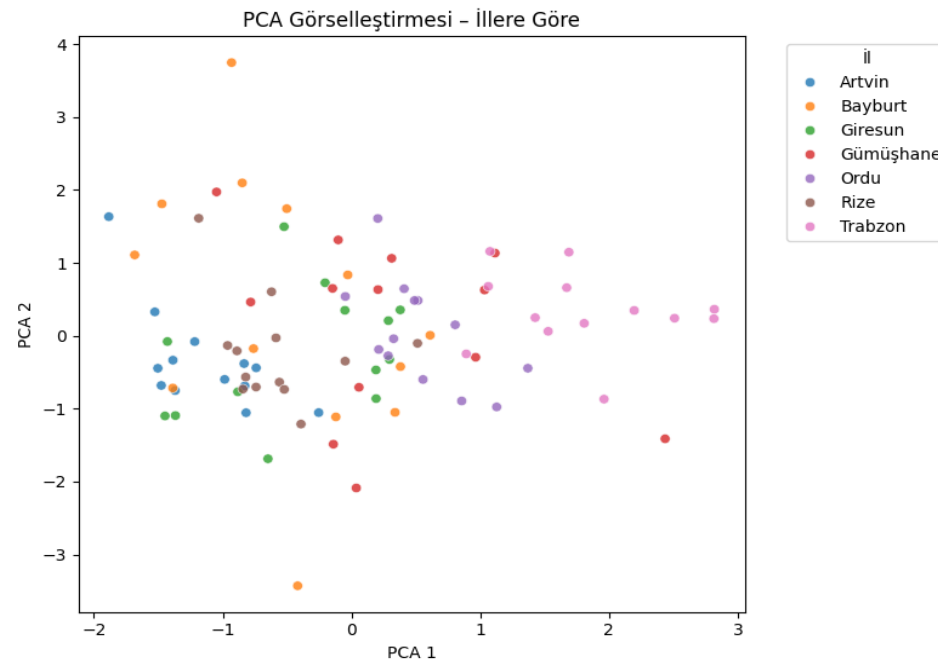
Yıllara Göre İllerin Küme Dağılımı

Yıl/İl	Artvin	Bayburt	Giresun	Gümüşhane	Ordu	Rize	Trabzon
2009	1	0	1	0	0	0	0
2010	1	1	1	1	1	1	0
2011	0	0	0	0	0	0	0
2012	1	0	1	0	0	1	0
2013	0	0	1	0	0	0	2
2014	1	0	0	0	1	1	2
2015	1	1	0	0	0	1	2
2016	1	0	0	0	0	1	2
2017	1	1	0	2	0	1	2
2018	1	1	1	1	2	1	2
2019	1	1	1	1	1	1	2
2020	1	1	0	1	2	1	2
2021	1	1	0	1	2	1	2

Şekil 2 incelendiğinde her bir gözlem PCA1 ve PCA2 düzleminde gösterilmiş, gözlemler ilgili ilin rengine göre gruplandırılmıştır. Böylece her ilin genel konum eğilimi görsel olarak takip edilebilmektedir.

Şekil 2.

İllere Göre PCA Görselleştirmesi

Trabzon ili, PCA1 ekseninde diğer illere göre daha sağda konumlanmakta, bu durum bu ilin analiz edilen değişkenler bağlamında yüksek değerli bir profile sahip olduğunu göstermektedir. Artvin, Bayburt ve Giresun ise PCA1 ekseninde daha solda yer almakta; bu durum bu illerin, özellikle Anomali, Net Göç Hızı ve PM10 gibi bileşenlerin belirleyici olduğu temel bileşende düşük profilili değerlere sahip olabileceğini düşündürmektedir. Genel dağılım incelendiğinde bazı illerin (örneğin Rize ve Ordu) daha merkezi konumda yer alarak daha dengeli bir yapı sergilediği söylenebilir. PCA2 eksenine açısından ise iller arasında çok belirgin bir dikey ayrışma gözlemlenmemektedir; dolayısıyla ikinci bileşenin iller arası ayrım gücü sınırlı olabilir.

Tablo 4 incelendiğinde illerin PCA düzlemindeki ortalama konumları sunulmaktadır. Bu bağlamda, Trabzon ili, özellikle PCA1 bileşeni üzerinde pozitif yönlü ve belirgin bir yoğunlaşma göstermektedir. Bu durum, Trabzon'un diğer illerden farklılaşan özgün bir çevresel profile sahip olduğunu göstermektedir. Artvin, Giresun ve Rize illeri ise genellikle PCA düzleminin merkezine

yakın ve düşük PCA1 değerleri etrafında konumlanmakta olup, bu iller daha homojen yapılarıyla çevresel göstergeler açısından ortalama değerlere sahip bölgeler olarak değerlendirilebilir. Bayburt ve Gümüşhane illeri, PCA bileşenlerinde daha geniş bir dağılım sergilemekte, bu da söz konusu illerde bazı yıllarda çevresel etkilerin belirgin biçimde arttığını veya çeşitlendiğini düşündürmektedir. Ordu ili ise düşük-orta düzeyde PCA1 değerlerine sahip olmakla birlikte, yıl ve değişken düzeyinde görece yüksek çeşitlilik göstermektedir. Bu bulgu, ilin çevresel değişkenler açısından daha değişken bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4.

İllere göre PCA Ortalama Konumları

İl	PCA1	PCA2
Artvin	-1,14	-0,35
Bayburt	-0,52	0,34
Giresun	-0,4	-0,25
Gümüşhane	0,3	0,14
Ordu	0,55	0,04
Rize	-0,59	-0,25
Trabzon	1,8	0,32

İllere göre PCA görselleştirmesi mekânsal düzlemdeki farklılaşmaları ortaya koymuştur. PCA düzleminde en sağda konumlanan iller arasında Trabzon açık bir şekilde ayrılmaktadır. Bu ilin pozitif PCA1 değerlerine sahip olması, analiz edilen değişkenlerdeki yüksek seviyelerle ilişkili bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, Artvin, Bayburt ve Giresun illerinin PCA1 ekseninde daha sol tarafta yer alması, bu illerin nispeten daha düşük çevresel ve demografik baskılar altında olduğunu düşündürmektedir. Rize ve Ordu ise PCA düzleminin merkezine yakın konumlanarak, yapısal olarak daha dengeli bir profil sergilemektedir. Bu durum, bölgesel çevre politikalarının farklı mekânsal düzeylerde ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. PCA yükleri incelendiğinde, PCA1 bileşenine en yüksek pozitif katkısı net göç hızı ve tehlikeli atıklar (ton) değişkenleri sağlamaktadır. Bu durum, PCA1'in ağırlıklı olarak sosyo-demografik yoğunluğu ve çevresel atık

üretimini yansıttığını göstermektedir. Anomali ve PM10 değişkenlerinin katkısı ise görece daha sınırlı kalmakta, bu da PCA1'in daha çok insan hareketliliği ve atık yönetimi gibi yapısal faktörleri temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, PCA1 bileşenindeki artış, bölgedeki çevresel baskıların artışına değil yalnızca birikimli sosyo-ekolojik yükün genişlemesine işaret etmektedir.

K-means kümeleme analizi ve PCA sonuçları, Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki çevresel ve demografik dinamiklerin karmaşık yapısını ortaya koymaktadır. Trabzon'un belirgin risk profili, Artvin-Bayburt-Giresun grubunun görece düşük risk seviyesi ve Ordu-Rize-Gümüşhane illerinin geçiş karakteristiği, bölgesel politikaların il bazında farklılaştırılması gerektiğini göstermektedir. Bu bulgular, iklim değişikliğinin bölgesel etkilerinin güvenlik perspektifinden değerlendirilmesi için güçlü ampirik kanıtlar sunmakta ve güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde daha detaylı analizlerin yapılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde iklim değişikliğinin sadece çevresel bir sorun olmadığını, aynı zamanda bölgesel güvenlik dinamiklerini derinden etkileyen çok boyutlu bir fenomen olduğunu ortaya koymaktadır. K-means kümeleme analizi sonuçları, bölgede üç farklı güvenlik profilinin ortaya çıktığını ve her birinin farklı güvenlik müdahaleleri gerektirdiğini göstermektedir.

PCA analizi sonuçları, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde belirgin bir "güvenlik coğrafyası" oluştuğunu göstermektedir. Tuathail'in kritik jeopolitik yaklaşımında vurguladığı gibi, mekânsal farklılaşmalar güvenlik algılarını doğrudan şekillendirmektedir (Jones ve Sage, 2010). Trabzon'un PCA1 ekseninde belirgin şekilde ayrışması ve 2013 yılından itibaren sürekli olarak yüksek riskli kümede yer alması, bu ilin bölgesel güvenlik dinamiklerinin merkez üssü haline geldiğini göstermektedir. Artvin, Bayburt ve Giresun'un PCA düzleminde negatif değerlerle konumlanması, Wallerstein'in (1974) dünya sistemleri analizi ve merkez-çevre teorisi bağlamında değerlendirildiğinde, bu illerin güvenlik periferisi oluşturduğunu düşündürmektedir. Ancak bu durum söz konusu bölgede farklı güvenlik dinamiklerinin ortaya çıktığını göstermektedir. Boas'ın (2015) "iklim göçünün güvenlikleştirilmesi" tezini destekleyen bu heterojen güvenlik coğrafyası, tek tip politika reçetelerinin yetersizliğini ve bölgesel özelliklere duyarlı, esnek güvenlik stratejilerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Güvenlikleştirme teorisi perspektifinden değerlendirildiğinde, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde iklim değişikliğinin

güvenlikleştirilmesi için elzem unsurların mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Balzacq (2005) güvenlikleştirmenin sadece söz-edimi yoluyla değil, aynı zamanda stratejik bir uygulama alanı gerektirdiğini vurgulamaktadır. Stritzel (2007) de güvenlikleştirme sürecinde aktörlerin ve hedef kitlenin kritik önemini vurgulamaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi bağlamında, güvenlikleştirici aktörler olarak yerel yönetimler, çevre örgütleri ve bilim insanları; hedef kitle olarak bölge halkı, ulusal hükümet ve uluslararası çevre örgütleri; referans nesnesi olarak ise bölgesel ekosistem, insan sağlığı ve ekonomik sürdürülebilirlik tanımlanabilir.

Methmann ve Rothe'nin (2012) iklim değişikliği yönetimi çerçevesinde, bu çalışmada kullanılan veri toplama teknikleri, iklim değişikliğinin teknokratik yönetim pratikleriyle nasıl kontrol edilmeye çalışıldığının somut bir örneğini oluşturmaktadır. Bu bilimsel yaklaşım, güvenlikleştirme sürecinin rasyonel temellere oturtulmasına katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmanın sunduğu ampirik veriler, güvenlikleştirme aktörlerinin söylemlerini destekleyecek somut kanıtlar sağlamaktadır. 3.7°C'ye varan sıcaklık anomalileri ve 89.78 µg/m³'e ulaşan PM10 değerleri şeklinde ortaya çıkan varoluşsal tehdit (Buzan, 1991), bölge halkı ve ekosistem olarak tanımlanan referans nesnesi, %121.52'ye varan dramatik göç hareketleriyle kendini gösteren aciliyet durumu ve 4.259 tona ulaşan tehlikeli atık yönetimi gibi olağanüstü önlemler gereklilikleri, güvenlikleştirme teorisinin temel bileşenlerini kanıtlar niteliktedir. Bu kanıtlar, özellikle net göç hızlarındaki dramatik değişimlerle ortaya çıkan demografik güvenlik tehdidi, PM10 seviyeleri ve sıcaklık anomalilerinin yarattığı halk sağlığı güvenliği riski ve tehlikeli atık üretimindeki artışın getirdiği uzun vadeli çevresel güvenlik tehdidi, "Bölgesel Güvenlik Kompleksi" teorisi çerçevesinde değerlendirildiğinde (Buzan ve Wæver, 2003), Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki iller arasında karşılıklı güvenlik bağımlılığı oluşturduğunu göstermektedir.

Williams'ın (2003, s. 511) güvenlik politikalarının kabul edilebilirliği ve sürdürülebilirliği noktasında, bu politikaların bir görsel/görüntü mantığı içindeki etkisine ilişkin değerlendirmelerden ayrı tutulamadığını iddia ettiği görüşü, bu çalışmada özel bir önem kazanmaktadır. Çalışmada kullanılan PCA görselleştirmeleri ve K-means kümeleme, Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki güvenlik risklerini görsel olarak temsil ederek, soyut güvenlik tehditlerini somut mekânsal paternlere dönüştürmektedir. Bu görsel temsiller, politika yapıcılar ve kamuoyu için güvenlik risklerini daha anlaşılır hale getirmekte ve güvenlikleştirme sürecinin iletişimsel boyutunu güçlendirmektedir.

Bununla birlikte, Trombetta'nın (2010, s. 146) ve Wæver'in (2011, s. 469) uyarıları doğrultusunda, iklim değişikliği gibi bir tehdidin aşırı güvenlikleştirilmesinin potansiyel riskleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Güvenlikleştirme, demokratik tartışma alanını daraltabilir, sert güç unsurlarına başvurabilecek çözümlere yol açabilir ve katılımcı yaklaşımların önünü tıkayabilir. Bu nedenle, bölgesel iklim politikalarının geliştirilmesinde güvenlik endişeleri ile demokratik yönetim, bilimsel kanıt ile toplumsal katılım arasında hassas ve sürdürülebilir bir denge kurulması kritik önem taşımaktadır.

Çalışmanın bulguları, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Türkiye'nin ulusal güvenlik stratejisindeki yerinin iklim değişikliği bağlamında yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Her kümenin kendine özgü güvenlik profili, farklılaştırılmış ve hedefe yönelik politika müdahalelerinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, teknokratik yaklaşımların demokratik katılım mekanizmalarıyla dengelenmesi, güvenlikleştirme sürecinin meşruiyeti ve etkinliği açısından önem taşımaktadır.

Çalışma bazı sınırlılıklar içermektedir. İlk olarak, tehlikeli atık verilerinin yalnızca 2009–2021 dönemi için mevcut olması nedeniyle analiz kapsamı bu tarih aralığıyla sınırlandırılmıştır. 2009 öncesi ve 2021 sonrası yıllara ilişkin veri eksikliği, daha uzun dönemli eğilimlerin değerlendirilmesini kısıtlamaktadır. İkinci olarak, güvenlikleştirme teorisi açısından bu çalışma sadece nicel verilere dayanmakta olup, güvenlikleştirme söylemlerinin analizi yapılmamıştır. Gelecek çalışmalarda, yerel ve ulusal medyadaki iklim değişikliği söylemlerinin analizi, güvenlikleştirme sürecinin daha kapsamlı anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Üçüncü olarak, çalışma yalnızca Türkiye'nin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan yedi ili kapsamaktadır. Bu durum, elde edilen bulguların genellenebilirliğini coğrafi olarak sınırlamakta olup, ilerleyen araştırmalarda başta Marmara Bölgesi olmak üzere farklı bölgelerin ya da ülke geneli verilerinin dâhil edilmesi literatüre daha geniş bir perspektiften katkı sağlayabilir. Bunun yanı sıra, çalışmada kullanılan değişkenler yalnızca iklim değişikliğinin çevresel ve demografik bazı göstergeleriyle sınırlı tutulmuştur. Gelecekteki araştırmalarda sera gazı emisyonları, arazi kullanımı ve enerji tüketimi gibi iklim değişikliğine etki eden diğer belirleyici faktörlerin de dâhil edilmesi, daha kapsamlı ve derinlemesine analizlerin gerçekleştirilmesine olanak tanıyacaktır.

Yazar Katkıları: Fikir-F.D., F.K., M.N.; Tasarım-F.D., F.K., M.N.; Denetleme-F.D., F.K., M.N.; Kaynaklar-F.D., F.K., M.N.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi F.D., F.K., M.N.; Analiz ve/veya Yorum-F.D., F.K., M.N.; Literatür Taraması-F.D., F.K., M.N.; Yazıyı Yazan-F.D., F.K., M.N.; Eleştirel İnceleme-F.D., F.K., M.N.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions: Concept - F.D., F.K., M.N.; Design- F.D., F.K., M.N.; Supervision- F.D., F.K., M.N.; Resources- F.D., F.K., M.N.; Data Collection and/or Processing- F.D., F.K., M.N.; Analysis and/or Interpretation- F.D., F.K., M.N.; Literature Search- F.D., F.K., M.N.; Writing Manuscript- F.D., F.K., M.N.; Critical Review- F.D., F.K., M.N.; Other- F.D., F.K., M.N.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Aunan, K., & Wang, S. (2014). Internal migration and urbanization in China: Impacts on population exposure to household air pollution (2000–2010). *Science of the Total Environment*, 481, 186–195. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2014.02.073>
- Ay, M., Özbakır, L., Kulluk, S., Gülmez, B., Öztürk, G., & Özer, S. (2023). FC-Kmeans: Fixed-centered K-means algorithm. *Expert Systems with Applications*, 211, 118656.
- Azevedo, B. F., Rocha, A. M. A., & Pereira, A. I. (2024, May). A multi-objective clustering algorithm integrating intra-clustering and inter-clustering measures. In *International conference on optimization and learning* (pp. 97-108). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Balzacq, T. (2005). The three faces of securitization: Political agency, audience and context. *European Journal of International Relations*, 11(2), 171-201.
- Boas, I. (2015). *Climate Migration and Security: Securitisation as a strategy in climate change politics*. New York: Routledge.
- Buzan, B. (1991). *People, states and fear: An agenda for international security studies in the Post-Cold War era*. Boulder: Lynne Rienner.
- Buzan, B., & Wæver, O. (2003). *Regions and powers: The structure of international security*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buzan, B., Wæver, O., & de Wilde, J. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Boulder: Lynne Rienner.
- Carrasco-Escobar, G., Schwarz, L., Miranda, J. & Benmarhnia, T. (2020). Revealing the air pollution burden associated with internal migration in Peru. *Scientific Reports*, 10, 19349. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-64043-y>
- Chen, S., Oliva, P., & Zhang, P. (2017). The effect of air pollution on migration: Evidence from China. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3451332>
- ÇED (2025). Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü. <https://ced.csb.gov.tr/>
- Çelik, O., & Akça, E. (2024). Investigating the validity of climate migration: Empirical evidence from the most polluted countries. *World Journal of Applied Economics*, 10(1), 33–50. <https://doi.org/10.22440/wjae.10.1.3>
- Çolak, B., Durdağ, Z., & Edoğmuş, P. (2016). K-Means algoritması ile otomatik kümeleme. *El-Cezerî Fen ve Mühendislik Dergisi*, 3(2), 315-323.
- Dağ, R., & Tüfekçi, Ö., (2022). Introduction. In *Trends and transformations in world politics* (pp. 1-25), Lanham: Lexington Books.
- Dalby, S. (2009). *Security and environmental change*. Cambridge: Polity Press.
- Doğanay, H.A., Orman, A., & Dener, M., (2022). Siber güvenlik amaçlı büyük veri görselleştirme: BETH veri seti. *El-Cezerî Fen ve Mühendislik Dergisi*, 9(4), 1572-1582. <https://doi.org/10.31202/ecjse.1209586>
- El Khattabi, M. Z., El Jai, M., Lahmadi, Y., Oughdir, L., & Rahhali, M. (2024). Understanding the interplay between metrics, normalization forms, and data distribution in k-means clustering: A comparative simulation study. *Arabian Journal for Science and Engineering*, 49(3), 2987-3007. <https://doi.org/10.1007/s13369-023-07741-9>
- Gewers, F. L., Ferreira, G. R., Arruda, H. F. D., Silva, F. N., Comin, C. H., Amancio, D. R., & Costa, L. D. F. (2021). Principal component analysis: A natural approach to data exploration. *ACM Computing Surveys (CSUR)*, 54(4), 1-34.
- Guo, Q., Wang, Y., Zhang, Y., Yi, M., & Zhang, T. (2022). Environmental migration effects of air pollution: Micro-level evidence from China. *Environmental Pollution*, 274, 118263. <https://doi.org/10.1016/j.envpol.2021.118263>
- Homer-Dixon, T. (1999). *Environment, Scarcity, and Violence*. Princeton: Princeton University Press.
- Hu, H., Liu, J., Zhang, X., & Fang, M. (2023). An effective and adaptable K-means algorithm for big data cluster analysis. *Pattern Recognition*, 139, 109404.
- Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2018). *Global warming of 1.5°C. special report*. Geneva: Intergovernmental Panel on Climate Change.
- İzol, R., & Kaval, F. (2023). Kopenhag okulu bağlamında Türkiye’deki siyasi aktörlerin iklim değişikliğine yönelik söylemlerinin

- analizi. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 23(1), 18-32. <https://doi.org/10.25294/auibfd.1130854>
- Jeong, D. H., Ziemkiewicz, C., Fisher, B., Ribarsky, W., & Chang, R. (2009, June). iPCA: An Interactive system for PCA-based visual analytics. In *Computer Graphics Forum* (Vol. 28, No. 3, pp. 767-774). Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd.
- Liu, H., Chen, J., Dy, J., & Fu, Y. (2023). Transforming complex problems into K-means solutions. *IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence*, 45(7), 9149-9168.
- Liu, Z., & Yu, L. (2020). Stay or leave? The role of air pollution in urban migration choices. *Ecological Economics*, 172, 106780. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2020.106780>
- McDonald, M. (2013). Discourses of climate security. *Political Geography*, 33, 42-51.
- MEDAS (2025). Merkezi Dağıtım Sistemi, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95velocale=tr>
- Meteoblue (2025). meteoblue.com
- Methmann, C., & Rothe, D. (2012). Politics for the day after tomorrow: The logic of apocalypse in global climate politics. *Security Dialogue*, 43(4), 323-344.
- Oliveira, G. V., Coutinho, F. P., Campello, R. J., & Naldi, M. C. (2017). Improving k-means through distributed scalable metaheuristics. *Neurocomputing*, 246, 45-57.
- Oti, E. U., Olusola, M. O., Eze, F. C., & Enogwe, S. U. (2021). Comprehensive review of k-means clustering algorithms. *Criterion*, 12, 22-23.
- Özdemir, F., & Barlas, B. (2021). Kopenhag okulu çerçevesinde 2020 ve sonrası dünya politikasının yeni sorunu: İklim değişikliği ve iklim göçmenleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 273-302.
- Reuveny, R. (2007). *Climate change-induced migration and violent conflict*. *Political Geography*, 26(6), 656-673.
- Săndică, A. M., Dudian, M., & Ștefănescu, A. (2018). Air pollution and human development in Europe: A new index using principal component analysis. *Sustainability*, 10(2), 312. <https://doi.org/10.3390/su10020312>
- Shen, H., Tao, S., Chen, Y., Ciais, P., Güneralp, B., Ru, M., Zhong, Q., et al. (2017). Urbanization-induced population migration has reduced ambient PM2.5 concentrations in China. *Science Advances*, 3(7). <https://doi.org/10.1126/sciadv.1700300>
- SİM (2025). Sürekli İzleme Merkezi. <https://sim.csb.gov.tr>
- Sönmez-Kaya, S., & Iğit, A. (2021). İklim değişikliği ve çevresel güvenlik: Türkiye örneği. *Alternatif Politika*, 13(1), 175-207.
- Stritzel, H. (2007). Towards a theory of securitization: Copenhagen and beyond. *European Journal of International Relations*, 13(3), 357-383.
- Trombetta, M. J. (2008). Environmental security and climate change: Analysing the discourse. *Cambridge Review of International Affairs*, 21(4), 585-602.
- Trombetta, M. J. (2010). Rethinking the securitization of the environment. İçinde T. Balzacq (Ed.), *Securitization theory: How security problems emerge and dissolve* (ss. 135-149). London: Routledge.
- Tutar, Y. N., (2023). İklim değişikliğinin Türkiye’de politik sürdürülebilirliği. 6. Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Kongresi (s. 8). Trabzon, Türkiye.
- Vural, Ç. (2018). Küresel iklim değişikliği ve güvenlik. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 57-85. <https://doi.org/10.28956/gbd.422726>
- Wæver, O. (1995). Securitization and desecuritization. İçinde R. Lipschutz (Ed.), *On security* (ss. 46-86). New York: Columbia University Press.
- Wæver, O. (2011). Politics, security, theory. *Security Dialogue*, 42(4-5), 465-480.
- Wallerstein, I. (1974). *The modern world-system*. New York: Academic Press.
- Williams, M. C. (2003). Words, images, enemies: Securitization and international politics. *International Studies Quarterly*, 47(4), 511-531.
- Zhan, C., Jiang, W., Li, J., Xu, H., & Sha, W. (2020). Impact of COVID-19 lockdown on human activity and air quality in China. 2020 IEEE International Symposium on Product Compliance Engineering-Asia (ISPCE-CN). <https://doi.org/10.1109/ISPCE-CN51288.2020.9321817>

Extended Abstract

This study analyzes the security dimensions of climate change in Eastern Black Sea Region of Türkiye with an interdisciplinary approach. This study aims to evaluate the effects of climate change in the region within the framework of securitization theory, using environmental and demographic data collected between 2009 and 2021 from the provinces of Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, and Trabzon.

The theoretical framework of the study is based on the Copenhagen School's securitization theory. This theory explains how certain issues are turned into security issues and presented as existential threats. In the context of climate change, securitization is the process of placing environmental issues at the center of the national and international security agenda. The study aims to empirically demonstrate how environmental changes in the Eastern Black Sea Region have triggered this securitization process.

Methodologically, K-means cluster analysis and principal component analysis (PCA) were used in the study. The analyzed variables included temperature anomalies, PM10 concentrations, hazardous waste generation, and net migration rate. The dataset, consisting of a total of 91 observations, was normalized using Z-score standardization, and the optimal number of clusters was determined as 3 by the Elbow method.

The findings reveal the existence of three distinct environmental risk clusters in the Eastern Black Sea Region. Cluster 0 represents provinces that receive positive migration but have high levels of air pollution; Cluster 1 represents provinces that experience negative migration and have low PM10 values; and Cluster 2 represents provinces characterized by very high levels of hazardous waste generation. The results of the PCA analysis show that Trabzon stands out with a value of 1.8 on the PCA1 axis and a high-risk profile. Artvin, Bayburt, and Giresun provinces, on the other hand, are positioned at a low risk level.

Temporal analysis reveals that 2013 was a critical turning point and that Trabzon has consistently been in the high-risk cluster since that date.

When evaluated from the perspective of securitization theory, the findings show that all the necessary elements for the securitization of climate change are present in the Eastern Black Sea Region: existential threat (extreme temperature anomalies and high PM10 values), reference object (the region's population and ecosystem), urgency (dramatic migration movements), and the need for extraordinary measures (hazardous waste management). The study reveals that a distinct "security geography" has formed in the region and that spatial differences directly shape perceptions of security.

In conclusion, the study emphasizes that climate change has created a heterogeneous security structure in the Eastern Black Sea Region and highlights the need for differentiated security strategies at the provincial level rather than uniform policy approaches. Trabzon's central security risk position, the peripheral position of the Artvin-Bayburt-Giresun group, and the transition characteristics of other provinces indicate that regional policies should be developed by taking these differences into account. The study provides significant contributions to the climate change and security literature by revealing the empirical foundations that data-driven approaches provide to the securitization process.

Türkiye's Pivot to the East: Motivations and Key Challenges for Possible BRICS Membership

Türkiye'nin Doğu Açılımı: Olası BRICS Üyeliği için Gerekçeler ve Önündeki Başlıca Zorluklar

Özge KOTAN

Fudan University, School of International Relations and Public Affairs (SIRPA), Shanghai, People's Republic of China (PRC)

ABSTRACT

Türkiye's growing interest in BRICS highlights its eastward shifting foreign policy strategy of diversifying alliances in response to changing global power dynamics, a complex regional landscape and a challenging domestic political environment. This shift can be understood through the lens of strategic pragmatism, which remarks how Türkiye's international alignments are shaped by domestic economic vulnerabilities and flexible, interest-based political calculations. In this regard, this article particularly focuses on economic motivations behind this interest. Türkiye's aspiration for BRICS membership is based on motives to establish alternative financial partnerships and to get support in dealing with its escalating domestic economic issues. These economic concerns are intertwined with the government's political ambitions to enhance the country's global standing and lessen reliance on Western institutions. Therefore, the article analyses the evolution of Türkiye's foreign policy over the decade and examines the appeal of BRICS as a strategy to provide pluralism for economic recovery and leverage for political power both internally and externally. Finally, it points out the challenges Türkiye may face on this path. These include structural issues, trade imbalances, and likely reactions from its Western allies due to its increased participation in non-Western power blocs.

Keywords: Türkiye's BRICS motivations, Turkish foreign policy, pivot to the East, Turkish economy, Strategic pragmatism

Öz

Türkiye'nin BRICS'e artan ilgisi, değişen küresel güç dinamikleri, karmaşık bölgesel koşullar ve zorlu iç siyasi ortama yanıt olarak ittifaklarını çeşitlendirmeyi amaçlayan, doğuya yönelen dış politika stratejisini işaret etmektedir. Bu yönelim, Türkiye'nin uluslararası ittifaklarının iç ekonomik kırılganlıklar ve esnek, menfaat odaklı siyasi hesaplamalar tarafından nasıl şekillendirildiğini ortaya koyan stratejik pragmatizm perspektifinden anlaşılabilir. Bu bağlamda makale, öncelikli olarak bu ilginin ardında yatan ekonomik motivasyonlara odaklanmaktadır. Türkiye'nin BRICS üyeliği arzusu, alternatif finansal ortaklıklar kurmak ve tırmanan iç ekonomik sorunlarla başa çıkmak için destek arayışına dayanmaktadır. Bu ekonomik kaygılar, hükümetin ülkenin küresel konumunu güçlendirme ve Batılı kurumlara bağımlılığını azaltma yönündeki siyasi hedefleriyle iç içe geçmiş durumdadır. Bu bağlamda makale, Türkiye'nin dış politikasının on yıl boyunca geçirdiği dönüşümü analiz etmekte olup BRICS'in, yaratacağı pluralizm ile ekonomiyi toparlayacağı ve hem içeride hem de dışarıda siyasi güç için avantaj sağlayacağı düşünülen bir strateji olarak taşıdığı cazibe üzerinde durmaktadır. Son olarak, Türkiye'nin bu yolda karşılaşabileceği zorluklara dikkat çekmektedir. Bunlar arasında yapısal sorunlar, ticari dengesizlikler ve Batılı olmayan güç bloklarına artan katılımı nedeniyle Batılı müttefiklerinin olası tepkileri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye'nin BRICS motivasyonları, Türk Dış Politikası, Doğu'ya Yönelim, Türk Ekonomisi, Stratejik faydacılık

Geliş Tarihi/Received 13.05.2025
Kabul Tarihi/Accepted 29.06.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2025

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Özge KOTAN

E-mail: ozgekotan86@yahoo.com

Cite this article

Kotan, Ö. (2025). Türkiye's Pivot to the East: Motivations and Key Challenges for Possible BRICS Membership. *Journal of International Relations*, 5(1), 28-39.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Introduction

Turkish foreign policy has undergone a notable transformation in recent years, sparking a heated debate about the country's shift towards the East. This shift results from the pragmatic and assertive approach of the Erdoğan's government that has been in power for over twenty years. Despite remaining officially committed to NATO and the European Union (EU) accession process, Ankara is evidently distancing itself from its traditional Western-oriented foreign policy. Türkiye is warming ties with Russia, reviving relations with Central Asian countries, and strengthening economic ties with China. Meanwhile, there is increasing criticism of US and EU policies. Türkiye's pivot to the East has drawn attention as a sign of a broader strategy to adapt to the changing global order, which is characterized by multipolarity, declining Western supremacy, and the growing influence of emerging powers (Öniş & Yalikun, 2021, p. 3).

In literature, Türkiye's shift away from the West has often been discussed in the contexts of Neo-Ottomanism, authoritarianism, regional assertiveness, or its status as a middle power (Kutlay & Öniş, 2021). However, Türkiye's specific interest in BRICS is a subject that requires deeper exploration and invites new contributions due to its recency. In this regard, this article dwells on this interest by examining Türkiye's BRICS engagement through the lens of strategic pragmatism (Phua, 2022) that accounts for both external dynamics and domestic factors particularly economic vulnerabilities and leadership preferences. It suggests that geopolitical factors and political debates may serve as secondary and complementary reasons within a broader strategy influenced by short-term economic considerations.

Understanding the motivations behind Türkiye's aspiration to join BRICS is essential to grasping the changing nature of contemporary Turkish foreign policy. In this respect, this article contends that Türkiye's changing stance should be regarded as a response to dynamic pressures and opportunities shaped by both international and domestic factors. Nevertheless, it is important to acknowledge that this does not signify a total break from its Western alliances. In this context, foreign policy is a flexible strategy influenced by domestic political needs and the overall framework of the international system, rather than being a static ideology. By basing this research on strategic pragmatism, this article aims to clarify how Ankara's interest in BRICS reflects a tactical effort to manage economic instability, redefine international alliances, and ensure the regime's stability in an increasingly multipolar world.

The remainder of this article is structured as follows. It begins with an overview of Türkiye's engagement with BRICS, outlining key diplomatic developments and expressions of interest. The analysis then examines the evolution of Türkiye's foreign policy orientation toward the East, highlighting the domestic and international developments that have shaped this strategic realignment over the past two decades. This is followed by details about the economic setbacks in recent years, which are closely related to Turkish foreign policy choices. Building on this, the article analyzes the primary motivations behind Türkiye's BRICS aspiration, with an emphasis on economic pragmatism. Subsequently, it discusses the potential challenges that could arise from closer alignment with BRICS, including international disputes and institutional incompatibilities. Finally, the article concludes by discussing the broader implications of these findings.

The Trajectory of Türkiye - BRICS Relations

BRICS has been on Türkiye's radar since its establishment. In his 2013 article, Bacik discusses Türkiye's growing interest noting that BRICS was viewed as an important alternative direction for Türkiye in its quest for global recognition and a new position on the international stage (Bacik, 2013, p. 758). In his address at the 16th Session of the D-8 Council of Foreign Ministers on December 19, 2013, then Foreign Minister Ahmet Davutoğlu highlighted the significance of emerging multilateral platforms, including BRICS. He also expressed Türkiye's keen interest in engaging with these groups to broaden its international alliances (Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 2013). Davutoğlu openly voiced his interest in working with the group as part of Ankara's overall strategy to diversify its alliances beyond traditional Western institutions.

Türkiye's formal interest in BRICS membership became prominent in 2018. As the term chair of the Organization of Islamic Cooperation (OIC), Türkiye was invited to the 10th Leaders' Summit of BRICS countries held in Johannesburg from July 25 to 27. The president Recep Tayyip Erdoğan's attendance marked Türkiye's first high-level engagement with the group. During the summit, Erdoğan conveyed Türkiye's desire to become a member of BRICS, referring to the bloc as "BRICST" to

incorporate Türkiye in the acronym (Haber Sol, 2018). This event is widely recognized as the starting point of Türkiye's official interest in BRICS.

High level diplomatic interactions gained momentum in 2024. On 3-5 June, Foreign Minister Hakan Fidan made a significant visit to China, a key player in BRICS, to strengthen diplomatic and economic bilateral cooperation. Shortly after his visit to China, Fidan attended the BRICS+ session and also conducted bilateral meetings on the margins of the BRICS Foreign Ministers Meeting held on June 10-11 in Nizhny Novgorod, Russia. During his speech at the meeting, Fidan emphasized Ankara's commitment to make efforts for reforms in multilateral organizations, reflecting Erdoğan's "the world is bigger than five" motto. In this context, he stressed the significance of cooperation with BRICS and the bloc's diversity for promoting development and stability (Hürriyet, 2024). During his stay in Russia, Fidan also met with President Vladimir Putin. In his statement after the meeting, Putin expressed satisfaction with Türkiye's interest in the works of BRICS and stated that they would certainly support this intention and desire to collaborate with the member countries of the organization in every possible way (BBC News Türkçe, 2024).

On September 4, The Russian news agency Ria Novosti reported that Russian presidential aide Yuri Ushakov told reporters that Ankara had officially requested to join BRICS and the BRICS countries will consider Türkiye's application (Ria Novosti, 2024). However, Turkish authorities have not confirmed this information. The only statement on the membership application came from Hakan Fidan, while responding deputies' questions during the 2025 budget discussions in Parliament in November. He said, "BRICS does not have a formal application or acceptance process; instead, its members come together and invite others. However, it's important to express interest in some way. We have indicated our interest and have received a proposal for partnership, which we are currently evaluating. At this stage, no membership invitations have been sent to any country." (TRT Haber, 2024). This statement reflects the government's strategic stance. Although Türkiye has become resentful of and alienated from its traditional Western partners in recent years, it navigates careful diplomacy avoiding to offend them while seeking to make new ones for greater cooperation opportunities.

On 22-24 October 2024, President Erdoğan participated in the 16th BRICS Summit in Kazan Russia, marking Türkiye's continued interest in engaging with BRICS. His attendance raised expectations for Türkiye's BRICS membership. On the other side, there were rumors that India had vetoed Türkiye's application due to its close ties with Pakistan, but this was later refuted by Indian authorities. In conclusion, the Summit granted 'partner' status to all 13 applicant countries for full membership, including Türkiye (Öğütçü, 2024).

BRICS members announced the introduction of a "partner country" category alongside full membership, as outlined in the declaration released on October 23 (XVI BRICS Summit Kazan Declaration, 2024). Subsequently, in an interview with private broadcaster TVNet on November 13, Trade Minister Ömer Bolat mentioned that Türkiye has been offered 'partner country' status. This indicates Türkiye's increasing engagement with BRICS, even though it is not a full member. This status is seen as a transitional step that enables Türkiye to strengthen its economic and diplomatic ties with BRICS countries while seeking deeper cooperation in important areas such as trade and finance (Akkaya Kuter, 2024). However, while partner country status would be an important step for Türkiye, it would fall short of Türkiye's membership aspirations.

Turkish Foreign Policy on the way to the East

The Justice and Development Party (JDP), led by Erdoğan, came to power through general elections on November 3, 2002, and its consolidation of government authority over the years has resulted in significant changes in Turkish foreign policy. Unlike previous status quo governments that pursued a traditional Western-oriented foreign policy approach, the Erdoğan administration adopts an adaptive and flexible approach. Examining Türkiye's foreign policy under Erdoğan through the lens of strategic pragmatism clarifies this transformation.

In this regard, Phua defines 'strategic pragmatism' as a flexible foreign policy approach influenced by current domestic and international circumstances rather than long-term ideological commitments. His key argument is that "being pragmatic is not a permanent attribute, but a characteristic moment by moment, decision by decision, action by action" (Phua, 2022, p. xii). He highlights that the adaptability and contextuality of strategic pragmatism drive foreign policy choices. Hence, the

Turkish version of strategic pragmatism is based on a dynamic foreign policy that is often focused on short-term goals and shaped by the internal and external conditions the country and government encounter.

In the beginning, Türkiye had a clear and consistent Western-oriented foreign policy when the self-identified moderate Islamist JDP came to power. During its first three years in office, the JDP unexpectedly implemented more pro-EU legislative reforms than most previous secular governments. Kösebalaban explains this phenomenon by pointing out that, following the liberalization of Türkiye under Özal in the 1980s, political Islamist politicians and businesspeople shifted from traditional conservatism to a more globalist, integrationist, and business-oriented pragmatic approach (Kösebalaban, 2014, pp. 282-283).

Additionally, in its early years, the JDP followed a cautious and balanced foreign policy approach known as the "zero problems with neighbors" (ZPN), crafted by then foreign minister Ahmet Davutoğlu. This strategy aimed to use Türkiye's historical, economic, and cultural ties to increase its influence in nearby regions. The goal was to make Türkiye a key leader and mediator in regional issues and enhance its global presence. Therefore, Türkiye mainly focused on soft power and public diplomacy until the onset of Arab Spring in 2011.

During the initial two years of Arab Spring, Türkiye pursued an assertive foreign policy to position itself as a normative middle power with a role in shaping regional order. In line with this policy, Türkiye aimed to be 'a source of inspiration' for the Arab countries during their transformation process (Parlar Dal, 2016, p. 14). The Arab Spring coincided with the time Türkiye openly showed its frustration with long waiting at the EU door, and neo-Ottomanist discourse emerged in Turkish foreign policy. The JDP officials portrayed Türkiye as a role model for the successful integration of modernity, Islam, and democracy. Additionally, Yavuz interprets the support given to the Arab Spring protests by the Turkish government, which is moving away from the West, as a step towards Islamization in foreign policy within the framework of criticism of secularism and Westernization (Yavuz, 2022, p. 670). However, Ankara's efforts were not fully welcomed by Arab countries (Haugom, 2019, p. 213). Over time, Türkiye's aspiration to leverage the Arab Spring for regional leadership diminished as its positive image in the Arab world faded largely due to its political choices related to the Syrian crisis and the situation in Egypt.

Meanwhile, the domestic situation in Türkiye started to become increasingly unstable. In 2013, the Gezi Park protests started in Istanbul and spread across the country, fueled by concerns over increasing restrictions on press, expression, and assembly, as well as worries about that the JDP government was undermining Türkiye's secular principles especially after solidifying their power with the electoral gains in 2011. Western countries have interpreted the government's hard-handed response to the protests as an indication that the country is moving away from Western values. On June 13, 2013, European Parliament adopted a resolution expressing deep concern about the disproportioned use of force by police against peaceful demonstrators and the undermining of the freedom of expression and of the press, which are essential for a genuine democracy and human rights (European Parliament, 2013/2664(RSP)). The West also started to criticize that Erdoğan's leadership was becoming increasingly authoritarian (Gunter, 2016, p. 126). The growing criticism has led to a downturn in relations between Türkiye and the West.

Tensions within the country escalated with political violence in the following years. In 2015, the ceasefire with the terrorist group PKK collapsed, leading to violence in south-eastern Türkiye. In 2015 and 2016, significant terrorist incidents took place in major cities like Ankara and Istanbul. Besides, Türkiye has been disappointed by the US support for the PKK-linked PYD in northern Syria under the premise of fighting ISIS.

Moreover, the followers of the US-based Fethullah Gülen attempted a violent coup aimed to overthrowing Erdoğan and the government on July 15, 2016 and the coup attempt has added another stone to the path away from the West. Erdoğan stated that the US supported Gülen and his followers, and he criticized EU countries for not condemning the incident strongly enough. For instance, the US, Germany, the UK, and France remained silent during the first hours of the coup attempt. However, once it became clear that the attempt had failed, they issued statements expressing their support for the elected government (Telci et al., 2017, p. 8) while Putin was the first president to reach out to Erdoğan, expressing his support for the Turkish government. Another factor that strained relations with the EU was that some European countries granted asylum to individuals responsible for the coup who had fled the country afterward. Hence, Türkiye's reliance on the West has eroded, shifting from shared values to a focus on realpolitik.

To note, the policies implemented following the conflict between the JDP and the Fethullah Terrorist Organization (FETO), which began in 2013 and peaked with the coup attempt in 2016, and the transition to a presidential regime in 2017 brought a new era where Erdoğan assumed a central role in making foreign policy decisions. Foreign policy has become more state-centric, reducing the earlier role of societal and non-governmental actors. Erdoğan became the leading actor, eliminating bureaucratic structures, particularly the military, from their influential role in the decision-making process. The bureaucrats in the new governments formed after 2016 have been individuals who hand all the initiative to Erdoğan, especially on critical issues, and work harmoniously with him (Balci, 2017, pp. 7-8).

The course of events over the years has been the driving force behind Türkiye's foreign policy orientation towards the East. In this framework, frustration with the West generated discussions about 'Eurasianism' in Turkish foreign policy. Some Islamist and Eurasianist circles in Türkiye view the global order as shifting towards multipolarity, with a perception that Western dominance is in decline. Hence, they argue that Türkiye is better to build stronger ties with like-minded non-Western powers such as Russia, China, and Iran, with its changing strategic priorities and centralizing governance model, as it diverges from certain liberal Western norms (Kınıkoğlu, 2022, p. 23). In addition, a survey conducted on which bloc Türkiye should prioritize in its foreign relations shows an increasing interest among the Turkish population in aligning the country's future more closely with Russia and China instead of the EU and the US. Although the rates have fallen slightly after the Russia-Ukraine war, skepticism toward the West is widespread (MetroPoll, 2022).

However, Turkish Eurasianism does not have a clear definition. It is mainly perceived as an 'umbrella term' that fosters alliances between parties that are unlikely to collaborate (Bilgin & Bilgiç, 2011, p. 180). Eurasianist ideas have revived in Turkish political discussions, particularly in the aftermath of the 2016 failed coup attempt, but the debate often remains superficial. The Eastward orientation does not signify a complete departure from Türkiye's Western alliances. Although there is an increasing interest in Eurasian institutions like the Shanghai Cooperation Organization (SCO) and BRICS, Ankara has not indicated any concrete plans to withdraw from NATO or to formally abandon its EU accession process (Erşen, 2019, p. 73). This shows a pragmatic shift rather than an ideological change.

Therefore, Türkiye has been continuously working to enhance its ties with Russia, China, and Iran, indicating a strategic pivot towards the East that prioritizes cooperation in defense, energy, and trade. A key moment in this shift was Türkiye's decision to purchase the Russian S-400 missile defense system, which marked a notable deviation from its longstanding commitments to NATO and led to tensions within the alliance. Additionally, Türkiye's involvement in the Astana Process alongside Russia and Iran to address the Syrian conflict is a sign of this new strategic realignment. Most recently, Ankara has demonstrated its distance from the West by refusing to join in international sanctions on Russia over its war with Ukraine, and by condemning Israel's attacks on Gaza and Iran. Türkiye is also focused on expanding economic partnerships and views China's Belt and Road Initiative (BRI) as a significant opportunity for investment and infrastructure development. By pursuing a pragmatic foreign policy, it seeks to balance its relations with the West while strengthening alliances in the East.

Setbacks in the Turkish Economy

The Turkish economy has been grappling with several ongoing challenges, including high inflation, a current account deficit, and a rise in dollarization. Türkiye's economy, which began to deteriorate due to domestic tensions, was further burdened by the arrival of over 3 million refugees fleeing Syria's civil war and seeking asylum in Türkiye. The deterioration of growth rates, interest rates, and macroeconomic indicators such as inflation and unemployment, coupled with the breakdown of public financial discipline has rendered the Turkish economy increasingly fragile (Sezal, 2020, p. 25).

At the international level, The Turkish economy was also affected by the US-China trade war, Brexit, the FED's interest rate hikes and Covid-19 pandemic. Meanwhile, political disagreements in US-Türkiye relations have exacerbated the situation. For instance, the imprisonment of an American pastor, Andrew Brunson, in Türkiye allegedly 'committing crimes and espionage on behalf of terrorist organizations' resulted in the US increasing tariffs on Turkish products (Congar, 2020). Since July 25, 2018, when Brunson was put under house arrest, the Turkish Lira has lost over 40% of its value against the US Dollar, and the stock market has declined by 5% in a year. In August 2018, the 2-year benchmark bond yield rose to 22%, up 5 percentage points from the previous month. This spike in exchange and interest rates caused Turkish company debt to

increase dramatically, reaching around 250 billion dollars (Sezal, 2020, p. 26). Since then, the real sector has faced challenges in repaying its debts, leading to bankruptcy and concordat processes, while the crisis has also negatively impacted bank balance sheets (Akkoç, 2023, p. 75).

As a result of the August crisis in 2018, Türkiye has frequently reviewed its economic policies and adopted new strategies. Following the transition to a presidential regime in 2018, the harmonization of ministries, institutions and organizations related to the economy was put in practice. Some organizations have been restructured, the number of ministries has been reduced and the economy has been centralized (Anadolu Ajansı, 2018). The 2018 currency crisis prompted the government to seek a shift away from the 2013 growth model based on capital inflows and domestic demand (Akçay, 2024, p. 256). Then, a low interest rate policy was initiated in 2021. However, the preference for low interest rates has caused the collapse of the Turkish lira and one of the world's highest inflation rates, weakening purchasing power and waning investor confidence (FocusEconomics, 2025). By 2022, the public sector's interest payments surpassed its principal debt for the first time in the economic history of the Republic of Türkiye (Haber Sol, 2022). In 2023, the current account deficit peaked at \$60 billion but lowered to \$10 billion in 2024, allowing for a slight recovery in foreign exchange reserves (Keay, 2025).

As a side note, the Turkish economy, which is highly integrated into global markets, has become increasingly dependent on foreign sources. First, it relies heavily on foreign investment, especially short-term funds and external loans, to fund its current account deficit. Second, Türkiye relies on imports - mainly from Russia and Azerbaijan - for almost all of its petroleum and other liquids which makes it vulnerable to price fluctuations and supply cut-offs. Third, Türkiye imports more than it exports, especially in high-tech and industrial products. Therefore, trade imbalances persist and create long-term structural economic vulnerabilities. These dependencies collectively expose Türkiye to external shocks, limit its economic autonomy, and increase the need for diplomatic leverage in international financial and energy markets.

Türkiye's Motivations for BRICS

Both political and economic motivations drive Türkiye's growing interest in BRICS, yet economic reasons are most likely at the heart of Türkiye's aspiration for BRICS membership. From the Turkish perspective, BRICS is emerging as a potential alternative power center in the world order, considering that it includes the world's prominent countries with their large populations, strong industries, and rich energy resources. With its 2024 expansion, BRICS now accounts for 46% of the global population and 31% of the world economy (Korkmaz, 2024). As President Putin pointed out at the Kazan Summit, BRICS growth in 2024 is 3.8% (compared to global growth of 3.2%), and purchasing power stands at 36.7% (slightly more than the G7's 30%) (Yesevi, 2024).

First, Türkiye's historically strong institutional ties with Western economies are becoming increasingly problematic due to global economic fluctuations, political tensions, and trade disputes. Hence, BRICS membership could open up new trade opportunities helping to reduce the reliance on traditional Western markets. Türkiye's current trade relations with China and Russia are expected to deepen, paving the way to consolidate new partnerships, notably with Brazil and India. Teke believes that potential membership will facilitate the circulation of Turkish products in the Russian market, marking a significant step towards achieving the \$100 billion trade volume with Russia, a target set by President Erdoğan (Teke, 2024, p. 5). Additionally, despite the significant trade deficit with China, BRICS membership would provide Türkiye a platform to boost exports, attract investments, and negotiate better economic terms within a growing bloc. BRICS hold significant importance also in relation to China's BRI and the advancement of new economic corridors. Moreover, Türkiye could participate in BRICS's de-dollarization efforts, enabling it to bypass dollar-driven fluctuations and conduct more trade in local currencies.

Second, the membership would grant Türkiye access to alternative financial resources beyond Washington consensus institutions. The BRICS-led New Development Bank (NDB), supported by member countries that hold the world's largest foreign exchange reserves and over 21% of the global gold reserves, aims to provide countries - both BRICS members and non-members - meet their development needs more independently (Yücel, 2025). Türkiye has pursued potential cooperation with the NDB as a way to reduce its reliance on Western-dominated financial mechanisms.

On the other side, Türkiye has actively engaged in currency swap agreements with BRICS countries to mitigate the volatility of the Turkish lira. The Central Bank of the Republic of Türkiye (CBRT) and the People's Bank of China (PBoC) have maintained a currency swap agreement since 2012 to facilitate bilateral trade and to reduce dependence on the U.S. dollar (AIDDATA). Similarly, Türkiye and Russia have explored financial cooperation, particularly in energy transactions amid Western sanctions. Additionally, Türkiye

has received substantial funding from the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) for major infrastructure initiatives. In 2024, AIIB granted a loan of €150 million loan for the North Marmara Highway (AIIB, 2024) and committed \$5 billion for public sector projects in 2025 (Reuters, 2025). This financial backing reflects Türkiye's growing economic ties with BRICS countries. Given Türkiye's ongoing struggles with foreign exchange and high external debt, joining BRICS could offer economic stability through currency swaps, energy partnerships, infrastructure funding, and trade agreements that lessen dependency on Western financial systems.

In addition to economic motivations, Türkiye has a political ambition to diversify its foreign relations and enhance its strategic autonomy. According to experts, Türkiye's strategic location at the crossroads of Europe, North Africa, Asia, and the Middle East is expected to enhance BRICS's geopolitical significance and bolster its influence across these regions (FOKUS+, 2024). Similarly, Türkiye is keen to position itself as a key player in a multipolar world and improve its global status through engagement with BRICS. In line with its broader foreign policy objectives, Türkiye has introduced the "Asia Anew Initiative" which aims to increase its role and influence in various multilateral organizations (Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs, 2022). In this regard, BRICS membership could provide Türkiye a strategic counterbalance to its longstanding alliances with the West, enabling the country to adopt more independent and assertive foreign policy. For instance, this geopolitical manoeuvre could enhance Türkiye's negotiating power in various international organizations like the UN and the G-20, thereby strengthening its position on the global stage (Yeşiltaş, 2024b).

On the other side, political controversies with the West have played a triggering role in Türkiye's interest in BRICS. Take a couple of examples: First, Türkiye is resentful about its EU membership, which has been stalled for years. Türkiye-EU relations have become confrontational, with the EU criticizing Türkiye for democratic decline while Türkiye sees the EU's stance as short-sighted and visionless. Second, a clear divergence has recently emerged between Turkish and Western foreign policy on issues such as the Russia-Ukraine war and the Israeli attacks on Gaza. In addition, Türkiye's security concerns in Syria differ widely from those of the US. Hence, Türkiye's turn to BRICS is consequential as it is a group of like-minded countries that uphold the principles of equality in bilateral relations, mutual non-interference in state affairs and mutual benefit (Kutlay, 2024).

Lastly, The Turkish government also intends to gain political support at home through membership. Introducing the ruling party as assertive and independent foreign policymakers could resonate with people, particularly those frustrated by Western policies. In addition to the national pride card, the government will also point to potential economic benefits, strengthening its authority and consolidating local support.

Potential Challenges

Although Türkiye has high hopes from BRICS membership, the process comes with potential risks. Economically, the country remains burdened by structural issues, including insufficient savings rates, low value-added production, and ongoing current account deficits, resulting in a dependence on foreign capital investments. Türkiye produces high-technology products at a low capacity. The share of high-tech exports compared to total manufactured exports is much smaller than in other BRICS countries (Kutlay, 2019, p. 279). Whereas Türkiye's trade-focused foreign policy aligns with its goal of joining BRICS, it's unclear how membership will resolve the trade imbalance with major players like China or boost trade with other BRICS members in the short term (Yeşiltaş, 2024b). In addition, Üngör argues that although the government has introduced initiatives like the "Distant Country Strategy", meant to enhance exports with Asia-Pacific countries, these measures are unlikely to change the fundamental dynamics of asymmetric trade relations (Üngör, 2024, p. 3).

Moreover, the growing trend of BRICS countries trading in their own currencies could help Türkiye decrease its reliance on the US dollar, but joining BRICS will not eliminate the dollar's influence or guarantee a recovery for the Turkish lira. The existing institutional limitations of BRICS may restrict its capacity to foster Türkiye's economic growth and lessen its reliance on the US dollar, which remains the dominant currency in the global financial system (RANE-Worldview, 2024). Additionally, the economic and financial survival of Türkiye still depends on the West. Despite not being an EU member, Türkiye is committed to meeting the EU's economic, political, and social standards through its candidate status and the Customs Union. The top five customers for Turkish exports are Germany, the US, Iraq, the United Kingdom, and Italy. In 2023, 56.8% of Türkiye's export value was directed towards European nations, whereas 25.6% was attributed to Asian markets (Workman, 2024).

Politically, Türkiye's BRICS membership could deepen the complexity of its relations with the West. NATO may not welcome its member Türkiye's participation in BRICS, especially at this current time of confrontation with Russia. At a press conference in Estonia, NATO Secretary General Mark Rutte responded to a question about whether Türkiye's BRICS bid was “a source of concern”: “Obviously, within the alliance, being a democracy, 32 countries, there will always be debates on this and that. [...] Ankara has the sovereign right to work towards a BRICS membership and cooperate with its members.” (Pala, 2024). In addition, the US - NATO's largest financial and military supporter - has expressed reservations, with US Ambassador to Ankara Jeff Flake voicing hope that Türkiye will not join BRICS (Spicer & Gumrukcu, 2024).

The EU appears to be displeased with Türkiye's potential membership in the BRICS either. At a press conference in Brussels, EU spokesman Peter Stano stated that Türkiye has the right to choose its international alliances, but it is still a candidate for EU membership, and the EU expects such candidates to share their values and fully align their foreign policies accordingly (Press TV, 2024). At the same time, concerns have surfaced that Türkiye, a party to the Customs Union, is acting as a Trojan horse due to its recent agreement with the Chinese car manufacturer BYD to build a factory in Türkiye, coinciding with the European Commission's decision to reduce electric vehicle imports from China (Galietti, 2024). Considering these remarks, Türkiye's accession to BRICS could result in sanctions or political pressure from Western countries, which may adversely impact its global trade and investments.

Last but not least, the government's initiative to join BRICS has faced both criticism and support within the country. However, it encounters challenges in garnering sufficient domestic backing. A segment of citizens, academics, and business leaders are concerned about Türkiye's move towards BRICS. They believe that maintaining ties with the West is essential for the country's stability and democracy. There is skepticism that closer ties with BRICS could encourage the authoritarian tendencies of the Erdoğan's government and harm democratic integrity. In an interview, Prof. Acemoğlu argued that unfortunately the existence of democratic institutions, a healthy education, and freedom of speech and scientific research is very weak in today's Türkiye. He views BRICS countries such as Russia and China as a significant threat to democracy, and suggests that Türkiye needs another structure instead of BRICS (Cumhuriyet, 2024). Moreover, there are concerns about possible challenges in adapting economic policies to align with BRICS. The necessary reforms in the harmonization process could be costly so, it raises the question of whether the potential advantages of membership for Türkiye outweigh these costs (Yeşiltaş, 2024a).

Conclusion

Türkiye has been increasingly implementing a multi-dimensional foreign policy. The aim is to approach the East as a pragmatic shift while carefully navigating its relations with the West. This balancing act reflects a broader pattern of strategic pragmatism, where foreign policy decisions are made by flexible, interest-based calculations rather than ideological alignment. Türkiye adjusts its international relations by prioritizing domestic conditions, economic needs, geopolitical realities, and leadership goals over ideological commitments.

In the past, identity-based political groups that resisted change lost their influence in foreign policy due to their diminishing relevance over time (Kösebalaban, 2014, p. 356). Although his party follows a political line that appeals more to the nationalist and conservative wing, the consistent feature of Erdoğan's leadership has been his political tendency to adjust to changing conjuncture to maintain his power. At present, as Baskın Oran stated, Türkiye's foreign policy orientation towards the East is heavily linked to the Erdoğan regime (Dündar, 2020). The current foreign policy priorities are shaped by the JDP government's strategy of consolidating its domestic authority and its aspirations for international influence by seeking economic and geopolitical opportunities. Therefore, Türkiye desires to align with BRICS to further balanced international relations and economic cooperations amidst changing political dynamics at home and abroad.

The course of political disagreements with the West over the years have led the Turkish government to approach the East, and Türkiye's deepening economic vulnerabilities have reinforced a strategic pragmatism in its foreign policy. The damage to Türkiye's economic relations with the West, driven by political tensions and compounded by the government's economic missteps, has significantly impacted the country's economy. Given the pressing economic challenges, including currency devaluation, high inflation and unemployment, there is a critical need to explore new economic avenues and forge strategic

partnerships. Essentially, Turkish authorities aim to obtain vital economic resources for the country's development, believing that closer ties with BRICS countries help in achieving this goal. Much of Türkiye's interest in BRICS can be explained by the current lack of a more cohesive and effective economic strategy (Ülgen, 2025).

In conclusion, the case of Türkiye's aspiration to join BRICS illustrates how strategic pragmatism functions in a Turkish context. The country's pursuit of new partnerships should be viewed as a pragmatic and calculated strategy to maximize benefits amid growing uncertainties stemming from both domestic issues and changing international dynamics. However, this orientation does not represent a total rupture with the West, nor does it mean complete alignment with the East. This stance highlights Türkiye's broader efforts to maintain flexibility and autonomy in its foreign policy choices, pursuing a balanced approach between rival blocs and avoiding dependence on a single axis.

Today, Türkiye is optimistic about joining BRICS, viewing the group as an opportunity to diversify its global partners, enhance its geopolitical status, and gain access to new financial mechanisms. However, many uncertainties lie ahead. Türkiye's relationship with BRICS remains essentially theoretical and aspirational, rather than institutionalized or aligned strategically in the long term. Additionally, while Türkiye's potential BRICS membership could expose it to political and economic pressure from Western countries, the country's longstanding ties to the West - its NATO membership, participation in the EU Customs Union, and reliance on Western markets and investment, etc. - may give BRICS states reason to question Türkiye's steadiness and credibility as a long-term partner. Even with defined parameters, these multiple commitments, along with structural challenges such as trade imbalances and different economic or political models, indicate that while the BRICS framework may appeal to Türkiye's aspirations, meaningful participation will have to consider balancing these and create a clearer long-term vision.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

References

- AIDDATA. Project ID: 95620. <https://china.aiddata.org/projects/95620/> Accessed on: 26.03.2025
- Akçay, Ü. (2024). *Krizin gölgesinde en uzun beş yıl (2018-2023)*. Doğan Kitap.
- Akkaya Kuter, E. (November 13, 2024). *BRICS'ten Türkiye'ye ortak üyelik teklifi: Önemli bir kazanım getirecek*. <https://www.yirmidort.tv/ekonomi/bricsten-turkiyeye-ortak-uyelik-teklifi-onemli-bir-kazanim-getirecek-209256> Accessed on: 11.03.2025
- Akkoç, S. (2023). 2018 kur şoku ve Türkiye ekonomisine yansımaları. *International Review of Economics and Management*, 11(2), 75-96 <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3432903>
- Anadolu Ajansı (December 18, 2018). *Ekonomide 2018 böyle geçti*. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/ekonomide-2018-boyle-gecti-/1341833> Accessed on: 22.03.2025
- Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB (Istanbul, October 22, 2024). *AIIB Commits EUR150 Million to Türkiye North Marmara Highway Project*. <https://www.aiib.org/en/news-events/news/2024/AIIB-Commits-EUR150-Million-to-Turkey-North-Marmara-Highway-Project.html> Accessed on: 27.03.2025
- Bacık, G. (2013). Turkey and the BRICS: Can Turkey Join the BRICS?. *Turkish Studies*, 14(4), 758-773, <https://doi.org/10.1080/14683849.2013.861109>
- Balcı, A. (March 29, 2017). *Yapısal krizler sarmalında dış politika (2013-2017): Görseller ile Türk dış politikası* (Bölüm 13) <https://www.abalci.com/wp-content/uploads/2017/03/Yap%C4%B1sal-Krizler-Sarmal%C4%B1nda-D%C4%B1s-Politika-2013-2017.pdf> Accessed on: 21.06.2025
- BBC News Türkçe (10 June 2024). *Rusya'da BRICS+ toplantısına katılan Fidan, Putin ile görüştü*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c511xq07kxyo> Accessed on: 11.06.2025
- Bilgin, P. & Bilgiç, A. (2011). Turkey's "new" foreign policy toward Eurasia. *Eurasian Geography and Economics*, 52 (2), 173–95.

- Congar, K. (December 21, 2019). Rahip Brunson'dan S-400'lere... ABD, Türkiye'ye yaptırım uygulama noktasına nasıl geldi? *Euronews*. <https://tr.euronews.com/2019/12/21/rahip-brunson-dan-s-400-lere-abd-turkiye-ye-yaptirim-karari-alma-noktasina-nasil-geldi> Accessed on: 20.03.2025
- Cumhuriyet (September 27, 2024). Daron Acemoğlu'ndan Türkiye ekonomisi için önemli uyarı: Demokrasideki sorunların altını çizdi. <https://www.cumhuriyet.com.tr/ekonomi/daron-acemoglundan-turkiye-ekonomisi-icin-onemli-uyari-2252123> Accessed on: 08.04.2025
- Dündar C. (18 May 2020) Türkiye'de atılan adımlar 'Avrasyacılık' değil, iç politika hamleleri -Konuk:Baskın Oran. Youtube channel. <https://www.youtube.com/watch?v=QKyJKLgK0Y> Accessed on: 17.05.2024
- Erşen, E. (2019). Chapter 2 – The return of Eurasianism in Turkey: Relations with Russia and beyond. In E. Erşen & S. Köstem (Eds.), *Turkey's pivot to Eurasia: Geopolitics and foreign policy in changing world order* (pp. 268-286). Routledge.
- European Parliament resolution of 13 June 2013 on the situation in Turkey (2013/2664(RSP)) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj:JOC_2016_065_R_0016
- FocusEconomics (March 20, 2025). *Turkey economic data & projections*. <https://www.focus-economics.com/countries/turkey/> Accessed on: 23.03.2025
- FOKUS+ (June 26, 2024). Türkiye'nin BRICS üyeliği ekonomik avantajlar sağlayabilir. https://www.fokusplus.com/gundem/turkiyenin-brics-uyeligi-ekonomik-avantajlar-saglayabilir?utm_campaign=performancemax&utm_adgroup=&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwI6_BhDWARIsAGanmKdoU4c-IK0GhWo9fN4HTd3X_5oEK7LNUIDdlu2tmvVtqpt6dkq7lhMaAsfHEALw_wcB Accessed on: 28.03.2025
- Galietti, F. (September 10, 2024). Is Turkey the Trojan Horse of Chinese Companies to Enter Europe?. *Common Ground of Europe – CEP*. <https://commongroundeurope.eu/blog/is-turkey-the-trojan-horse-of-chinese-companies-to-enter-europe/>
- Gunter, M.M. (2016). Erdoğan and the decline of Turkey. *Middle East Policy*, 23(4), 123-135. <https://doi.org/10.1111/mepo.12238>
- Haber Sol (July 29, 2018). Erdoğan'dan dikkat çeken 'BRICS' açıklaması: T eklensin. <https://haber.sol.org.tr/turkiye/erdogandan-dikkat-ceken-brics-aciklamasi-t-eklensin-244076> Accessed on: 18.03.2025
- Haber Sol (May 4, 2022). Cumhuriyet tarihinde bir ilk: Faiz ödemeleri anaparayı geçti <https://haber.sol.org.tr/haber/cumhuriyet-tarihinde-bir-ilk-faiz-odemeleri-anaparayi-gecti-334417> Accessed on: 22.03.2025
- Haugom, L. (2019). Turkish foreign policy under Erdogan: A change in international orientation? *Comparative Strategy*, 38(3), 206-223, <https://doi.org/10.1080/01495933.2019.1606662>
- Hürriyet (11 June 2024) Bakan Fidan, BRICS+ oturumuna katıldı. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/bakan-fidan-brics-oturumuna-katildi-42475728> Accessed on: 11.06.2025
- Keay, J. (February 5, 2025). Turkey: Bridging ambition and reality. *Global Finance*. <https://gfmag.com/country-report/turkey-gdp-growth-economy-revival/> Accessed on: 23.03.2025
- Kınikoğlu, S. (2022). Eurasianism in Turkey. *SWP Research Paper* 2022/RP 07, 22.03.2022, 29 Seiten, <https://doi.org/10.18449/2022RP07>
- Korkmaz, H. (June 12, 2024). Analiz –Türkiye, BRICS ve çok kutupluluk: Jeopolitik bir dengeleme. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/analiz-turkiye-brics-ve-cok-kutupluluk-jeopolitik-bir-dengeleme/3247499> Accessed on: 25.03.2025
- Kösebalaban, H. (2014). *Türk dış politikası: İslam, milliyetçilik ve küreselleşme*. BigBang Yayınları.
- Kutlay, M. (2019). Chapter 11 - Politics of new developmentalism: Turkey, BRICS and beyond. In E. Erşen & S. Köstem (Eds.), *Turkey's pivot to Eurasia: Geopolitics and foreign policy in changing world order* (1st ed., pp. 268-286). Routledge.
- Kutlay, M. (September 20, 2024). Why does Turkey want to join BRICS – and what will the trade-offs be? <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2024/09/20/why-does-turkey-want-to-join-brics-and-what-will-the-trade-offs-be/> Accessed on: 29.03.2025
- Kutlay, M. & ÖNiş, Z. (2021). Turkish foreign policy in a post-western order: Strategic autonomy or new forms of dependence? *International Affairs*, 97(4), 1085–1104. <https://doi.org/10.1093/ia/iiab094>
- MetroPoll (March 2022). Türkiye'nin nabızı mart 2022: Avrupa Birliği & NATO raporu. https://www.metropoll.com.tr/upload/content/files/1907-ab-ve-nato-tn_mart22.pdf Accessed on: 15.06.2025
- Öğütçü, M. (October 25, 2024). What happened to Türkiye's BRICS membership? <https://yetkinreport.com/en/2024/10/25/what-happened-to-turkiyes-brics-membership/> Accessed on: 12.06.2025
- Öniş, Z. & Yalikul, M. (2021). Emerging partnership in a post-Western world? The political economy of China-Turkey relations, *Southeast European and Black Sea Studies*, <https://doi.org/10.1080/14683857.2021.1981624>

- Pala, M. (October 23, 2024) NATO Genel Sekreteri Rutte, Türkiye'nin BRICS ile çalışma konusunda egemenlik hakkı olduğunu söyledi. *Anadolu Ajansı*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/nato-genel-sekreteri-rutte-turkiyenin-brics-ile-calisma-konusunda-egemenlik-hakki-oldugunu-soyledi/3371118> Accessed on: 05.04.2025
- Parlar Dal, E. (2016). Conceptualising and testing the 'emerging regional power' of Turkey in the shifting international order. *Third World Quarterly*. <https://doi.org/10.1080/01436597.2016.1142367>
- Phua C.C. R. (2022). Towards strategic pragmatism in foreign policy: Cases of United States of America, China and Singapore. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003202721>
- Press TV (September 4, 2024) EU expresses concern as NATO member Turkey seeks to join BRICS bloc. <https://www.presstv.ir/Detail/2024/09/04/732633/European-Union-Turkey-BRICS-membership> Accessed on: 06.04.2025
- Rane – Worldview (June 26, 2024). For Turkey, BRICS is far from a political and economic panacea. <https://worldview.stratfor.com/article/turkey-brics-far-political-and-economic-panacea> Accessed on: 02.04.2025
- Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (2013). Statement by Mr. Ahmet Davutoğlu, Minister of Foreign Affairs of Turkey, at the 16th Session of the D-8 Council of Foreign Ministers, 19 December 2013, Islamabad https://www.mfa.gov.tr/statement-by-mr_-ahmet-davutoglu_-minister-of-foreign-affairs-of-turkey_-at-the-16th-session-of-the-d-8-council-of-foreign-minis.en.mfa Accessed on: 10.03.2025
- Republic of Türkiye Ministry of Foreign Affairs (2022). Asia Anew Initiative. <https://www.mfa.gov.tr/asia-anew-initiative.en.mfa> Accessed on: 28.03.2025
- Reuters (February 17, 2025). Turkey, AIIB signs MoU for \$5 billion financing to public sector projects. <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkey-aiib-signs-mou-5-billion-financing-public-sector-projects-2025-02-17/> Accessed on: 27.03.2025
- Ria Novosti (4 September 2024). Турция подала заявку на полноформатное участие в БРИКС. [Türkiye has applied for full membership in BRICS] <https://ria.ru/20240904/briks-1970494105.html> Accessed on: 12.06.2025
- Sezal, L. (2020). 2018 Ağustos Krizinin Türk bankacılık sektörüne etkisi. *Journal of Economics and Research*. 1(1), 17-32. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1633286>
- Spicer, J. & Gumrukcu, T. (June 12, 2024). Turkey is anchored in the West despite split on Gaza, US envoy says. Reuters. <https://www.reuters.com/world/middle-east/turkey-is-anchored-west-despite-split-gaza-us-envoy-says-2024-06-12/> Accessed on: 05.04.2025
- Teke, M.A. (June 2024). BRICS ve Türkiye. *SETA*. <https://www.setav.org/perspektif/brics-ve-turkiye>
- Telci, İ. N., Efe, İ., Kardaş, T. & Çağlar, İ. (Eds.) (2017). *15 Temmuz Darbe Girişimi ve Batı Medyası*. Seta Yayınları. <https://www.setav.org/assets/uploads/2017/07/Rapor86.pdf> Accessed on: 12.03.2025
- TRT Haber (November 21, 2024). Bakan Fidan'dan BRICS açıklaması: Ortaklıkla ilgili bir teklif aldık. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/bakan-fidandan-brics-aciklamasi-ortaklikla-ilgili-bir-teklif-aldik-889173.html> Accessed on: 12.06.2025
- Ülgen, S. (March 31, 2025) Türkiye (Aspirant). In Research - BRICS Expansion and the Future of World Order: Perspectives from Member States, Partners, and Aspirants. Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/research/2025/03/brics-expansion-and-the-future-of-world-order-perspectives-from-member-states-partners-and-aspirants?lang=en#turkiye> Accessed on: 10.04.2025
- Üngör, Ç. (February 29, 2024). Turkey between two worlds: Geopolitics of China's Rise and the Western Response. *Heinrich Böll Stiftung*. <https://tr.boell.org/en/2024/02/29/turkey-between-two-worlds-geopolitics-chinas-rise-and-western-response>
- Workman, D. (2024) Türkiye's top trading partners 2023. <https://www.worldstopexports.com/turkeys-top-import-partners/> Accessed on: 05.04.2025
- XVI BRICS Summit Kazan Declaration 23 October 2024. https://cdn.brics-russia2024.ru/upload/docs/Kazan_Declaration_FINAL.pdf?1729693488349783 Accessed on: 08.03.2025
- Yavuz, M.H. (2022). The motives behind the AKP's foreign policy: neo-Ottomanism and strategic autonomy, *Turkish Studies*, 23:5, 659-680, DOI: 10.1080/14683849.2022.2100700
- Yesevi, Ç.G. (November 4, 2024) Türkiye'nin BRICS üyeliği ve BRICS'in Adil Düzeni. *Global Panorama*. <https://www.globalpanorama.org/2024/11/turkiyenin-brics-uyeligi-ve-bricsin-adil-duzeni-cagla-gul-yesevi/> Accessed on: 25.03.2025
- Yeşiltaş, M. (June 14, 2024a). Türkiye's strategic bid for BRICS membership. *Daily Sabah*. <https://www.dailysabah.com/opinion/columns/turkiyes-strategic-bid-for-brics-membership> Accessed on: 08.04.2025
- Yeşiltaş, M. (September 7, 2024b). Türkiye'nin BRICS üyeliği: Fırsat mı risk mi? *SETA*. <https://www.setav.org/yorum/turkiyenin->

brics-uyeligi-firsat-mi-risk-mi Accessed on: 28.03.2025

Yücel, U.T. (February 27, 2025). BRICS başarısı: Yeni Kalkınma Bankası. *Independent Türkçe*.
<https://www.indyturk.com/node/754470/t%C3%BCrki%C4%B1yeden-sesler/brics-ba%C5%9Far%C4%B1s%C4%B1-yeni-kalk%C4%B1nma-bankas%C4%B1> Accessed on: 26.03.2025

Deniz Güvenliği Bağlamında Karadeniz: Rusya-Ukrayna Savaşı Sonrası Riskler ve Tehditler

The Black Sea in the Context of Maritime Security: Risks and Threats in the Wake of the Russia-Ukraine War

Ekrem OK

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Meslek Yüksek Okulu
Dış Ticaret Bölümü,
Ağrı, Türkiye

Öz

Güvenlik, tarih boyunca bireylerin, toplulukların ve devletlerin temel önceliklerinden biri olmuştur. Zaman içinde kavramsal olarak dönüşse ve çeşitlense de bu öncelikli konumunu korumayı sürdürmüştür. Bu çeşitlenmelerden biri olan deniz güvenliği ise yalnızca askerî güvenlikle sınırlı olmayan; enerji güvenliği, ekonomik ve çevre güvenliğini de kapsayan çok boyutlu bir alanı ifade etmektedir. Türkiye'nin deniz stratejisinin önemli bir parçası olan Karadeniz, jeopolitik konumu, kıyıdaş devletler arasındaki tarihsel rekabet ve enerji geçiş yolları nedeniyle hem bölgesel hem de küresel güvenlik mimarisinde stratejik bir yere sahiptir. Soğuk Savaş sonrasında görece sakin bir dönem geçiren Karadeniz, 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna savaşıyla ciddi bir güvenlik bunalımı yaşamaktadır. Bu çerçevede çalışma, Rusya-Ukrayna savaşının Karadeniz güvenliğine nasıl etki ettiği ve Türkiye'nin bu süreçte nasıl bir politika izlediği sorusuna yanıt aramaktadır. Savaş, Karadeniz'in güvenliğinde yalnızca askerî değil, ekonomik boyutlarıyla da ciddi sarsıntılara neden olan çok boyutlu bir güvenlik krizini tetiklemiştir. Türkiye ise her ne kadar bir NATO üyesi olsa da savaş boyunca ittifakın genel tutumuyla çelişmeyen, ancak ondan bağımsız, kontrollü ve temkinli bir denge politikası izlemektedir. Bu politika hem Ukrayna ile ilişki ve iş birliğini sürdürmeyi hem de Rusya'yı provoke etmekten kaçınmayı esas almaktadır. Ayrıca, çalışma Rusya-Ukrayna savaşının Karadeniz güvenliğine ağır bir darbe vurmasına ve küresel ölçekte ekonomik zararlara neden olmasına rağmen, Türkiye'nin bölgedeki stratejik önemini artırdığını ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deniz Güvenliği, Karadeniz Güvenliği, Rusya-Ukrayna Savaşı

ABSTRACT

Security has historically been one of the fundamental priorities for individuals, communities, and states. Although it has evolved and diversified over time, its central importance has remained constant. Among these diversifications, Maritime security is a multidimensional concept that includes not only military security but also energy, economic, and environmental security. As an important part of Türkiye's maritime strategy, the Black Sea holds strategic significance in both regional and global security architecture due to its geopolitical location, historical rivalry among littoral states, and its role as a major energy transit corridor. While the Black Sea experienced a relatively calm period following the Cold War, it has been facing a severe security crisis since the outbreak of the Russia-Ukraine war in 2022. Within this framework, the study seeks to answer how the Russia-Ukraine war has impacted Black Sea security and what policies Türkiye has pursued during this period. The war has triggered a serious security crisis in the region, involving both political and economic dimensions. Although Türkiye is a NATO member, it has pursued a cautious and balanced policy of strategic equilibrium throughout the conflict, independent, yet not conflicting with the alliance's overall stance. This policy aims to maintain cooperation with Ukraine while avoiding direct provocation of Russia. Furthermore, the study contends that, despite the significant deterioration of Black Sea security and the global economic consequences of the war, Türkiye's strategic relevance in the region has grown.

Keywords: Maritime Security, Black Sea Security, Russia-Ukraine War

Geliş Tarihi/Received 06.06.2025
Kabul Tarihi/Accepted 29.06.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2025

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Ekrem OK

E-mail: ekremok.erez@gmail.com

Cite this article

Ok, E. (2025). The Black Sea in the Context of Maritime Security: Risks and Threats in the Wake of the Russia-Ukraine War. *Journal of International Relations Studies*, 5(1), 40-52.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Güvenlik, ilk çağlardan günümüze kadar bireylerin, toplulukların ve devletlerin temel öncelikleri arasında yer almıştır. Tarihsel süreç içerisinde güvenlik anlayışı çeşitli değişimlere uğramış olsa da bu öncelikli konumunu hiçbir zaman kaybetmemiştir. Güvenlik paradigması zamanla dönüşmüş; özellikle 20. yüzyılın son on yılında, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte köklü bir dönüşüm geçirmiştir. Bu dönemde, iki süper güç arasındaki güç rekabetine dayanan Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte, yalnızca devlete odaklanan ve askerî tehditleri esas alan geleneksel güvenlik anlayışı; çok boyutlu, çok aktörlü ve karmaşık bir yapıya evrilmiştir. Artık savaşın aktörleri, alanları ve biçimleri net sınırlarla tanımlanamaz hâle gelmiş; askerî güvenliğin yanı sıra çevresel, ekonomik, insani, siber ve toplumsal güvenlik de ulusal ve uluslararası güvenliğin temel unsurları arasında yer almaya başlamıştır.

Tehditlerin sınır tanımayan yapısı, çatışma alanlarının belirginliğini yitirmesi ve ulusal ile uluslararası güvenlik arasındaki ayrımın belirsizleşmesi, güvenlik anlayışında yaşanan en köklü dönüşüm olarak öne çıkmaktadır. Tehdit türlerindeki değişim, beraberinde bu yeni tehditlere karşı yeni savunma stratejilerini de getirmiştir. Örneğin, kritik devlet altyapılarına yönelik bir siber saldırıya ya da dış kaynaklı finansal manipülasyonlara geleneksel askerî yöntemlerle karşılık vermek mümkün değildir. Farklı tehditlerin farklı dinamikler taşıması, güvenlik stratejilerinin de tehditlerin niteliğine göre çeşitlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle her tehdit türü, geleneksel yöntemlerle değil, kendi doğasına uygun özel stratejilerle karşılanmalıdır. Bu bağlamda devletler, tehdidin niteliğine göre uygun savunma yöntemleri geliştirme yoluna gitmiştir. Karabulut (2009, s. 7), küreselleşme sürecinin güvenlik olgusunu çok taraflı (devlet dışı aktörleri de içeren), çok boyutlu (askerî, ekonomik, sosyal ve çevresel unsurları kapsayan) ve karmaşık (tehdit kaynaklarının tespiti ve bertaraf yöntemlerinin belirsiz olduğu) bir alan hâline getirdiğini ifade etmektedir.

Deniz güvenliği ise, yalnızca askeri tehditlere karşı stratejik hakimiyet için değil, aynı zamanda Soğuk Savaş sonrası güvenlik anlayışında öne çıkan, enerji güvenliği, ticaret yollarının sürekliliği, gıda tedarik zincirlerinin korunması ve çevresel tehditlerle mücadele gibi pek çok kapsayan çok boyutlu bir alanı ifade etmektedir. Bu çok boyutlu yapısı nedeniyle, deniz güvenliği kavramının önemi Soğuk Savaş sonrası dönemde daha da artmıştır. Bu dönüşüm çerçevesinde, deniz güvenliği sadece askeri değil, ekonomik ve stratejik yönleriyle de güvenlik politikalarının merkezinde yer almaya başlamıştır. Özellikle Karadeniz gibi jeopolitik açıdan hassas bölgelerde deniz güvenliği, yalnızca kıyıdaş ülkeleri değil; aynı zamanda bölgesel ve küresel aktörleri de doğrudan ilgilendiren kritik bir mesele hâline gelmiştir.

Karadeniz, jeopolitik konumu, kıyıdaş devletler arasındaki tarihsel rekabet ve enerji taşımacılığı açısından hem bölgesel hem de küresel güvenlik mimarisi içerisinde stratejik bir konuma sahiptir. Soğuk Savaş süresince görece sınırlı bir ilgiye mazhar olan Karadeniz, Soğuk Savaş sonrasında yalnızca stratejik değil; enerji güvenliği, gıda güvenliği, deniz ticareti ve ulaşım gibi çeşitli alanlarda da önem kazanan bir bölge hâline gelmiştir. Bu özelliğiyle Karadeniz, yalnızca kıyıdaş ülkeleri değil; bölge dışı aktörleri de doğrudan etkileyen bir coğrafya konumundadır. Bu nedenle, bölgede barış ve güvenliğin sağlanması hem bölgesel hem de küresel istikrar açısından büyük önem arz etmektedir. Nitekim 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı ile Karadeniz'de barışın bozulmasının olumsuz etkileri yalnızca bölge ülkeleriyle sınırlı kalmamış; gıda arzı, enerji tedariği ve deniz ulaşımı gibi alanlarda birçok ülkeyi doğrudan ya da dolaylı biçimde etkilemiştir. Söz konusu savaş, yalnızca iki ülke arasında yaşanan bir çatışma olmanın ötesine geçmiş; Karadeniz'in güvenliğini doğrudan etkileyerek geniş bir etki alanı oluşturmuştur. ABD Avrupa Kuvvetleri eski komutanı Emekli Korgeneral Ben Hodges (2021)'in de ifade ettiği üzere "Karadeniz'de olan Karadeniz'de kalmamıştır".

Bu çalışma, deniz güvenliği kavramı çerçevesinde Karadeniz güvenliğinin önemini ve bu bölgenin Türkiye açısından taşıdığı stratejik değeri ortaya koyarak, Rusya-Ukrayna savaşının Karadeniz güvenliğine nasıl etki ettiği ve Türkiye'nin bu süreçte nasıl bir politika izlediği sorusuna yanıt aramaktadır. Bu doğrultuda, ilk bölümde denizlerin önemi, deniz güvenliği kavramı ve deniz güvenliğine yönelik tehditler ele alınacaktır. İkinci bölümde Karadeniz güvenliğinin yapısı ile Türkiye'nin Karadeniz stratejisi değerlendirilecek; üçüncü bölümde ise Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Karadeniz güvenliğine etkileri, Türkiye'nin bu yeni risk ve tehditlere karşı benimsediği politikalar ile bu politika tercihlerinin ardındaki dinamikler incelenecektir. Son bölümde ise ulaşılan bulgular tartışılarak genel bir değerlendirme sunulacaktır. Çalışma, nitel bir yaklaşımla yürütülmüş olup; analiz sürecinde uluslararası kuruluşlara ait güvenlik belgeleri, resmi raporlar ve mevcut akademik literatür temel alınmıştır.

Deniz Güvenliği: Kavram, Stratejik Önem ve Temel Tehditler

Denizlerin Stratejik Önemi ve Deniz Güvenliği

Denizler, geçmişten günümüze, devletlerin ekonomik, siyasi ve askeri çıkarları açısından stratejik önem arz eden doğal alanlardır. Tarihsel olarak denizlerin iki temel işlevi, onları vazgeçilmez kılmıştır: İlki, birer iletişim ve ulaşım yolu olmaları; ikincisi ise hem canlı hem de cansız kaynaklar bakımından zengin doğal kaynak hazinesi olmalarıdır. Açık deniz yolları, küresel ticaretin ana güzergâhlarını oluşturmakta; deniz taşımacılığı ise büyük hacimli yüklerin tek seferde taşınabilmesine olanak tanınması, güvenilirliği ve ekonomikliği nedeniyle en çok tercih edilen ulaşım yöntemi olarak öne çıkmaktadır. Nitekim deniz taşımacılığı, hava yoluna göre 14, kara yoluna göre 7, demir yoluna göre ise 3,5 kat daha ucuzdur (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 2015). Öte yandan denizler, barındırdığı canlı kaynaklar (balıkçılık, deniz ürünleri) ve cansız kaynaklar (petrol, doğal gaz, maden rezervleri) açısından da hayati önem taşımaktadır. Tüm bu işlevleriyle denizler, tarih boyunca bu avantajlara sahip olmak isteyen güçleri kendine çekmiş; denizler üzerinde egemenlik kurmak, devletler arası rekabetin temel unsurlarından biri hâline gelmiştir. Denizlere hâkim olmak, yalnızca coğrafi bir hakimiyeti değil, aynı zamanda ekonomik ve politik güç sahibi olmanın da anahtarı olarak görülmüştür. Nitekim deniz hakimiyetinin güç dengeleri açısından son derece önemli olduğunu savunan Alfred Thayer Mahan'ın "deniz hâkimiyeti" teorisi, denizler üzerindeki egemenliğin güç dengeleri açısından önemini ortaya koymaktadır. Mahan, bir devletin ekonomik hâkimiyetinin, ticaret yollarını denetlemesine; bu denetimin ise denizler ve okyanuslar üzerinde hâkimiyet kurmasına bağlı olduğunu savunur (Mahan, 2011).

Denizlerin taşıdığı stratejik önemin doğal bir uzantısı olarak, deniz güvenliği, diğer güvenlik türlerinden farklı ve çok boyutlu bir konumda yer almaktadır. Tarihsel süreç içerisinde, bölgesel ya da küresel ölçekte liderlik amaçlayan devletler, bu amaca ulaşmanın en önemli aşamalarından birinin etkili bir deniz gücüne sahip olmak olduğunu kavramışlardır. Bu bağlamda, denizleri kontrol edebilen ve aynı zamanda güçlü bir deniz ticaret filosuna sahip olan devletlerin, küresel ekonomik sistemde daha etkin bir rol üstlenebileceği değerlendirilmiştir (Kurul, 2014, s. 355). Deniz güvenliği, askerî güvenlik gibi tarihsel kökleri oldukça derin olan, yerleşik bir güvenlik alanıdır. Bu tarihsel süreklilik içerisinde deniz güvenliğinin ekonomik boyutu belirleyici bir rol oynamaktadır. Tarih boyunca deniz güvenliği ve hakimiyeti devletlerin askeri ve ekonomik çıkarlarını koruma ve sürdürmede kritik bir işlev görmüştür (Bueger, 2015, s. 161). Günümüzde ise deniz güvenliği yalnızca askerî ve ekonomik çıkarların korunmasıyla sınırlı kalmamakta; enerji güvenliğinden çevresel sürdürülebilirliğe, insani güvenlikten kıyı topluluklarının korunmasına kadar uzanan çok boyutlu bir güvenlik alanını ifade etmektedir. Deniz alanlarındaki enerji altyapılarının güvenliği, yasa dışı balıkçılık ve deniz kirliliği gibi çevresel tehditlerle mücadele, düzensiz göç gibi insani krizlerin yönetimi ve deniz ticaret yollarının güvenliğinin sağlanması, modern deniz güvenliği anlayışının temel unsurlarını oluşturmaktadır.

Her ne kadar deniz güvenliğini tanımlamak güç olsa da Bueger ve Edmunds, (2024, ss. 2, 3) tüm tanımlarda deniz güvenliğinin üç temel boyutunun ortak olduğuna dikkat çeker. Birincisi, devletler arası boyut olup deniz sınırları, kontrol bölgeleri ve deniz kaynakları üzerindeki anlaşmazlıklar gibi devletler arası güvenlik sorunlarını kapsar. İkinci boyut, deniz terörizmidir ve terörist grupların saldırı, finansman veya operasyonel rotalar için deniz alanlarını istismar etmelerini ifade eder. Üçüncü boyut ise "mavi suçlar" olarak adlandırılan ve deniz korsanlığı, deniz ulaşımına yönelik saldırılar, insan ve yasa dışı mal kaçakçılığı, yasa dışı balıkçılık ile deniz kirliliği gibi okyanus ekosistemlerine ciddi zarar veren çevre suçlarını kapsayan uluslararası organize suçlardır. Deniz güvenliğini dar anlamda birinci ve ikinci boyutlardaki tehditlerin, geniş anlamda ise bu tehditlere ek olarak üçüncü boyuttaki tehditlerin de bulunmaması olarak tanımlamak mümkündür.

Askerî güvenlikten farklı olarak deniz güvenliği, Soğuk Savaş sonrası dönemde küreselleşmenin etkisiyle daha da önemli hâle gelmiştir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından küresel ticarete yaşanan eşi benzeri görülmemiş büyüme, denizyolu taşımacılığının da büyük ölçüde artmasına neden olmuştur. Günümüzde küresel ticaretin yaklaşık %80'i denizler üzerinden yürütülmektedir (Helmick, 2008, s. 16; Kismartini vd., 2024, s. 2; UN Trade and Development, 2025). Bu yüksek düzeydeki ticari hareketlilik, sadece ekonomik refah açısından değil, aynı zamanda güvenlik açısından da önemlidir. Zira bu yoğun ticaret ağı, taraflar arasındaki karşılıklı bağımlılığı artırırken; deniz yollarının güvenliğine yönelik hassasiyeti de yükseltmekte ve devletlerin dış politika önceliklerinin şekillenmesinde etkili olmaktadır (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 2015, s. 6).

Denizlerin sunduğu ekonomik, stratejik ve coğrafi avantajlar yalnızca devletlerin değil, devlet dışı aktörlerin de ilgisini çekmiştir. Günümüzde denizler, mallara ve kişilere yönelik saldırılar, terör eylemleri, kaçakçılık faaliyetleri ve kitlesel yıkım potansiyeli taşıyan silahların taşınması gibi çeşitli tehditler açısından elverişli bir ortam sunmaktadır. Özellikle 11 Eylül 2001 saldırılarının ardından deniz güvenliği, küresel güvenlik gündeminde öncelikli bir konu hâline gelmiştir. Günümüzde, bir

nakliye konteynerine gizlenmiş nükleer ya da radyolojik bir silahla gerçekleştirilebilecek olası bir saldırı; stratejik öneme sahip bir boğazın veya limanın gemi batırılarak bloke edilmesi; ya da limanlarda bulunan tehlikeli yük tankerlerine yönelik saldırılar, dünyanın 11 Eylül sonrasında karşılaştığı yeni nesil güvenlik tehditleri olarak karşımıza çıkmıştır (Helmick, 2008, s. 16).

Bu tür yeni nesil tehditlerin ortaya çıkması, 11 Eylül sonrasında birçok ülkenin ve uluslararası örgütün deniz güvenliği alanında yeni adımlar atmasına neden olmuştur. Bu çerçevede, Avrupa Birliği ve Afrika Birliği gibi bölgesel örgütlerin yanı sıra pek çok ülke, ulusal deniz güvenliği stratejilerini oluşturmuştur. NATO ise 2011 yılında yayımladığı Ortak Deniz Stratejisi (Alliance Maritime Strategy) belgesiyle deniz güvenliğini temel hedeflerinden biri olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde, Uluslararası Denizcilik Örgütü'ne (IMO) bağlı Deniz Güvenliği Komitesi (Maritime Safety Committee), görev tanımını genişleterek deniz güvenliğini öncelikli alanlar arasında konumlandırmıştır (Bueger, 2015, s. 159).

Diğer yandan, deniz güvenliği hem enerji hem de çevre güvenliğini içeren çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Artan küresel enerji talebi, devletleri açık denizlerdeki enerji rezervlerini keşfetmeye yönlendirmektedir. Günümüzde birçok ülke, enerji ihtiyacının önemli bir bölümünü denizlerden karşılamaktadır. Örneğin, ABD'nin petrol ve doğalgaz ihtiyacının %25'i açık deniz kaynaklarından sağlanmaktadır (American Petroleum Institute, 2025; Benny, 2019, s. 1). Öte yandan, ham petrol ve doğalgaz taşımacılığında deniz yolu hâlen en yaygın ve etkin yöntemdir; dünya genelinde petrolün yaklaşık %60'ı, doğalgazın ise %25'i denizler üzerinden taşınmaktadır. Bu çerçevede, Hürmüz Boğazı, Malakka Boğazı, Süveyş Kanalı, Babül Mendep Boğazı, Danimarka Boğazları, Türk Boğazları ve Panama Kanalı gibi stratejik noktalar, küresel enerji güvenliği açısından kritik öneme sahiptir (Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, 2015, s. 21; U.S. Energy Information Administration, 2024). Nitekim 24 Mart 2021'de "Ever Given" adlı yük gemisinin Süveyş Kanalı'nda karaya çarpması sonucu kanalın altı gün boyunca kapanması, küresel ticarete milyarlarca dolarlık kayba neden olmuştur (BBC, 2021; TRT Haber, 2021). Enerji ticaretinin artmasıyla birlikte, denizler ve dolayısıyla deniz güvenliği çok daha kritik bir hâle gelecektir.

Enerji güvenliğinin yanı sıra deniz güvenliğini doğrudan ilgilendiren bir diğer alan da çevre güvenliğidir. Deniz güvenliğine yönelik tehditler, aynı zamanda ekosistemin canlı ve cansız unsurları için de tehdit oluşturmaktadır. Denizlerde gerçekleşen saldırılar, sığınmacı hareketliliği, yasa dışı balıkçılık faaliyetleri, çok tehlikeli malların ve maddelerin taşınması (Klein vd., 2009, s. 23) gibi durumlar yalnızca deniz güvenliğini değil; aynı zamanda çevresel güvenliği de tehdit etmektedir. Bu bağlamda deniz güvenliği aynı zamanda çevresel de bir meseledir.

Deniz Güvenliğine Yönelik Tehditler

Deniz güvenliğini tehdit eden unsurlar üç temel başlık altında incelenebilir: devlet kaynaklı tehditler, devlet dışı aktör kaynaklı tehditler ve doğal tehditler. İlk gruba, özellikle düşman ya da düşmanca niyet taşıyan devletlerin oluşturduğu tehditler meydana getirir. İkinci grupta ise terörizm, korsanlık, deniz haydutluğu, kaçakçılık, yasa dışı balıkçılık gibi devlet dışı aktörlerin oluşturduğu tehditler yer almaktadır. Üçüncü tehdit kategorisini ise tsunami, deprem ve kasırga gibi insan kontrolü dışında gerçekleşen doğal afetler oluşturmaktadır. Ancak bu üçlü sınıflandırma içinde, yalnızca ilk iki grup devletlerin doğrudan müdahale edebileceği ve deniz güvenliğini sağlamak adına mücadele yürüttüğü tehdit alanlarıdır.

Korsanlık ve deniz haydutluğu genellikle ekonomik kazanç amacıyla yürütülürken, deniz terörizmi daha çok siyasi amaçlarla motive edilmektedir. Korsanlar ve deniz haydutları, odağın kendilerinde olmasını istemedikleri için dikkat çekmekten kaçınırlar ve ticaret akışından faydalandıkları için ticaretin devam etmesini isterler. Buna karşılık terörist gruplar, eylemlerinin geniş kitleler tarafından duyulmasını ve kamuoyunda korku yaratmasını hedefler; bu nedenle mümkün olan en fazla zararı vermeyi amaçlarlar (Psarros vd., 2009, ss. 149,150). Korsanlık, günümüzde yasadışılık ifade etmesine rağmen, tarihsel olarak ilk kez devletlerin doğrudan desteğiyle ortaya çıkmıştır. Özellikle Orta Çağ'ın sonlarına doğru, resmi donanmalara sahip olmayan devletler, bazı özel gemilere silahlı gemi kullanma yetkisi anlamına gelen "letter de marque / commission en course" vererek bu gemileri savaş zamanlarında bir tür taşeron güç olarak kullanmaya başlamıştır. Bu belgeye sahip olan gemilere "korsan" denilirken, devletin yetkilendirmediği benzer faaliyetlerde bulunan gemiler "deniz haydudu" olarak adlandırılmıştır. Yani korsanlık terimi başlangıçta, devlet adına hareket eden özel silahlı deniz araçlarını tanımlamak için kullanılmıştır. Ancak zamanla bu yetkilendirilmiş korsanların devlet çıkarlarının dışına çıkarak kendi çıkarlarına hizmet etmeye başlamaları ve devletlerin bu faaliyetleri denetleyemez hâle gelmesi üzerine, korsanlık 1856 tarihli Paris Deklarasyonu ile uluslararası hukukta yasaklanmıştır (Doğru, 2017, s. 554).

Deniz haydutluğu ise korsanlıktan farklı olarak, genellikle yoğun deniz ticaret yolları üzerinde ve denetimin zayıf olduğu bölgelerde ortaya çıkan bir tehdittir. Deniz haydutluğu gemilerin taşıdığı insanlara ya da onların eşyalarına karşı kişisel çıkar amacıyla düzenlenen saldırıları ifade etmektedir. Günümüzde bu tehdit, özellikle deniz ve kara sınırlarında etkin denetim sağlayamayan; devlet otoritesinin zayıf ya da tamamen çöktüğü coğrafyalarda yoğunlaşmaktadır. Ayrıca deniz haydutluğu, artık yalnızca para veya değerli eşyalara yönelik değil; gelişmiş teknolojik imkânlardan faydalanarak gemilerin yüklerine veya doğrudan geminin tamamına yönelik saldırıları da içermektedir. Gelişen teknolojiler sayesinde daha organize hareket eden bu yapılar, ele geçirdikleri gemileri değiştirip sahte tescil ve konşimentolarla yasal gibi göstererek satışa sunabilecek kadar karmaşık yöntemler kullanabilmektedirler (Doğru, 2017, ss. 557–559).

Terörizm ise tarihsel olarak değerlendirildiğinde, denizlerin terör örgütleri tarafından daha az tercih edilen bir eylem alanı olduğu görülmektedir. Deniz hedeflerine yönelik saldırılar, tüm uluslararası terör eylemleri içinde oldukça sınırlı bir yer tutmaktadır. Bu durumun başlıca nedenlerinden biri, terör örgütlerinin genellikle kıyı bölgelerinde yerleşmiş olmaları ve fiziksel güçlerini deniz hedeflerine uzatabilecek kaynağa sahip olamamalarıdır. Deniz ortamında terör eylemi gerçekleştirmek, teröristlerin belirli düzeyde denizcilik yeteneklerine, uygun deniz araçlarına ve saldırı silahlarına sahip olmasını gerektirir. Ayrıca, karaya konuşlanmamış bir çevreden operasyon yürütebilmeleri için denizaltı ve su üstü imha teknikleri gibi bazı uzmanlık gerektiren kabiliyetlere de hâkim olmaları gerekir. Bunlar yerine teröristler denenmiş, test edilmiş, başarı şansı daha yüksek, sonuçları daha öngörülebilir eylem tarzlarını tercih etmektedirler (Chalk, 2008, ss. 19, 20).

Her ne kadar denizler kara kadar elverişli bir operasyon ortamı sunmasa da son yıllarda denizlerde gerçekleşen terör saldırılarında artış gözlemlenmektedir. Chalk (2008, ss. 21–26)'a göre bu eğilimin arkasında birkaç temel neden bulunmaktadır. Bunlardan ilki, yetersiz kıyı gözetimi, eksik liman güvenliği ve denizlerdeki potansiyel hedef sayısının fazlalığıdır. İkinci neden, deniz sporlarına yönelik uzmanlaşmış ticari kuruluşlarca verilen eğitimlerin terörist gruplar tarafından kötüye kullanılabilmesidir. Örneğin, Endonezya merkezli silahlı Selefi örgüt Jemaah Islamiyah üyelerinin scuba diving kurslarına katıldığı bilinmektedir. Üçüncü olarak, deniz saldırılarının ekonomik istikrarsızlık yaratma potansiyelidir. Her ne kadar küresel ticaretin uzun dönemli durması mümkün olmasa da terör eylemleri bölgesel ve geçici krizlere yol açabilmektedir. 2002'de gerçekleşen Limburg saldırısı yalnızca üç kişinin ölümüne yol açmasına rağmen, Basra Körfezi'ndeki uluslararası ticareti geçici olarak felce uğratmıştır. Dördüncü neden, yolcu gemileri ve feribotlar gibi düşük güvenlikli sivil hedeflerin, terörist gruplar tarafından kolay erişilebilir ve sembolik nitelikte hedefler olarak görülmesidir. 2004'te Ebu Seyyaf örgütü tarafından gerçekleştirilen Denizlerde yapılmış en kanlı saldırı olarak kaydedilen "SuperFerry 14" saldırısı bu eğilimin açık bir örneğidir. Son olarak büyüyen konteyner taşımacılığı sisteminin, terörist grupların silah, mühimmat ve personel ihtiyaçları için uygun kaynak olarak görülmesidir. Tüm bu nedenler, denizlerde artan güvenlik risklerinin devletler ve uluslararası toplum tarafından daha fazla ciddiyetle ele alınmasını ve deniz güvenliğine yönelik önlemlerin güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Karadeniz Güvenliği ve Türkiye'nin Karadeniz Stratejisi

Karadeniz, tarih boyunca büyük güçler arasında egemenlik mücadelesine sahne olmuş, siyasi ve stratejik açıdan önemini her zaman koruyan bir bölge olagelmıştır. Her ne kadar Karadeniz'in sınırları belirli olsa da, Karadeniz Bölgesi'nin coğrafi kapsamına ilişkin ortak bir mutabakat bulunmamaktadır. Dar anlamda bölge, Karadeniz'e kıyıdaş ülkeler olan Bulgaristan, Gürcistan, Romanya, Rusya, Türkiye ve Ukrayna'yı; geniş anlamda ise bu ülkelere ek olarak Moldova, Ermenistan ve Azerbaycan'ı da içermektedir (Koçer, 2007, ss. 196, 197). Bölge, tarih boyunca Antik Yunan'dan Roma'ya Bizans'tan Osmanlı'ya, Çarlık Rusya'dan Sovyetler Birliği'ne kadar birçok büyük gücün rekabetine sahne olmuştur. Bu güçler kimi zaman birbirleriyle, kimi zaman da dönemin diğer etkili güçleriyle bölge üzerindeki hâkimiyet için mücadele etmiştir (Cross, 2015, s. 164). Karadeniz kıyıları boyunca uzanan tarihî ticaret yolları, bölgeyi Avrupa, Kafkasya ve Asya arasında doğal bir geçiş noktası hâline getirmiş; günümüzde ise bu konum daha da stratejik bir önem kazanmıştır. Avrupa Birliği'nin Rusya'ya yönelik fosil yakıt yaptırımları sonrasında Karadeniz'in güneyi, Rus ihracatı açısından kritik bir rota haline gelmiş; aynı zamanda Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında Avrupa, Akdeniz ve Kuzey Afrika'ya ulaşan ticaret akışlarının merkezinde yer almıştır (Isachenko ve Swistek, 2023, s. 2).

Soğuk Savaş boyunca Karadeniz, büyük güçlerin güvenlik öncelikleri arasında görece arka planda kalmıştır. Ancak bölgenin güvenlik dinamiklerini köklü biçimde dönüştüren iki gelişme, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve 11 Eylül 2001 tarihli terör saldırıları olmuştur. Soğuk Savaş'ın bitişiyle birlikte Karadeniz'e kıyısı olan ülkeler bağımsızlıklarını kazanmış, bu ülkelerin

NATO ve Avrupa Birliği ile yakınlaşması Batı'nın bölgeye erişimini mümkün kılmıştır. Diğer yandan 11 Eylül saldırıları ise ABD'nin güvenlik önceliklerini değiştirmiş, Orta Doğu, Orta Asya ve Afganistan'a odaklanan Washington, bu coğrafyalara ulaşımında stratejik bir geçit niteliği taşıyan Karadeniz'in önemini yeniden keşfetmiştir. Günümüzde Karadeniz'in güvenlik dinamikleri, dört ana aktörün politikaları doğrultusunda şekillenmektedir: Avrupa Birliği, ABD, Rusya ve Türkiye (Özdamar, 2010, s. 342).

AB'nin bir Karadeniz aktörü haline gelmesi, Bulgaristan ve Romanya'nın 2007 yılında Birliğe katılmasıyla birlikte mümkün olmuştur. Bu genişleme AB'yi doğrudan Karadeniz'e kıyıdaş bir örgüt haline getirmiştir. AB'nin Karadeniz'e yönelik politikaları iki temel öncelik etrafında şekillenmektedir: enerji güvenliği ve bölgesel istikrarın teşviki. Karadeniz bölgesi, Hazar Denizi, Orta Asya ve Orta Doğu'nun bazı bölgelerinden hidrokarbon kaynaklarının Avrupa'ya güvenli biçimde ulaştırılması kilit bir koridor olması nedeniyle AB'nin enerji güvenliğinde stratejik ve hayati bir öneme sahiptir. Öte yandan AB, Sovyet sonrası devletlerin istikrarını Avrupa güvenliği açısından kritik görmekte; bu nedenle söz konusu ülkelerin siyasal ve kurumsal dönüşüm süreçlerini desteklemektedir (Neset vd., 2021, s. 31; Özdamar, 2010, ss. 343, 344)

Soğuk Savaş döneminde Karadeniz'e görece sınırlı bir ilgi gösteren ABD, 11 Eylül saldırılarının ardından değişen güvenlik politikalarıyla doğrultusunda bölgeye daha fazla odaklanmaya başlamıştır. Bu tarihten itibaren ABD, Avrupa ile Ortadoğu arasında stratejik bir geçiş noktası olarak konumlanan Karadeniz'i, Ortadoğu'daki gelişmeleri takip etmek ve kontrol edebilmek açısından kritik bir alan olarak değerlendirmeye başlamıştır (Çelikpala, 2010, ss. 10–13; Özdamar, 2010, s. 344). ABD, Rusya ve Orta Doğu'daki askeri faaliyetleri izleyebilmek amacıyla Karadeniz'i radar istasyonları, askeri üsler ve keşif uçakları aracılığıyla gözetleme merkezi olarak kullanma eğilimindedir (Koçer, 2007, s. 200). Ancak bölgeye coğrafi olarak uzak bir konumda bulunan ABD, Karadeniz'deki etkisini doğrudan değil, büyük ölçüde NATO aracılığıyla sürdürme stratejisi benimsemektedir. Bölgedeki üç NATO ülkesinden biri olan Türkiye, diğerlerinden farklı olarak, ABD'nin NATO aracılığıyla Karadeniz'deki varlığını artırmasına temkinli yaklaşmakta ve bölgesel liderliğini korumak adına NATO adına hareket etme sorumluluğunu büyük ölçüde kendisinin üstlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Türkiye bölgeye kıyıdaş olmayan dış aktörlerin bölgeye müdahil olmasına temkinli yaklaşmaktadır.

NATO'nun Karadeniz'e kıyısı bulunan üç üyesi olan Türkiye, Romanya ve Bulgaristan, Karadeniz güvenliğine ilişkin tutumlarında birbirinden farklı pozisyonlar benimsemektedir. Romanya, NATO'nun Karadeniz'deki askerî varlığının güçlendirilmesini kararlılıkla savunurken; Bulgaristan daha temkinli ve çekimser bir yaklaşım sergilemektedir. Türkiye ise kıyıdaş olmayan güçlerin bölgeye müdahil olmasına karşı net bir politika izlemektedir. Türkiye, bölgede kıyıdaş olmayan güçlerin rolünü sınırlı tutmakta kararlı olup, NATO adına yürütülecek faaliyetlerde ise liderliği bizzat üstlenme eğilimindedir (Vorotnyuk, 2025, s. 21).

Soğuk Savaş sonrasında küresel rekabet gücü zayıflayan Rusya, dış politikasında önceliği “yakın çevre” (near abroad) olarak adlandırdığı eski Sovyet cumhuriyetleri üzerindeki nüfuzunu pekiştirme politikasıyla sınırlı tutmuştur (Özdamar, 2010, s. 342). Bu doğrultuda Karadeniz, her zaman sahip olduğu stratejik önemini korumakla birlikte, Moskova'nın bölgesel güvenlik vizyonunda yeniden merkezî bir konuma gelmiştir. Moskova, Karadeniz'de Batı etkisinin ve özellikle NATO'nun askerî varlığının artmasını, bölgedeki çıkarlarına yönelik en ciddi tehditlerden biri olarak görmektedir. Rusya'nın Karadeniz politikası; bölgedeki statüsünü korumayı, kendi inisiyatifi dışında geliştirilen enerji projelerini engellemeyi, Batı yanlısı askerî ittifakların güçlenmesini önlemeyi ve bölge ülkelerinin NATO'ya yönelmesini durdurmayı hedeflemektedir (Çelikpala, 2010, s. 9).

Karadeniz kıyıdaşları arasında Rusya'nın artan askerî varlığını dengeleyebilecek kapasiteye sahip en güçlü bölgesel aktör olarak öne çıkan Türkiye, Karadeniz politikasını büyük ölçüde bölgedeki statükonun korunması üzerine inşa etmektedir (Çelikpala, 2010, s. 12; Cross, 2015, s. 166; Özdamar, 2010, s. 345). Ankara, bölgedeki güvenlik mimarisinin kıyıdaş devletler tarafından şekillendirilmesi gerektiğini savunmakta; bölge dış aktörlerin -NATO üyesi olsalar dahi Karadeniz'e kıyısı olmayan ülkelerin- askerî varlıklarını artırmalarına karşı çıkmaktadır. Türkiye'nin bu yaklaşımı, yalnızca bölgesel liderlik iddiasından değil, bir diğer Karadeniz politikası olan Rusya'yı kışkırtmama arzusundan da kaynaklanmaktadır (Isachenko ve Swistek, 2023, s. 18).

Türkiye'nin Karadeniz politikasının ana omurgasını 1936 tarihli Montrö Boğazlar Sözleşmesi oluşturmaktadır (Koçer, 2014, s. 274). Türkiye tarafından uzun süredir istikrarlı ve titiz biçimde uygulanan bu sözleşme, Türk Boğazları üzerinden Karadeniz'e geçişi düzenlemekte ve Karadeniz'in güvenlik mimarisinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Montrö, barış zamanında, ticaret

gemileri için serbest geçişi garanti altına alırken; Karadeniz’e kıyıdaş olmayan devletlerin savaş gemilerine ise tonaj (30.000 ton, bazı durumlarda en fazla 45.000 ton) ve kalış süresi (en fazla 21 gün) açısından ciddi kısıtlamalar getirmektedir. Savaş zamanında ise geçiş kuralları, Türkiye’nin savaşa taraf olup olmamasına göre değişiklik göstermektedir (Köse, 2022; Montreux Convention Regarding the Regime of the Straits, 1936; Vorotnyuk, 2025). Türkiye açısından Montrö, yalnızca bir geçiş rejimi değil; aynı zamanda bölgesel dengeyi ve statükoyu koruyan bir güvenlik aracıdır.

Daha önce de değinildiği üzere, Türkiye’nin Karadeniz güvenliği konusundaki temel politikalarından biri, güvenliğin kıyıdaş ülkeler tarafından sağlanması gerektiği yönündedir (Koçer, 2014, s. 279). Bu çerçeve de Ankara, Bulgaristan ve Romanya’nın Montrö rejimi gevşetilerak Karadeniz’de ABD donanmasının kalıcı bir şekilde konuşlandırılmasına yönelik girişimlerine karşı çıkmaktadır. Türkiye hem Montrö düzeninin değişmesini istememekte hem de böyle bir değişikliğin bölgesel güç dengesini bozup Rusya’yı kışkırtabileceğini düşünmektedir (Özdamar, 2010, s. 345). Türkiye’nin bu temkinli yaklaşımı hem bölgesel gerilimin olmamasını istememesinden hem de kışkırtmama politikasının terk edilmesi durumunda Batı tarafından Rusya karşısında yalnız bırakılma endişesinden de kaynaklanmaktadır. Buna ek olarak, Türkiye’nin enerji ihtiyacının yaklaşık %60’ını Rusya’dan karşılaması, Ankara’nın Moskova ile ilişkilerde daha ihtiyatlı bir çizgi izlemesini zorunlu kılmaktadır (Cross, 2015, s. 166).

Rusya’nın ardından, bölgede NATO varlığının artmasını istemeyen ikinci ülke Türkiye’dir. Türkiye’nin NATO üyesi olması nedeniyle, NATO’nun bölgede zaten yeterli varlığa sahip olduğunu savunmaktadır. 2008’de, Gürcistan ile Rusya arasında savaşın patlak vermesinin ardından Ankara, ABD Donanması’na ait USNS Mercy ve USNS Comfort hastane gemilerinin Karadeniz’e girişine izin vermemiştir (Isachenko ve Swistek, 2023, s. 5). Türkiye’nin Karadeniz’de Batı bloğuyla paralel bir politika izlememesinin ardında, Soğuk Savaş sonrası dönemde Türkiye ile Batı arasındaki ilişkilerde yaşanan belirsizliklerin de önemli bir etkisi bulunmaktadır. 1989 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun Türkiye’nin üyelik başvurusunu reddetmesinin ardından Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte Türkiye’nin Batı dünyasındaki stratejik rolü sorgulanmaya başlanmış; bu da Türkiye’nin Batı ile olan ilişkilerinde uzun süreli bir belirsizlik ortamına yol açmıştır (Isachenko, 2023, s. 7).

Türkiye’nin Karadeniz stratejisinde çok taraflı işbirliği mekanizmaları da önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçeve de Türkiye’nin öncülük ettiği veya aktif rol üstlendiği Karadeniz Ekonomik işbirliği Örgütü (KEİ), Karadeniz Deniz işbirliği Görev Grubu (BLACKSEAFOR) ve Karadeniz Uyum Harekâtı (Operation Black Sea Harmony) gibi yapılar, Ankara’nın bölgesel güvenlik ve istikrar anlayışını yansıtan başlıca girişimlerdir. 1992 yılında 11 ülkenin katılımıyla kurulan KEİ, günümüzde 13 üye ülkeye ulaşmış ve ekonomik entegrasyonun yanı sıra diyalog platformu işlevi görmüştür (Isachenko, 2023, s. 7; Oktay, 2006, s. 160). BLACKSEAFOR, 1998’de Türkiye’nin girişimiyle Bulgaristan’ın Varna kentinde düzenlenen Karadeniz Deniz Kuvvetleri Komutanları Toplantısı’nda başlatılmış, Karadeniz Uyum Harekâtı ise 1 Mart 2004 tarihinde Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı tarafından hayata geçirilmiştir (Koçer, 2007, ss. 211–213; Ministry of Foreign Affairs, n.d.). Bu iki girişim, KEİ’nin güvenlik ve işbirliği alanındaki boşluğunu doldurmayı hedeflemektedir (Oktay, 2006, s. 167).

Karadeniz Güvenliğinde Yeni Tehdit: Rusya-Ukrayna Savaşı ve Türkiye

Rusya-Ukrayna savaşı, Karadeniz güvenliğinde uzun süredir biriken jeopolitik gerilimin açık bir çatışmaya dönüştüğü önemli bir kırılma noktasıdır. Karadeniz’de NATO ile evrelenme endişesi, Rusya açısından en önemli tehdit algılarından birini oluşturmaktadır. Moskova, Karadeniz’in bir “NATO gölü” haline gelmesini kendi ulusal güvenliğine doğrudan tehdit olarak görmekte ve bu doğrultuda gerektiğinde güç kullanmaktan çekinmemektedir. Nitekim 1992’de Moldova’da ayrılıkçı unsurların desteklenmesiyle başlayan müdahale siyaseti; 2008’de Gürcistan’a yönelik askerî müdahale ve 2014’te Kırım’ın ilhakı ile devam etmiş, 2022 yılında Ukrayna’ya karşı yürütölen topyekün savaşla yeni bir boyuta taşınmıştır (Hodges, 2021, s. 3). Hâlihazırda Rusya, Ukrayna ile savaşını sürdürmekte ve ülkenin doğusundaki bazı bölgeleri fiilen kontrol altında tutmaktadır (Bkz: şekil:1).

Rusya, Kırım’ın 2014’teki ilhakından sekiz yıl sonra, Ukrayna’ya yönelik yeni ve daha kapsamlı bir saldırı süreci başlatmıştır. 21 şubat 2022’de Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Ukrayna’nın doğusundaki Luhansk ve Donetsk adlı ayrılıkçı cumhuriyetlerin bağımsızlığını tanıdığını ilan etmiş ve ardından bu bölgelere “barış gücü operasyonları” yürötmek üzere Rus askerlerinin sevk edilmesini emretmiştir. Ertesi gün, Moskova ayrılıkçıların Donbass bölgesinin tamamı üzerindeki hak iddialarını tanımış; 24 şubat 2022’de ise kara, deniz ve hava unsurlarını kapsayan topyekün bir savaş başlatmıştır (Pedrozo, 2023, s. 2, 3). şubat 2022 ile Mayıs 2025 arasında, Rusya yaklaşık 250.000 askerî kayıp vermiş; yaralılarla birlikte bu sayı

950.000'e ulaşmıştır. Ukrayna tarafında ise ölü sayısı 40.000 ila 100.000 arasında değişirken, yaralılarıyla birlikte toplam kayıp 400.000'e ulaşmaktadır (Jones ve Riley McCabe, 2025, ss. 10–11). Toplamda yaklaşık 1,4 milyon askerî zayıatla Ukrayna'daki savaş, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde bölgenin gördüğü en ölümcül savaş haline gelmiştir.

Grafik 1:

Rusya -Ukrayna Savaşı, Haziran 2025

Kaynak: Jones ve Riley McCabe (2025)'den Türkçeleştirilmiştir.

2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısının ardından toplanan ilk zirvede, NATO Rusya'ya karşı pozisyonunu açık bir şekilde ortaya koymuştur. Haziran 2022'de Madrid'de düzenlenen bu zirvede kabul edilen yeni Stratejik Konsept belgesinde, Rusya "Müttefiklerin güvenliği ile Avrupa-Atlantik bölgesindeki barış ve istikrar için en önemli ve doğrudan tehdit" olarak tanımlanmış; Türkiye dahil tüm NATO üyeleri bu tanımlamayı oybirliğiyle kabul etmiştir (Isachenko, 2023, s. 5). Aslında NATO 2014'te Kırım'ın ilhakından bu yana adım adım Karadeniz bölgesindeki askerî varlıklarını kademeli olarak artırmış; özellikle hava sahasındaki görünürlüğünü pekiştirmiştir. Bu çerçevede NATO uçakları, "Air Policing" misyonu kapsamında Karadeniz hava sahasında, özellikle Romanya ve Bulgaristan üzerinde düzenli devriye uçuşları gerçekleştirmektedir. Ayrıca Romanya'daki ABD askerî varlığı, 2022 itibarıyla yaklaşık 3.000 personelle üç katına çıkmış durumdadır (Isachenko ve Swistek, 2023, s. 3).

Ankara ise Karadeniz'de Soğuk Savaşın sonra ermesinden bu yana benimsediği kendine özgü güvenlik yaklaşımını, Ukrayna savaşı sonrasında da sürdürmüştür. Türkiye, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısından dört gün sonra, 28 Şubat 2022'de Montrö Sözleşmesi'nin 19. maddesini uygulamaya koyduğunu duyurmuş ve savaşan taraflara ait gemiler de dahil olmak üzere tüm askeri gemilerin Boğazlardan geçişini engellemiştir. Dönemin Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, yaptığı açıklamada Türkiye'nin savaşın tarafı olan ülkelere Boğazlardan geçiş izni vermeyeceğini; ancak Karadeniz'e kıyıdaş devletlerin gemilerinin, üslerine dönmek kaydıyla geçiş yapabileceğini belirtmiştir (DW Türkçe, 2022; Naval News, 2022). Türkiye'nin bu

hamlesinden sonra 2014 beri neredeyse kesintisiz varlık gösteren NATO'nun bölgedeki deniz operasyonları büyük ölçüde durmuş, NATO'nun Karadeniz'deki varlığı kıyıdaş Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'ye ait deniz unsurlarıyla sınırlı kalmıştır (Isachenko ve Swistek, 2023, s. 4).

Türkiye'nin Rusya'ya yönelik tutumu, 2014 yılında Kırım'ın ilhakından bu yana büyük ölçüde değişmemiştir. Ankara, Batı bloğuyla tam bir eşgüdüm içinde hareket etmeyip Rusya'yı doğrudan karşısına alacak veya onu kışkırtacak adımlardan (yaptırımlar) kaçınırken (Vorotnyuk, 2025, s. 22) ve diyalogu sürdürmeye özen gösterirken; Kırım'ın ilhakını hâlâ yasadışı olarak değerlendirmekte (Anadolu Agency, 2024) ve Ukrayna ile askeri iş birliğini sürdürerek Kiev'in güvenliğine katkı sunmaktadır. Günümüzde, Türk savunma firması Baykar tarafından üretilen Bayraktar TB2 silahlı insansız hava araçları (SİHA), Ukrayna direnişinin sembollerinden biri haline gelmiş; ayrıca Baykar, Ukrayna'da Türk-Ukrayna ortak drone fabrikasının çalışmalarına başladığını da duyurmuştur (AL-Monitor, 2024; DefenceTurk, 2022). Türkiye'nin Ukrayna ile iş birliği yalnızca SİHA tedariki ve ortak üretimle sınırlı kalmamış, Ekim 2020'de imzalanan bir anlaşma çerçevesinde Kiev'e dört adet ADA sınıfı korvet inşa etme taahhüdünde de bulunulmuştur. Bu gemilerden ikisi, 2024 yılı ağustos ayı itibarıyla teslim edilmiştir (DefenceTurk, 2024; Isachenko, 2023, s. 5).

Ukrayna'nın egemenliği ve toprak bütünlüğü konusunda Türkiye açık bir şekilde Kiev'in yanında konumlanmaktadır. Ankara, ilgili Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (BMGK) kararlarında istikrarlı biçimde Ukrayna lehine oy kullanmakta ve Ukrayna'nın hukuki haklarını desteklemektedir. Diğer yandan Türkiye, Rusya'nın Avrupa Konseyi'nden çıkarılmasına ilişkin oylamada da çekimser kalmış; ayrıca 24 Şubat 2022 sonrasında Batı ülkeleri tarafından uygulanan yaptırım rejimlerine de katılmamıştır (Isachenko ve Swistek, 2023, s. 5). Türkiye'nin katılmamayı seçtiği bu politikanın etkinliği tartışma konusudur; Batılı devletlerin Rusya'nın işgaline verdikleri tepkiler, umulanın aksine, Moskova'nın bir dizi yeni karşı adım atmasına yol açmıştır (Frederick vd., 2025, s. 41). Türkiye'nin takip ettiği bu kontrollü ve temkinli tutum, onu Rusya ile Ukrayna arasında arabuluculuk yapabilecek az sayıdaki aktörden biri hâline getirmiştir. Nitekim bu politikanın somut bir sonucu olarak, Temmuz 2022'de Türkiye'nin öncülüğünde imzalanan Tahıl Koridoru Anlaşması sayesinde, Ukrayna tahılının Karadeniz üzerinden dünya pazarlarına güvenli geçişi sağlanmış ve savaşın yol açtığı küresel gıda krizine, geçici de olsa, bir çözüm sunulmuştur.

Soğuk Savaş boyunca "mutedil dalgali" olarak nitelendirilen Karadeniz'in görece istikrarlı yapısı (Koçer, 2014, s. 271), Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra bozulmaya başlamış; en büyük kırılma ise Rusya Ukrayna savaşıyla yaşanmıştır. Rusya Ukrayna çatışması öncesinde, tüm risklerine rağmen bir "barış denizi" (Koçer, 2014, s. 286) olarak tanımlanabilen Karadeniz, bugün risk ve tehditlerin arttığı, militarizasyonun tırmandığı, sularında mayınların bulunduğu bir deniz haline gelmiştir.

Karadeniz'in stratejik öneme sahip deniz yolları, savaşın etkisiyle tehdit altına girmiş ve kırılgan bir hâle gelmiştir. 2022 yılı boyunca, özellikle Romanya ve Bulgaristan'ın Karadeniz kıyılarındaki gemi hareketliliği, zaman zaman tespit edilen yüzen mayınlar nedeniyle ciddi şekilde kısıtlanmıştır. Bu mayınların, Ukrayna kıyı sularına yerleştirilmiş çapa mayınları olduğu ve her iki tarafın da bu tür mühimmatı kullandığı değerlendirilmektedir. Rusya, bu mayınlara ilişkin olarak Ukrayna'yı işaret eden uyarılarda bulunurken; Ukrayna ise söz konusu mayınların donanmasında bulunmadığını belirterek sorumluluğu reddetmektedir. Küçük, tespit edilmesi zor ve oldukça tehlikeli olup temas hâlinde patlamak üzere tasarlanmış olan bu mayınların, yaşları, teknik bakım eksiklikleri ve olumsuz hava koşulları nedeniyle yerlerinden sürüklenerek İstanbul Boğazı'na kadar ulaştığı rapor edilmiştir (Diop, 2025, s. 24; Hürriyet, 2022; Isachenko ve Swistek, 2023, s. 3; TRT Haber, 2023). Söz konusu durumun seyir güvenliği açısından ciddi bir risk oluşturduğu açıktır. Nitekim Ocak 2024'te, Türkiye, Bulgaristan ve Romanya arasında Karadeniz'de sürüklenen mayınların temizlenmesine yönelik "Karadeniz Mayın Karşı Tedbirleri Görev Grubu Mutabakatı" imzalanmıştır (BBC Türkçe, 2024).

Savaşın Karadeniz üzerindeki önemli etkilerinden biri de tahıl ihracatında yaşanan ciddi kesintilerdir. Tarımsal ihracatının yaklaşık %75'ini Karadeniz limanları üzerinden gerçekleştiren Ukrayna'nın, savaş sonrası tahıl ihracatı savaş öncesine kıyasla üçte bire düşmüştür (Glauber ve Laborde, 2022, s. 104). Bu düşüşün küresel gıda arzına olan etkisini hafifletmek amacıyla, 2022 yılında Türkiye'nin öncülüğünde "Karadeniz Tahıl Girişimi" adıyla iki ayrı anlaşma hayata geçirilmiştir. Girişimin ilk ayağı, Ukrayna ile Türkiye arasında imzalanan ve Odessa, Çornomorsk ve Pivdennyi limanlarından çıkacak tahıl yüklü gemilere güvenli geçiş izni tanıyan anlaşmadır. Rusya ile Türkiye arasında imzalana ikinci anlaşmada ise Rusya, Türkiye'den gıda ve gübre ihracatının ihracat yaptırımlarından etkilenmeyeceğine dair güvence almıştır. Doğal gaz bu kapsamın dışında tutulmuş; anlaşmalar başlangıçta 120 gün süreyle sınırlanmıştır (Glauber ve Laborde, 2022, s. 106). Karadeniz Tahıl Girişimi, 17 Temmuz 2023 tarihine kadar yürürlükte kalmış, ancak bu tarihte Rusya'nın çekilmesiyle sona ermiştir (BBC Türkçe, 2023).

Sonuç ve Değerlendirme

Soğuk Savaş döneminde ve onu takip eden 10-15 yıllık süreçte görece sakin kalmayı başaran Karadeniz, bu istikrarını önce 2008’de Gürcistan Savaşı, ardından 2014’te Kırım’ın ilhakıyla zedelemiş; 2022’de başlayan Rusya-Ukrayna savaşıyla ise büyük ölçüde yitirmiştir. 2014 yılından itibaren Moskova, bölgedeki militarizasyonunu belirgin biçimde artırmış; yalnızca karadaki erken uyarı ve silah sistemlerini genişletmekle kalmamış, aynı zamanda Karadeniz Filosu’nu da uzun menzilli kara ve deniz tabanlı füzelerle donatmıştır. Öte yandan, Karadeniz’de yüzen deniz mayınlarının artışı savaşın tarafı olmayan kıyıdaş ülkelerde de güvenlik kaygılarını artırmakta ve bölgedeki deniz trafiğinin güvenliğini ciddi şekilde zedelemektedir. Mevcut tabloda savaş, deniz güvenliği bağlamında Karadeniz’de hem askerî hem ekonomik hem de çevresel risklerin iç içe geçtiği çok boyutlu bir tehdit ortamını beraberinde getirmiştir.

Savaş, Karadeniz güvenliğinde önemli bir darbe vurmuş; yalnızca askerî değil, ekonomik boyutlarıyla da bölgeyi sarsmıştır. Hem savaşın doğrudan maliyeti hem de bölgedeki ticaret akışına verdiği zarar, Karadeniz’e kıyıdaş olsun veya olmasın birçok ülkeyi olumsuz etkilemiştir. Özellikle denize sürüklenen mayınlar, sivil deniz taşımacılığı ve ticari faaliyetlerde ciddi bir güven kaybına yol açmıştır. Karadeniz üzerinden yürütülen ticaretin sekteye uğraması yalnızca bölgesel değil, küresel düzeyde de etkiler yaratmaktadır. Nitekim savaş, küresel gıda krizini daha da şiddetlendirmiş ve dünya genelinde tahıl fiyatlarının artmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler, Karadeniz’de barış ortamının sürdürülmesinin ve deniz güvenliğinin sağlanmasının, yalnızca bölge ülkeleri için değil, küresel istikrar açısından da hayati önemde olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye’nin Rusya-Ukrayna savaşı bağlamında Karadeniz politikasını, “kontrollü ve temkinli bir denge politikası” olarak tanımlayabilmek mümkündür. Ankara ne tamamen NATO çizgisinde ne de doğrudan Rusya ile uyumlu bir siyaset izlemekte; her iki aktörle de kesişen, ancak aynı zamanda onlardan bağımsız unsurlar içeren bir strateji yürütmektedir. Türkiye’nin Batı ile örtüşen pozisyonu, Ukrayna’nın egemenliğine destek verilmesi ve Rusya’nın Karadeniz’deki etkinliğinin sınırlandırılması yönündedir. Buna karşılık, Rusya ile kesişen en önemli nokta, Karadeniz’de kıyıdaş olmayan dış güçlerin askerî varlığının artırılmasına karşı çıkılmasıdır. Her ikisinden bağımsız politikası ise, bölgedeki statükonun korunması ve NATO kanadının bölgedeki lideri rolüne sahip olmaktır. Bu temkinli denge yaklaşımıyla Türkiye, Batı ülkelerinin uyguladığı yaptırımlara katılmamış; ancak aynı dönemde Ukrayna ile askerî iş birliğini geliştirerek aktif destek vermektedir. Bu çok yönlü strateji, Türkiye’nin Karadeniz’de hem dengeleyici hem de arabulucu bir aktör olarak konumlanmasını mümkün kılmıştır.

Bugün hem Ukrayna hem de Rusya ile diyalog kanallarını açık tutan Türkiye, savaş sürecinde arabuluculuk yapabilecek az sayıdaki aktörden biri olarak öne çıkmaktadır. Soğuk Savaş sonrasında stratejik rolü zaman zaman sorgulanan Türkiye’nin bölgesel önemi, Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte yeniden tüm taraflarca anlaşılmıştır. Bu artan önemde hem Montrö sözleşmesinin hem de Türkiye’nin izlediği “kontrollü ve temkinli bir denge politikası”nın etkisi büyüktür. Nitekim ABD Avrupa Kuvvetleri’nin eski komutanı Emekli Korgeneral Ben Hodges (2021, s. 5), Karadeniz’de caydırıcılık kapasitesi en yüksek, Rusya ile tarihsel olarak en fazla çatışma deneyimi yaşamış ülke olarak Türkiye’yi “bölge için en kritik müttefik” olarak tanımlamış ve ABD’nin Türkiye ile ilişkilerini her zamankinden daha fazla ilerletmesi gerektiğini vurgulamıştır. Karadeniz’de artan stratejik rolüyle Türkiye, bölgenin yeniden güvenli hale gelebilmesi için yalnızca dengeleyici değil, aynı zamanda inisiyatif alan bir aktör olarak daha aktif bir rol üstlenmeli ve bu doğrultuda hem bölgesel hem de küresel düzeydeki çabalara öncülük etmelidir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- AL-Monitor. (2024, February 7). Türkiye'nin Bayraktar insansız hava aracı üreticisi Ukrayna'da fabrika kuracak. *AL-Monitor*. <https://www.al-monitor.com/tr/originals/2024/02/turkiyenin-bayraktar-insansiz-hava-araci-ureticisi-ukraynada-fabrika-kuracak>
- American Petroleum Institute. (2025). Wells to Consumer. *American Petroleum Institute*. <https://www.api.org/oil-and-natural-gas/wells-to-consumer>
- Anadolu Agency. (2024). Türkiye does not recognize 'illegal annexation of Crimea': Foreign Ministry.' *Anadolu Agency*. <https://www.aa.com.tr/en/politics/turkiye-does-not-recognize-illegal-annexation-of-crimea-foreign-ministry/3166037>
- BBC. (2021). Suez blockage is holding up \$9.6bn of goods a day. *BBC NEWS*. <https://www.bbc.com/news/business-56533250>
- BBC Türkçe. (2023, July 17). Rusya Tahıl Koridoru Anlaşması'ndan çekildi, BM Genel Sekreteri Guterres "Kararın bedelini milyonlarca kişi ödeyecek" dedi. *BBC Türkçe*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cw0ng54gxj5o>
- BBC Türkçe. (2024, January 11). Türkiye, Bulgaristan ve Romanya mayın mutabakatı imzaladı: NATO üyesi 3 Karadeniz ülkesi ne hedefliyor? *BBC Türkçe*. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cv2jpp65de6o>
- Benny, D. J. . (2019). *Maritime security : Protection of marinas, ports, small watercraft, yachts, and ships*. CRC Press.
- Bueger, C. (2015). What is maritime security? *Marine Policy*, 53, 159–164. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2014.12.005>
- Bueger, C., & Edmunds, T. (2024). *Understanding Maritime Security*. Oxford University Press.
- Çelikpala, M. (2010). *Security in the Black Sea Region: Policy Report II*. www.blackseacom.eu
- Chalk, S. (2008). *The maritime dimension of international security: Terrorism, piracy, and challenges for the United States*. www.rand.org
- U.S. Energy Information Administration. (2024). *Country Analysis Brief: World Oil Transit Chokepoints*. www.eia.gov
- Cross, S. (2015). NATO-russia security challenges in the aftermath of ukraine conflict: Managing black sea security and beyond. *Journal of Southeast European and Black Sea*, 15(2), 151–177. <https://doi.org/10.1080/14683857.2015.1060017>
- DefenceTurk. (2022, February 3). Ukrayna'da Bayraktar TB2 SİHA üretimi için anlaşma imzalandı. *DefenceTurk*. <https://www.defenceturk.net/ukraynada-bayraktar-tb2-siha-uretimi-anlasma-imzalandi>
- DefenceTurk. (2024, August 1). Türkiye'de Ukrayna için inşa edilen korvet denize indirildi. *DefenceTurk*. <https://www.defenceturk.net/turkiyede-ukrayna-icin-insa-edilen-korvet-denize-indirildi>
- Deniz Kuvvetleri Komutanlığı. (2015). *Türk Deniz Kuvvetleri Stratejisi*.
- Diop, M. B. (2025). The Russian-Ukraine War and the Uses of Naval Mines in the Black Sea: The Legal Consequences in Turkey. *Siyasal: Journal of Political Sciences*, 34(1), 16–28. <https://doi.org/10.26650/siyasal.2025.34>
- Doğru, S. (2017). Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluğu: Uluslararası Toplumun Mücadelesi ve Türkiye'nin Katkıları. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(66), 551–580. <http://www.ntv.com.tr/dunya/turk->
- DW Türkçe. (2022, February 28). Çavuşoğlu'ndan boğazlardan geçiş açıklaması – DW – 28.02.2022. *Deutsche Welle*. <https://www.dw.com/tr/%C3%A7avu%C5%9Fo%C4%9Flu-b%C3%BCT%C3%BCn-%C3%BClkeleri-karadenizden-sava%C5%9F-gemisi-ge%C3%A7irmemesi-konusunda-uyard%C4%B1k/a-60940395>
- Frederick, B. A., Evans, A. T., Hvizda, M., Laufer, A., Wang, H., Charap, S., Marcinek, K., Shatz, H. J., Holynska, K., Ochmanek, D. A., Danaf, O., Zakheim, B., & Gunness, K. (2025). *The Consequences of the Russia-Ukraine War*.
- Glauber, J., & Laborde, D. (2022). *The Russia-Ukraine grain agreement: What is at stake?* <https://www.ifpri.org/blog/russia-ukraine-grain-agreement-what-stake/>
- Helmick, J. S. (2008). Port and maritime security: A research perspective. *Journal of Transportation Security*, 1(1), 15–28. <https://doi.org/10.1007/s12198-007-0007-3>
- Hodges, B. (2021). *The Black Sea... or a Black Hole? "What happens in the Black Sea doesn't stay in the Black Sea."* The Black Sea... or a Black Hole? "What happens in the Black Sea doesn't stay in the Black Sea."
- Hürriyet. (2022, March 26). İstanbul Boğazı'nda mayın alarmı! Bakan Akar duyurdu: Etkisiz hale getirildi. *Hürriyet*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbul-bogazi-girisinde-yabanci-cisim-ekipler-harekete-gecti-42030311>
- Isachenko, D. (2023). Turkey in the Black Sea region: Ankara's reactions to the war in Ukraine against the background of regional dynamics and global confrontation. *Stiftung Wissenschaft Und Politik (SWP) Research Paper*, 12. <https://doi.org/10.18449/2023RP12>
- Isachenko, D., & Swistek, G. (2023). The Black Sea as Mare clausum: Turkey's special role in the regional security architecture. *Stiftung Wissenschaft Und Politik (SWP) Research Paper*, 33. <https://doi.org/10.18449/2023C33>
- Jones, S. G., & Riley McCabe. (2025). *Russia's Battlefield Woes in Ukraine*.
- Karabulut, B. (2009). Küreselleşme sürecinde güvenlik alanında değişimler: Karadeniz'in güvenliğini yeniden düşünmek. *Journal of International Relations Studies / 2025 5(1): 40-52 / DOI: 10.62425/jirs.1715414*

- Karadeniz Araştırmaları*, 23, 1–11.
- Kismartini, K., Yusuf, I. M., Sabilla, K. R., & Roziqin, A. (2024). A bibliometric analysis of maritime security policy: Research trends and future agenda. *Heliyon*, 10(8). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e28988>
- Klein, N., Mossop, J., & Rothwell, D. R. (2009). *Maritime security: international law and policy perspectives from Australia and New Zealand*. Routledge.
- Koçer, G. (2007). Karadeniz'in Güvenliği: Uluslararası Yapılanmalar ve Türkiye. *Gazi Akademik Bakış*, 1(1), 195–219. <http://www.tesev.org.tr/etkinlik/>
- Koçer, G. (2014). *Menekşe Renkli Deniz Türkiye'nin Karadeniz Politikası*. Orion Kitapevi.
- Köse, İ. (2022). *Tarihin Akışının Değiştiği Su Yolu: Türk Boğazları*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Kurul, E. (2014). A. THAYER MAHAN, Deniz Harbi Üzerine: Mahan'a Göre Deniz Harbi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 4(1), 355–358. <https://doi.org/10.13114/mjh.201416447>
- Mahan, A. T. (2011). *The influence of sea power upon history, 1660-1783*. Read Books Ltd.
- Ministry of Foreign Affairs. (n.d.). *BLACKSEAFOR*. Republic of Türkiye. Retrieved June 6, 2025, from <https://www.mfa.gov.tr/blackseafor.en.mfa>
- Montreux Convention Regarding the Regime of the Straits*. (1936).
- Naval News. (2022, February 28). Turkey closes the Dardanelles and Bosphorus to warships. *Naval News*. <https://www.navalnews.com/naval-news/2022/02/turkey-closes-the-dardanelles-and-bosphorus-to-warships/>
- Neset, S., Aydın, M., Balta, E., Ataç, K. K., Bilgin, H. D., & Strand, A. (2021). *Turkey as a regional security actor in the Black Sea, the Mediterranean, and the Levant Region*. CMI Report. <https://www.cmi.no/publications/7820-turkey-as-a-regional-security-actor-in-the-black-sea-the-mediterranean-and-the-levant-region>
- Oktay, E. G. (2006). Türkiye'nin Avrasya'daki çok taraflı girişimlerine bir örnek: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü. *Uluslararası İlişkiler*, 3(10), 149–179.
- Özdamar, Ö. (2010). Security and military balance in the Black Sea region. *Southeast European and Black Sea Studies*, 10(3), 341–359. <https://doi.org/10.1080/14683857.2010.503643>
- Pedrozo, R. (2023). Russia-Ukraine conflict: The war at sea. *International Law Studies*, 1(100). <https://www.politico.eu/article/vladimir-putin->
- Psarros, G., Skjong, R., & Eide, M. S. (2009). The acceptability of maritime security risk. *Journal of Transportation Security*, 2(4), 149–163. <https://doi.org/10.1007/s12198-009-0033-4>
- TRT Haber. (2021). Süveyş Kanalı kapandı, dünya ticareti büyük yara aldı. *TRT Haber*. <https://www.trthaber.com/haber/dunya/suveys-kanali-kapandi-dunya-ticareti-buyuk-yara-aldi-568045.html>
- TRT Haber. (2023, July 18). İstanbul Boğazı'nda bulunan mayın dalgıçlar tarafından çıkarıldı. *TRT Haber*. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/istanbul-bogazinda-bulunan-mayin-dalgiclar-tarafindan-cikarildi-782419.html>
- UN Trade and Development. (2025). *Shipping data: UNCTAD releases new seaborne trade statistics*. UNCTAD. <https://unctad.org/news/shipping-data-unctad-releases-new-seaborne-trade-statistics>
- Vorotnyuk, M. (2025). Black Sea Security Deadlocks: NATO-Russia Confrontation. *Ukraine Analytica*, 1(19), 18–23. <https://www.fpri.org/wp-content/uploads/2019/11/bssp4-gvosdev.pdf>

Extended Abstract

Security has historically been one of the fundamental priorities for individuals, communities, and states. Although it has evolved and diversified over time, its central importance has remained constant. The security concept has transformed over time, the most notable of which arose after the end of the Cold War, bringing an end to the era of state-centred, military-focused security thinking and giving rise to a more complex, multidimensional, multi-actor structure.

With this transformation, the concept of security has broadened, and non-military areas such as the economy, environment, society, cyberspace, maritime, and aerospace have increasingly become key concerns at both national and international levels. Among these, maritime security stands out as a multidimensional concept that encompasses not only military security but also energy, economic, and environmental security. Owing to this complexity, the significance of maritime security has grown, leading many states and international organisations to adopt specialised maritime security strategies.

As a key element of Türkiye's maritime security strategy, the Black Sea holds strategic regional and global importance due to its geopolitical position, the historical rivalry among littoral states, and its role as a major energy transit corridor. While the Black Sea enjoyed a relatively stable period after the Cold War, it has faced a severe security crisis since the outbreak of the Russia-Ukraine war in 2022. The disruption of peace caused by this war has had significant direct and indirect impacts on many states, particularly in areas such as food supply, energy security, and maritime transportation. This war is not merely a conflict between two states; it has seriously undermined Black Sea security and created far-reaching consequences.

Within this framework, the study seeks to examine how the Russia-Ukraine war has affected Black Sea security and what policies Türkiye has pursued during this period. The study adopts a qualitative approach, drawing on security documents of international organisations, official reports, and existing academic literature as the main sources of analysis. The war has triggered a serious security crisis in the region, with both political and economic dimensions. The direct costs of the war and the damage caused to regional trade have had adverse effects on many states, whether or not they are Black Sea littoral states. In particular, the drifting of naval mines has severely undermined confidence in the security of navigation and commercial activities. The disruption of trade in the Black Sea has had negative consequences at both regional and global levels. Notably, the war has worsened the global food crisis and driven up grain prices worldwide.

In the context of the Russia-Ukraine war, Türkiye's policy can be described as a cautious and balanced strategy of strategic equilibrium. The aim of this approach is to maintain cooperation with Ukraine while avoiding actions that might provoke Russia. Ankara pursues a strategy that neither fully aligns with NATO's position nor directly corresponds with Russia's stance; instead, it adopts an approach that intersects with both actors while incorporating independent elements. Türkiye's common ground with the West lies in its support for Ukraine's sovereignty and its efforts to limit Russia's influence in the Black Sea. Its shared position with Russia is its opposition to an increased military presence of non-littoral external powers in the region. Beyond these shared positions, Türkiye's independent policy focuses on preserving the regional status quo while assuming the role of NATO's leading actor in the Black Sea.

Furthermore, the study argues that while the war has undermined Black Sea security and damaged the global economy, it has at the same time enhanced Türkiye's strategic role in the region. By maintaining dialogue with both Ukraine and Russia, Türkiye has become one of the few actors capable of acting as a mediating role in the conflict. Therefore, Türkiye should take on a more active role, not only as a balancing power but also as a proactive actor leading initiatives at both regional and global levels to help restore security in the Black Sea.

Hedging Strategy in Foreign Policy: Saudi Arabia's Relations with the US, China, and Russia after the Cold War, NEU Press, 2023, p. 229

Hamdullah BAYCAR

Karadeniz Technical University,
Faculty of Economics and
Administrative Sciences,
Department of International Relations,
Trabzon, Türkiye

Dış politikada korunma (Hedging) stratejisi: Soğuk Savaş sonrası Suudi Arabistan'ın ABD, Çin ve Rusya ile ilişkileri, NEU Press, 2023, s. 229

Are international relations theories, and generally theories, applicable to the Middle East, or does the Middle East still serve as an exceptional area where the theories need to make more sense? Mehmet Rakipoglu's book *Hedging Strategy in Foreign Policy: Saudi Arabia's Relations with the US, China, and Russia after the Cold War* [Dış politikada koruna (Hedging) stratejisi: Soğuk Savaş sonrası Suudi Arabistan'ın ABD, Çin ve Rusya ile ilişkileri] is a case in which a theory for his case, hedging, has been applied to the Kingdom of Saudi Arabia's relations with the United States, China, and Russia in the post-Cold War era. By doing so, this study is yet another contribution to exceptionalizing the region and making it relevant to IR theories.

The book's overreaching argument is that Saudi Arabia, out of fear of being abandoned by the US, hedged with China and Russia in order to minimize the risks of abandonment. The hedging is mainly done with rising powers, so the choice of China and Russia, in this sense, is not coincidental. The hedging with China and Russia occurs in economic, political, and security spheres. By doing so, the Kingdom decreases its reliance on the US. This is particularly important when US Middle East policies are less predictable, such as the withdrawal of US military and Iranian agreements.

While the Kingdom shows its desire to hedge with China and Russia, these states also responded positively. For example, contrary to expectations, the author argues that China prioritizes its relations with Saudi Arabia over Iran. In 2019, Saudi Arabia and China trade values reached over 73 billion USD, while China-Iran trade remained at a much lower figure, around 19 billion USD. Again, the Kingdom has attracted over 40 billion USD in investment from China since 2005, while this figure was around 27 billion USD for Chinese investment in Iran.

The hedging, of course, does not go unnoticed by the US. For example, when Saudi Arabia showed interest in buying Russia's S400 missile system, the US administration did not approve. However, the disapproval came with a benefit for the Kingdom. In exchange, the US had to approve Saudi's Terminal High Altitude Area Defense (THAAD) deal, which was around 15 billion USD. In some cases, the hedging brought even more visible independence in foreign policy for Saudi Arabia, according to the author. An example is the Kingdom's refusal to decline the oil price when the US asked after Russia began its war against Ukraine.

Geliş Tarihi/Received 02.05.2025
Kabul Tarihi/Accepted 14.05.2025
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2025

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Hamdullah BAYCAR
E-mail: hamdullahbaycar@ktu.edu.tr

Cite this article

Baycar, H. (2025). Hedging Strategy in Foreign Policy: Saudi Arabia's Relations with the US, China, and Russia after the Cold War, NEU Press, 2023, p. 229. *Journal of International Relations Studies*, 5(1), 53-54.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

The book consists of four chapters in addition to the introductory and conclusion chapters. The first chapter explains the relevant terms and concepts needed to make sense of the theory, such as balance, foreign policy strategies, bandwagoning, and timing. The second chapter surveys Saudi Arabia's relations with the US with several milestones, such as until September 11, the effect of September 11, the occupation of Iraq, and, more importantly, the US changing relations with Iran, such as during the Obama administration, which was considered a rise of the Iranian threat and perceived as abandonment by Saudi Arabia. The third and fourth chapters discuss where Saudi Arabia began to hedge with China and Russia.

Hedging theory is frequently studied in Asia-Pacific cases, while Middle Eastern cases have also begun to increase. In this sense, the book contributes to the case, bringing a Middle Eastern case to the agenda. The other contribution derives from bringing two countries to the study. The literature mainly examines hedging with or against China. At a time of uncertainty when China and US competition became fiercer, the Kingdom undertook a strategic foreign policy to diversify its foreign actors by maintaining its current and historical relations with the hegemonic power. The new hedging occurs by engaging in three levels of relationship with China and Russia, though none at the expense of the US. For example, while the primary economic aim in hedging is to gain new economic benefits from China and Russia, the Kingdom also maintains what it has already gained from the US. In military affairs, while the primary target is to maintain the US security umbrella, the Kingdom aims to engage with China and Russia militarily without harming the US. In a political/diplomatic aspect, while the Kingdom gains new benefits by engaging with these two states, who also do not lecture the Kingdom in internal affairs, the Kingdom also maintains its place with the US.

Even though the book has attempted to clarify the differences between bandwagoning, balance, and hedging, the boundaries between those are still not very clear. However, this applies to most of the hedging literature. Being aware of this blurriness, an entire chapter reserved for conceptual and term explanation would be extra. This could be eliminated or summarized in the introduction.

The book can serve as a good source for students and researchers in international relations and political science. Because it also takes Saudi Arabia's engagement with the US, China, and Russia, researchers from Middle Eastern Studies and Security Studies can benefit from this case. Unfortunately, the readers will need to know Turkish as it has yet to be translated into English. If translated with a new version, the book can eliminate the conceptual part and update it with recent regional developments that occurred during the Trump and Biden administrations.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement of Reviewers

Dear Readers,

Our reviewers perform very important and precious role in the evaluation of the scientific articles, make valuable contributions to the increasing quality and the rising at an international level of the Journal of International Relations Studies.

Editorial Board would like to thank all the reviewers that are listed below for their support in Journal of International Relations Studies in 2024.

Doç. Dr. Sinem KOÇAK
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Cemre PEKCAN
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Tuba BİLGİN
Bayburt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Anıl Çağlar ERKAN
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Soner HAMZAÇEBİ
Trabzon Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Sinan YILDIRIM
Karadeniz Teknik Üniversitesi

